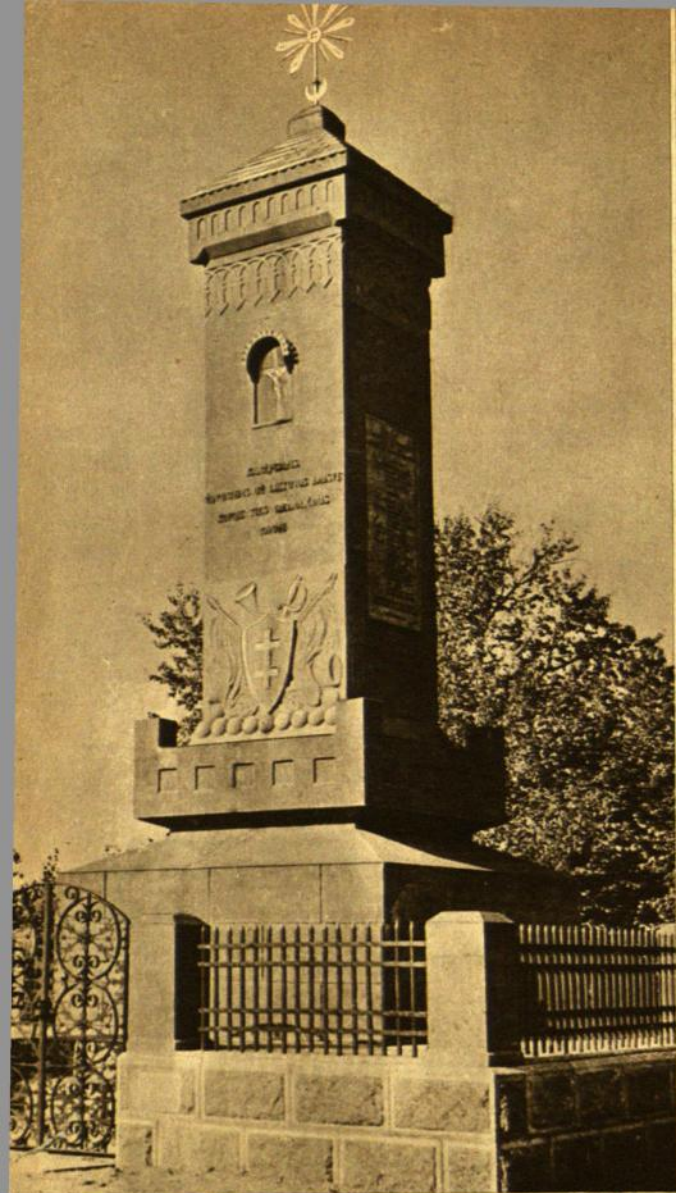

1918
1938

KARYS

Kaina 50 ct.

1938. XI. 19.

Nr. 46 (1014)

**Lietuvos kariuomenės
savaitinis laikraštis**
Kaunas, Mišku g-vė 18, „KARYS“
Telef per Kar. Št. 56

Leidžia
Kar. St. Spaudos ir Svet. Skyr.
Redaktorius
kpt. S. Urbanavičius

Honorarų gauti ir visais kitais reikais redakcija ir administracija priima ketvirtadieniais, penktadieniais ir šeštadieniais. Išimtis — atvykusiems iš provincijos.

Prenumerata puskarininkiams, kareiviams ir moksleiviams metams — 5 lt., 6 mėn. — 3 lt., 3 mėn. — 2 lt. Visiems kitiems metams — 6 lt., 6 mėn. — 4 lt., 3 mėn. — 2 lt. Užsienyje, be Latvijos ir Estijos, dviguba!

Spaudžia „Spindulio“ B-vės sp. Kaune

1918.XI.23

1938.XI.23

VIRSELŲJE — VYT. GAVENO NUOTRAUKOS

Paminklas Giedraičių kautynėse 1920 m. žuvusiems Lietuvos kariams, *O. Milaševičiaus* nuotr.

Lapkričio 23-ją Kaune, *Jul. Miežlaiškio* nuotr.

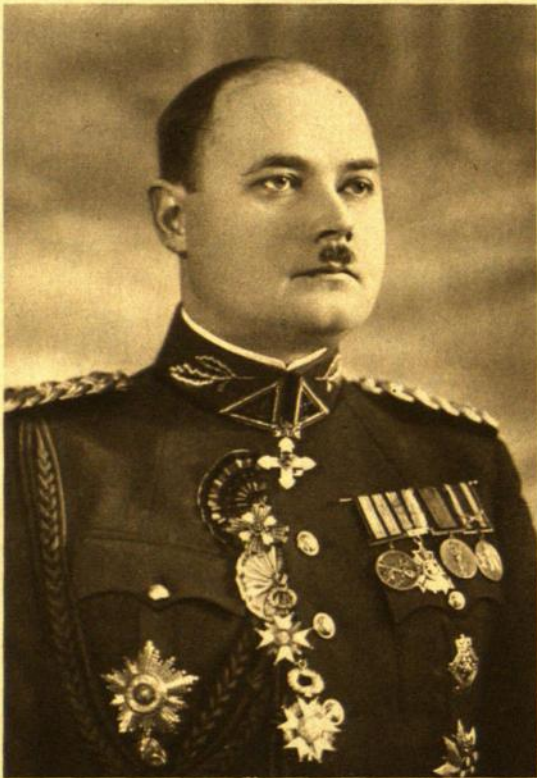
Prieš metus miręs, buvęs mūsų kariuomenės vadas gen. Žukauskas ant žirgo Nepriklausomybės kovų dienomis

Disoje tautoje ir valstybėje pirmidusia turi būti viskas daroma savo saugumui užtikrinti, nes tik tokiomis sąlygomis yra galima visų kitų sričių pažanga. Šiam tikslui turi būti koncentruojamos visos jėgos ir priemonės, nes kiekvienas iš mūsų ir visi kartu esame atsakingi prieš visą savo tautą ir istoriją dėl mūsų Tėvynės dabarties ir ateities

Brigados generolas St. Raštikis

DVIDEŠIMT METŲ

B. gen. Černius, Kariuomenės Štabo viršininkas

B. gen. Gerulaitis, Kariuomenės tiekimo viršininkas

Lapričio 22d. 1918 m. Viltinje buvo duotas pirmas
 įsakymas berūkviams aiškinti Lietuvos karininkams.
 Nus to garbano suyris šiandien suima dvidešimt metų.
 Tai dideli sukaktis evantė mūsų Tautos ginklo galiai. Jis
 proga suvokiam karine bei saulins, suvokiu ir Ugero Karjams
 kavaliams. Šitkin mūsų karininkams toliam skėpti ir
 dar senmingiau budėti mūsų Tėvyties saugyboje.

A. Mopau
 Respublikos Prezidentas

1938 m. lapričio 22d.

Didžiąją mūsų kariuomenės sukaktį minint

Šiais mūsų Tėvynei jubiliejiniais Lietuvos laisvės metais, po visos eilės reikšmingų mūsų tautinio ir kultūrinio gyvenimo iškilmių bei minėjimų, lapkričio 23-ją dieną, štai, minime ir mūsų ginkluotųjų pajėgų, mūsų narsiosios kariuomenės dvidešimties metų sukaktį. Visuose kraštuose reikšmingosios kariuomenės gyvenimo sukaktys atskirai paminimos didesnėmis ar mažesnėmis iškilėmis. Nepriklausomybės kovų ugnyje atgijusi garbingoji senosios Lietuvos ginkluotoji pajėga labai yra branginama, gerbiama ir mylima visos, amžiais kovojusios ir kovojančios lietuvių tautos. Dėl to tad kiekviena pasitaikiusia proga jautrioji mūsų visuomenė savajai kariuomenei ne tiktai parodo nuoširdžių, kilnių, mus karius stiprinančių ir paskatinančių jausmų, bet ir kuo galėdama savo ginkluotąsias pajėgas stiprina realiu darbu, medžiaginėmis aukomis. Tai atsitinka todėl, kad šiandien jau kiekvienam sąmoningam lietuviui yra aišku, jog pakankamai gerą ginkluotą pajėgą šiandien gali sukurti ne viena kariuomenė, bet tik visa tauta. Šiandien aišku, kad šių dienų nepriklausomos Lietuvos kariuomenė tai yra, galima sakyti, visa lietuvių tauta. Tauta — ne pagal sezoną svyruojanti dėl savo ginklo pajėgos stiprinimo prasingumo, nesiūbuojanti nuo kiekvieno vėjelio pūstelėjimo, o nuolatos planingai visose srityse dirbanti saugumo tvirtinimo darbą, tobulinanti savo moralinį ir fizinį ginklavimąsi, pati būdama pakankamai kariniai susipratusi, pasirengusi, ryžtinga ir atkakli.

Be kitų bendrų tautos švenčių bei progų, kariuomenė mini jos istorijos reikšmingiausią momentą, tai mūsų atgijusios kariuomenės kūrimosi pradžią — 1918 m. lapkričio 23-ją dieną. Minėdami šią didžiąją reikšmingą mūsų amžiais besigrumiančios tautos istorijos dieną, savo jausmais ir visa širdimi mes siejamės su senosios, galingosios Lietuvos kariuomenės dvasia, jos gražiomis, prasmingomis tradicijomis, su didingomis mūsų narsiųjų kunigaikščių, mūsų genialių karo vadų figūromis. Amžių glūdumoje besislepianči Lietuvos kariuomenės įsikūrimo pradžią uždega mus neužgesinama didybė ir lietuviškojo pasiryžimo ugnimi — tęsti

garbingai toliau neišmatuojamam istorijos labirinte mūsų atgaivintos senosios ginklo pajėgos didžius žygius, kurti karzygiškumo pavyzdžius ir gyventi savomis giliomis Tėvynės meilės, saugumo stiprinimo ir visiško pasiaukojimo tradicijomis.

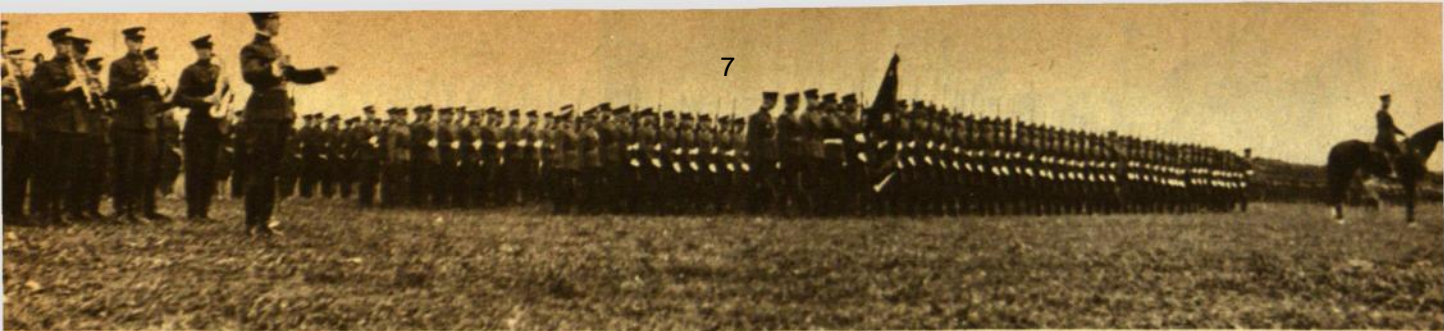
Lapkričio 23-oji diena — taip pat yra ir Vyčio Kryžiaus kavalielių šventė. Šiais metais kariuomenės šventėje šie mūsų narsieji vyrai sukviesti dalyvauti kariuomenės svečiais, kad su mumis visais pasidalintų karine džiaugsmo, pasididžiavimo ir dešimteriopo pasiryžimo dvasia, nes viso to iš mūsų reikalauja neramus, beveik audringas šių dienų tautų gyvenimo bangavimas.

Mūsų kariuomenės vado žodžiais — kariuomenės šventė yra mums ne paprastoji poilsio pramoga, nes normalaus poilsio mums ir šiaip užtenka; taip pat tą dieną kariuomenė nedaro labai didelių iškilmių, puošnių paradų, triukšmingų pasilinksminimų, nes šią dieną mes norime daugiau susikaupti, dvasiškai aukščiau pakilti, pasimokyti, sustiprėti. O tikrai sustiprėsime ir pasimokysime visu rimtumu giliai prisimindami mūsų garbingas Nepriklausomybės kovas, mūsų jaunos, nepasirengusios ir neapsiginklavusios kariuomenės didvyriškus žygius ir herojiško pasiaukojimo pavyzdžius, kuriuos ryškiai išskaitysime iš karzygiškų Vyčio Kryžiumi papuoštų laisvės kovų veteranų krūtinių. Mes juos įvertindami, pagerbdami ir turėdami akivaizdoje dabartinį savo karinį pasirengimą ir fizinį apsiginklavimą — tikrai pasijusime esą daug kartų stipresni, galingesni. Taip pat šventa mūsų pareiga yra prisiminti visus kovose žuvusius ir sužeistus karius, karo invalidus, kurių brangios kraujo aukos dėka šiandien mes ir laisvi, ir stiprūs, ir savarankiškai besitvarką sėkmingai grumiamės dėl šviesesnio ir saugesnio rytojaus. „Ši šventė bus mums, kariams, dar vienas naujas akstinas visas mūsų jėgas, mūsų mokslą, gabumus, žinias, sveikatą, o jei reikėtų, tai be jokių svyravimų ir mūsų gyvybę, paaukoti nepriklausomai Tėvynei Lietuvai“ — giliai prasmingu žodžiu pabrėžia mums mūsų kariuomenės vadas brigados generolas St. Raštikis.

Reikšdami nuoširdžiausią pagarbą mūsų plačiajai

Mūsų šaunieji raitininkai

Pėstininkai parade

visuomenei, kuri ypač šiais metais, sunkiomis Tėvynei valandomis, be jokių svyravimų nesigailėjo didelių realių aukų mūsų moraliniam ir materialiniam ginklavimui sustiprinti. Esame tikri, kad šis iki pat gelmių sveikos lietuviškosios visuomenės savojo saugumo stiprinimo kilnus jausmas ir supratimas ir ateityje nemažiau morališkai ir materialiai stiprins mūsų kariuomenę, o tuo pačiu ir visos valstybės karinį pasirengimą ir atsparumą. Tiesa, kaip visais sunkesniais Lietuvai momentais, taip ir šiuo metu, netrūksta piktygų dytojų, sėjančių esminį nepasitikėjimą savimi ir skleidžiančių abejingumą mūsų ginkluotųjų jėgų tolimesnio stiprinimo prasmingumu. Toki kartais gali suklandinti vieną kitą nesąmoningesnį tautietį, gali kiek paveikti laikinai vieno kito nuotaiką, tik, anaipol, nepakeisti visos lietuviškosios visuomenės sveiką ir kilnų savisaugos instinkto jautrumą savosios kariuomenės nuolatinio stiprinimo darbe. Juk jeigu visi gerai suprantame, kad tik kariuomenės ir visos tautos moralinio ir fizinio pasipriešinimo dėka Nepriklausomybės kovose laimėjome laisvą gyvenimą dabartinėje mūsų teritorijoje; jeigu žinome, kad per visą nepriklausomo gyvenimo dvidešimtmetį mūsų kariuomenė buvo lemiančiu saugumo veiksmu valstybės išorėje ir viduje, — tai kodėl, būtent, dabar gali kilti koks abejingumas fizinio stiprinimosi prasmingumu. Tai būtų tik visiškai nelogiška mūsų pačių lepšiškuo ar prieš slyptų pastangų peršama išvada, kurią sugriauna pats gyvenimas, rodąs visos eilės mažų valstybių, gerai pasirengusių kariniai ir toliau besirengiančių taikos labai ginkluotis, niekam negrasinant ir pačioms dėl kiekvieno svetimo pūstelėjimo paniškai nedrebant. Tik tokias valstybes atitinkamai įvertina jų draugai ir jų priešai.

„Valstybės saugumo stiprinimo darbas negali būti sezoninis. Šiame darbe negalima daryti žingsnį pirmyn ir po to du žingsnius atgal. Tas darbas turi būti nuolatinis, planingas, sistematiškas. Pavojus sutikti reikia pasiruošti iš anksto, bet nesukrusti tik tada, kai pavojus jau čia pat“, — neseniausiai viešai yra pareiškęs mūsų kariuomenės vadas. Taigi, kaip saugumo stiprinimo darbas, taip ir ryžtingumas, giedri visų lietuvių nuotaika, kilnus noras ir realus rengimasis ginti savo žemę — negali būti sezoninis. Visomis jėgomis tą narsumo dvasią ir pasitikėjimą savimi turime stiprinti ir skleisti visoje tautoje. Nes be jos žlunga didžiausios tautos, o su ja ir mažieji turi teisės būti didvyriškumo pavyzdžiais.

Taigi, šios mūsų kariuomenės ir Vyčio Kryžiaus kavalierių šventės proga mes, kariai, iš naujo sujudinkime, uždekime savo dvasią veikti, kurti, tobulėti, veržtis priešakin ir siekti idealų. Ištvėrėms ir drąsos semki-

20 METŲ

*Jūs gimėt prieš dvidešimt metų,
Lopšys — Gedimino pilis.
Pirmieji žaisleliai — granatos.
O krikštas — kautynių ugnis...*

*Jums viesulai staugė lopšinę,
Kai aušo aušra kruvina —
Patrankų griausmų sutartinė
Jūs žygius lydėjo daina.*

*Kieti, lyg granitas, audrose
Nuo pat kūdikystės dienų,
Užaugot Tėvynės laukuose
Užgrūdintu ginklo plieniu.*

*Pirmieji jūs žingsniai — Kėdainiai,
Taučiūnų laukai, Alytus,
Tratėjo kulkosvaidžių dainos
Į šiaurę, pietus, į rytus.*

*Saunių kovų parado maršų
Lydėjot įkaršty kovos,
Vaišinant kulkom priešą aršų
Nuo Alytaus lig Dauguvos.*

*Išlaisvintos šalies pusnynuos
Išdygo daug kryžių naujų,
Kai nešėte saulę Tėvynei,
Ledus ištirpinę krauju...*

*Į erdvę iškilo ereliai,
O vieškeliais žengė pulkai; . . .
Pilkais cementiniais kryželiais
Paženklinti mūsų laukai.*

*Ir šiandien — po dvidešimt metų,
Nebaisūs jums kario vargai:
Laukų, kuriuos arėt granatom,
Jūs esate laisvės sargai.*

Dim. kpt. L. Žukauskas

mės iš mūsų Nepriklausomybės kovų veteranų, juos nuoširdžiausiai sveikindami šios didžios mūsų kariuomenės sukakties proga. Tikėkime, vyrai, kad ir iš mūsų Tėvynė pareikalauja parodyti savo kilnias, gražiausias Lietuvos kario dorybes. Ir mes turime teisę būti didžiųjų žygių vyrai, pareigos didvyriai, uždegantieji pavyzdžiai jauniems!

Sveiki, Vyčio kry

Šiomet, minint Lietuvos nepriklausomybės 20 metų sukaktį, Kaunas matė įvairių sąskrydžių. Rugsėjo 7—8 d. kietos savanorių kūrėjų gretos, pirmą sykį susibūrusios į tūkstantines eiles, parodė tautai, kad jų jėgos dar pakankamai tvirtos reikiant Tėvynei jas paaukoti. Jie parodė savo ryžtumą, kad jų dvasia dar tebėra tokia pat, kaip ir 1918 — 1920 metais.

Lapkričio 23 d. vėl mums reikšminga diena. Mūsų kariuomenės šventė — jos atgavtinimo 20 metų sukakties diena, o taip pat Vyčio kryžiaus ir jo ordino šventė. Šiomet toji diena ypačiai reikšminga, nes į jos iškilmes iš visų Lietuvos kampų, kaip kariuomenės vado kviestieji svečiai, susirinks mūsų Nepriklausomybės kovų arai, savo žygiais, kraujo aukomis nusipelnę garbingus Vyčio kryžiaus bei jo ordino kavalierių vardus. Tai pirmas toks susirinkimas šiame Lietuvos nepriklausomybės gyvenimo dvidešimtmetyje.

Kas yra tie Vyčio kryžiaus bei jo ordino kavalieriai? Tai tie patys mūsų lietuviškosios žemės vyrai — karininkai, kareiviai, partizanai ir kitokie, kurie 1919 — 1923 m. Nepriklausomybės kovų metu užmiršę pavojus savo gyvybei, sveikatai, užmiršę dažnai ir savo asmens bei savo šeimos gerovę, drąsiai aukojo save Tėvynės laisvei, atliko žymesnius darbus kovų sukuriuose ir už savo drąsą bei pasiaukojimą nusipelnė šį kovų garbės ženklą — Vyčio kryžių bei jo ordiną. Šis karo garbės ženklas gaunamas tik karo metu. Jis kuklus, kaip turi būti kuklūs ir patys jų nešiotojai — kautynių arai.

Pirmenybė šį garbės ženklą gauti tenka kariui, nes jis pirmas aukoja savo gyvybę Tėvynės laisvei ginti, jis pirmas stato savo krūtinę į pavojus, tačiau ir kai

VAKAR...

Mūsų artilerininkai 1920 m. lenkų fronte
Mūsų kulkosvaidininkai Dauguvos fronte
prieš bolševikus 1919 m.

Sunkvežimių vora Seirijų miestely 1920 m.
Mūsų kariai žygiuoja į Kalkūnų pozicijas
1919 m.

Žiaus kavalieriai

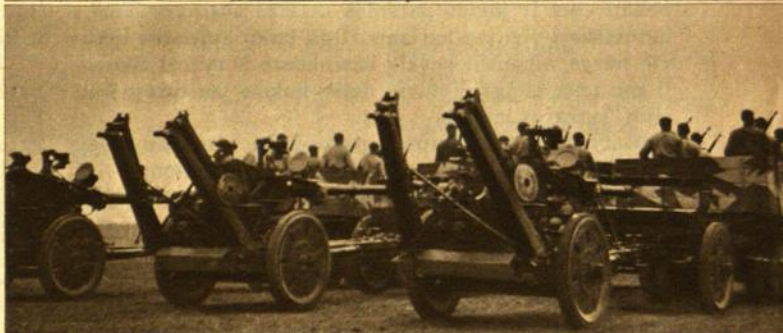
kurių nekarių krūtines jis puošia. Juk mūsų Nepriklausomybės kovose, kada su kariuomene petys petin ėjo visa tauta, ir iš piliečių tarpo yra atlikusių pavojingų ir kariuomenės laimėjimui daug svarbos turėjusių naudingų žygių. Vienų kryžiuose (su kardais) įrašyti reikšmingi žodžiai „Už narsumą“, o kitų — II rūšies (be kardų) „Už nuopelnus“. Abiejų rūšių kryžiuose tos pačios reikšmingos datos „1918. XI. 23“ — kariuomenės atgaivinimo diena.

Jūs, Vyčio kryžiaus ir jo ordino kavalieriai, gausingai atvykę iš įvairių Lietuvos vietų į savo šventę Kaune, pagerbę žuvusius kovose bei mirusius savo kovos brolius, pažinę savo jaunąją kariuomenę, prisiminę garbingas kovas ir atliktus narsius žygius, išklausę vadų reikšmingų žodžių, vėl grįšite prie savo kasdienių darbų, sustiprėję dvasia ir kupini senojo kovų meto ryžtumo. Susikaupę patys savo širdyse pasižadėsite, mintyse prie Nežinomojo Kareivio kapo prisieksite reikiant vėl būti tokiais pat, kaip 1919 — 1923 metais, vėl nebebijoti tokių pat žygių, kokius atlikote anais garbingais kovų metais. Tačiau visa tai tik savo širdyse giliai paslėpti, užsidaryti savy ir tyliai rūšenti savo pasiryžimuose ir kovos garbėj — Vyčio kryžiaus bei jo ordino kavalieriai negali. Jie turi būti aktingi mūsų šių dienų gyvenimo besisukančiame rate. Jie turi savo karžygišką dvasią, savo narsumo pavyzdžius nešti į mūsų jaunimą, perduoti jam karinės garbės, pasiaukojimo ir drąsos troškimo idėją. Kiekviena proga savo ryžtingais pasakojimais, atsiminimais turi lieti į jaunųjų sielas kilnų užsidegimą reikiant pasekti Vyčio kryžiaus kavalierių žygius. Tegul ne tuščia garbė, bet karšta Tėvynės meilė uždega jų širdyse didvyriškumo dvasią aukotis, ryžtis, dirbti ir kovoti dėl savo mylimojo krašto laisvės ir gerovės.

Jūsų ryžtingos ir narsios gretos tegul palieka mūsų jaunosioms kartoms šviesiais švyturiais jų visuose darbuose, ir jeigu prireiktų kada — jų kovose, kokių pareikalautų Tėvynės saugumas.

...IR ŠIANDIEN

Lietuviškieji galingi karo lėktuvai „Anbo“ 41, mūsų karo aviacijos viršininko b. gen. inž. A. Gustaičio konstrukcijos, *Jul. Miežlaiškio nuotr.*
Priešlėktuvinė artilerija, paprastoji artilerija, tankai ir raitininkų eskadronai, *O. Milaševičiaus nuotr.*

Lietuvos kariuomenės kovos dėl Nepriklausomybės

1917 m. po vasario mėn. rusų revoliucijos lietuviai kariai, tarnavę Rusijos kariuomenėje, pradėjo burtis į savo tautinės karių organizacijas ir tų pat metų vasarą susirūpino steigti lietuviškas dalis. Tačiau rusų kariuomenės valdžia iš pradžių abejingai žiūrėjo į lietuvių karių pastangas organizuoti lietuviškus batalionus.

Kai keli šimtai lietuvių karių, išsiskyrę iš rusiškų ir lenkiškų dalių, susibūrė, norėdami įsteigti pirmąjį lietuvių batalioną, rusų karinė valdžia iš karto įsakė lietuviams išsiskirstyti. Lietuviams neįvykdžius rusų įsakymo, buvo perspėta, kad jie jėga bus išskirstyti ir iniciatoriai griežtai nubausti. Tačiau lietuviai kariai ir grasinimų nepaisė. Buvo pasirengę net ginkluota jėga pasipriešinti. Tai matydama rusų valdžia, lietuvių nebelietė, bet ir jokios paramos neteikė susibūrusiems į lietuviškąjį vienetą kariams. Ilgą laiką apleistas lietuvių būrys, alkani ir beveik basi, kentė ir ryžosi iškovoti sau teisę steigti lietuvių dalis, kokias jau turėjo Rusijoje lenkai ir latviai.

Matydama tokį lietuvių pasiryžimą, pagaliau, rusų valdžia leido ir lietuviams steigti savo batalionus. Iš aukščiau minėto būrio susidarė drausmingas ir stiprus lietuvių batalionas, kuris vėliau stovėjo Vitebske ir vietos gyventojų tarpe buvo įgijęs nuoširdžios meilės, nuo bolševikų plėšimų ir išniekinimo apgynęs pravoslavų soborą (nežiūrint, kad lietuviai yra katalikai), ir įvedęs miestą tvarką. Paskiau įsisteigė daugiau lietuvių batalionų: Smolenske, Rovne, Sibire; Valke raitininkų eskadronas, kitose vietose smulkesni daliniai ir Rumunų fronte lietuviams buvo duota sulietuvinti viena divizija ir kai kurios karinės įstaigos. Tačiau 1918 m. pradžioj, lietuviams nesutikus įsilieti į raudonosios armijos sudėtį, teko nutraukti lietuviškų kariuomenės junginių, dalių ir karinių įstaigų organizavimą ir likviduoti jau įsteigtus batalionus. Lietuviai kariai atskirai, neorganizuoti ir beginkliai grįžo į vokiečių okupuotą

savo Tėvynę. Ilgiausiai gyvavęs Vytauto Didžiojo vardu pavadintas Sibiro batalionas tragiškai žuvo 1919 m. pabaigoj, gruodžio 9 d. bolševikams sušaudžius veiklesnius bataliono karininkus ir kareivius. Pats batalionas buvo išsklaidytas.

Lietuvių pastangos — suorganizuoti lietuviškas dalis Rusijoje ir organizuoti ginkluotiems grįžti į Lietuvą ir čia sudaryti Lietuvos kariuomenės užuomazgą, nepavyko. Lietuvoj teko iš naujo pradėti kariuomenės kūrimą.

1918 m. liepos mėn. vokiečiams pralaimėjus prancūzų fronte prie Marnos, lietuvių veikėjai pastebėjo, kad vokiečiai karą pralaimės. Pradėjo slapta rūpintis Lietuvos kariuomenės kūrimo darbu. Tų pat metų spalio mėn. į Vilnių atvyko pirmieji savanoriai karininkai ir kareiviai.

Tuokart Lietuvos Taryba buvo bejėgė. Ji nieko neturėjo: nei ginklų, nei pinigų, nei kitokio reikalingo kariuomenei organizuoti turto. Kraštas buvo Didžiojo karo nualintas. Viešai kariuomenę organizuoti neleido vokiečių okupacinė valdžia. Slapta susirinkę savanoriai ilgai kentė be ginklų, be maisto ir kitokių reikmenų. Ginklus pradėjo slapta pirkinėti iš atskirų vokiečių karių. Pirkimas buvo pavojingas, nes iš vienių nupirkus, kiti tai sužinoję puldavo atimti. Nupirktus ginklus teko gerai slėpti.

Vilniuje, greta lietuvių, organizavosi lenkų ir bolševikų ginkluoti būriai. Tiek vieni, tiek kiti buvo geresnėje padėtyje, negu lietuviai, nes iš šalies gavo paramą pinigais ir ginklais. Nežiūrint į didelius trūkumus, vokiečių varžymus ir sunkumus, Lietuvos jaunimas rinkosi į savanorių būrius ir kantriai nešė visą vargą, ryždamiesi viską iškęsti, kad tik galėtų susiorganizuoti į lietuviškų ginkluotus būrius ir iškovoti savo kraštui nepriklausomybę.

Susirinkus daugiau savanorių karininkų ir karei-

Kautynės ties Radviliškiu 1919 m. (Iš Karo Muz. pav.)

KARIAI "TAUTA"

Vėjas lenkia smilgą,
Vėtra lenkia girią.
Tačiau niekad niekas
Nepalenks didvyrių
Kas tą didį džiaugsmą
Dainoje išlies
Dėl brangių gynėjų
Mylimos šalies?!

Pažiūrėkit — pievos
Tarp miškų banguoja.
Linksmos, mielos sesės
Po laukus dainuoja

Sventas laisvės žodis
Žydi mums širdy.
Mes už jį dėkingi
Tau, brangus kary!

Dvidešimt jau metų
Ginklo plienas žiba,
Stovint tau garbingai
Lietuvos sargyboj.

Dvidešimt jau metų
Štai laimingi mes
Braidom laisvo krašto
Saugomas žemes.

Ir šia didžia proga
Norisi ištarti:

— Tauta neapleido
Mūs karių nė karto.
Mūsų žemėj šėlo
Juk audra pikta.
Kovės savanoriai,
— Draug su jais tauta.

Kėlėsi Tėvynė
Parako ugnyje.
Kėlėsi lyg saulė
Karo sukuryje.

Tąją saulę nešė
Vis ranka tvirta
Mūs karys bebaimis,
— Draug su juo tauta.

Vėtros išbėgiojo
Iš laukų Tėvynės.
Laisve sualsavo
Lietuvos krūtinė.

Širdys suliepsnojo
Ugnimi šventa.
Džiaugės savanoriai,
— Draug su jais tauta.

Ir atėjo džiaugsmas
Didis į mūs šalį.
Džiaugės laisve rūmai
Ir langai trobelių

Visų veiduos žaidė
Šypsena šilta.
Kūrė naują dieną
Kariai ir tauta.

Dvidešimt jau metų
Nušvilpė su vėju,
Ir brangioj Tėvynėj
Daug kas pakitėjo.

Plazda štai trispalvė
Bokšte iškelta.
Ją kariai ten kėlė,
— Draug su jais tauta.

Dvidešimt jau metų
Ir laukuos Tėvynės
Vis kasdien linksmesnės
Skamba sutartinės.

Daina lekia drąsiai,
Vėjo pagauta.
Tai kariai dainuoja,
— Draug su jais tauta.

Šiandien mes granitas,
Šiandien mes kaip plienas.
Neužtemdys džiaugsmo
Priešas mums nė vienas.

Mes — tvirta grandinė
Laisvėj nukalta.
Ją kariai mūs kalė,
— Draug su su jais tauta.

Dvidešimt štai metų.
Šią džiaugsmingą dieną
Šalyje nelieka
Juk sūnaus nė vieno,

Kurs neatsimintų
Širdimi karšta:
— Siandien kariai džiaugias,
— Draug su jais tauta

Vėjas lenkia medį.
Vėtra lenkia girią.
Tačiau niekas niekad
Nepalauš didvyrių.

Nepalūs kariai mūs
Jų širdis tvirta.
Šitą tiesą žino
Juk visa tauta.

Pūskit vėtros didžios,
Gauskite šiluos.
Mūs gynėjų gretos
Niekad nesvyruos.

O jei vėl Tėvynę
Siaus audra pikta,
Eis kariai malšint jos,
— Draug su jais tauta.

Dvidešimt štai metų.
Linksmos sukaktuvės.
Džiaugiasi lietuvė.
Džiaugiasi lietuvis.

Ir su didžia meile
Karštoje širdy
Siandien visi šaukiam:
— Sveikas mūs kary!

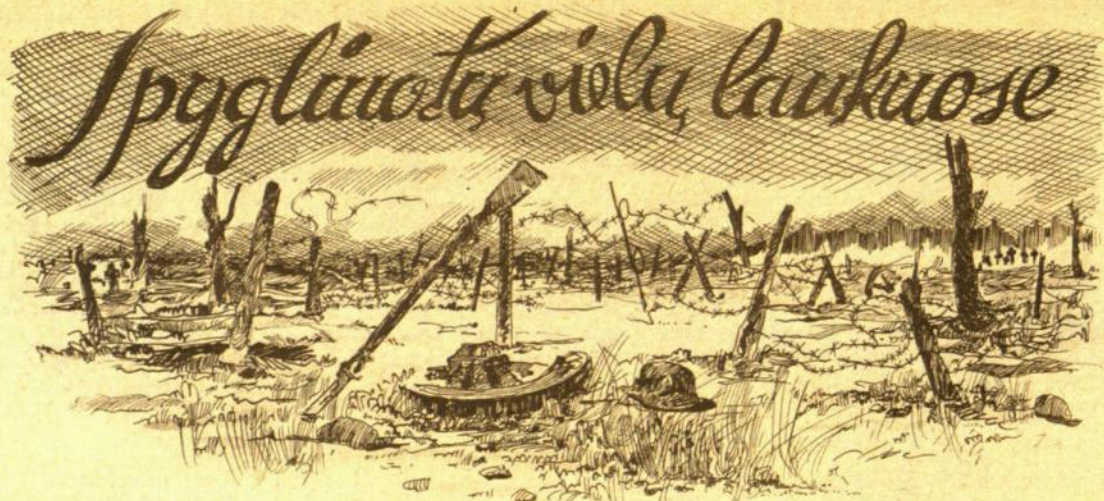
Sveiki, vadai narsūs,
Jūs ranka galinga
Rodėt mums į laisvę
Kelią stebuklingą.

Dvidešimt tik metų
Ir štai mes tvirti,
Prieš mūs valią trauksis
Priešai nelemti.

Tauta moka brangint
Žygius didžiavyrių.
Sveikina karius mūs
Kloniai, pievos, girios.

Kas tą didį džiaugsmą
Dainoje išlies
Dėl brangių gynėjų
Mylimos šalies?!

J. PALIONIS

Nors ir būtų juokinga tikėti, kad esama vaiduoklių, tačiau, kai pasirodžiusią šmėklą nepavyksta greit išaiškinti, tai tenka visai pagalvoti. O ypačiai tada nebūna laiko tą klausimą nagrinėti, kada nejučiomis jau patys plaukai kepurę kelia nuo galvos.

Kai bolševikai iš mūsų krašto jau galutinai buvo išstumti, jie įsitvirtino anapus Dauguvos. Šiapus Dauguvos, ties Daugpiliu, prieš juos frontą laikė ir mūsų 6 pėst. pulkas. Vieno bataliono štabas buvo apsisostęs Ilukštės miesto griuvėsiuose. Ilukštės miestas, kuris dabar yra latvių, tada dar buvo Didžiojo karo taip sugriautas, kad nebuvo jame likę nė vieno sveiko pastato. Negalėjai susivokti, kur gatvė ar kiemas. Taip buvo viskas sumaišyta, kad atrodė, jog čia būta didžiausio žemės drebėjimo.

Sio miesto apylinkių laukai taip pat tada teikė gana klaidingą vaizdą. Kiek akys gali užmatyti, visur mirgėjo spygliuotų vielų tvoros. Šie spygliniai reiziniai keliomis eilėmis tęsėsi tol, kol dingdavo miške ar atsiremdavo į neišbrendamas pelkes. Šiose pelkėse dar kur ne kur įklimpe kėpšos Didžiojo karo pabūklų ar gurguolės dalys. O atskiri šių laukų medžiai beveik visi riogsojo be šakų ir viršūnių, kurių atsaižėję galai liudijo apie čia siautusias pragariškas kautynes. Lavonų nors jau čia nebuvo, bet už tai buvo pilna jų kapų. Čia betrūko, anot tos dainos, tik juodo varno, kuris laikydamas snape baltą ranką, šauktų lesti savo vaikus.

Už 3-4 kilometrų nuo Ilukštės, prie pat Dauguvos, yra Kazimieriškio kaimas, kuriame tada buvo mūsų 3 kuopos uztvara. Iš bataliono štabo į Kazimieriškį telefonas buvo praveistas kaip tik per šiuos mirties laukus. Šiuose laukuose nutiestas telefono kabelis gana dažnai gėsdavo. Kitą kartą liniją sutaisęs, vos tik spėdavai pareiti, ir štai, žiūrėk, vėl nebegalima iššaukti užvaros. Nuėjęs vėl patikrinti kur prie pelkės ar mškelio, žiūrėk, trūksta kabelio net kelių metrų ar daugiau. Kadangi niekad nepavyko sugauti jokio įtartinio kenkėjo, tai atrodė, kad gal „piktų dvasių“ darbas. Bet kai bataliono vadas įsakė šiuose laukuose iškljuoti griežtus įspėjimus, tada ir „piktosios dvasios“ pabūgo ir telefono linija rečiau gėsdavo.

Aš gi būdamas ryšininkas prie bataliono štabo, įpratau aplankyti Kazimieriškio uztvaroje esantį sa-

vo vaikystės draugą eilinį Gustavą Gėlertą. Ne taip ilgėdavai draugo, kaip domėdavai jų gyvenimu uztvaroje. Į Kazimieriškį atsilankyti pavojaus nebūdavo. Mat, kol Dauguva neužšalus, puolimai buvo neįmanomi, nes mus nuo priešų skyrė plati Dauguvos upė. Priešas ir mūsiškiai pasitenkindavo tik tuo, kad vieni kitus pastebėję iš apkasų išlindusius, stengdavosi tokius taikinius kliudyti. Toks „prizinis“ šaudymasis pasikartodavo gana dažnai. Ir už tai ši būseną verstė versdavo priešai ir mūsiškius nuolat lindėti savo blindazuose bei apkasuose. Bet šis lindėjimas nebūdavo per daug nuobodus, nes čia netrūkdavo žaidimų bei muzikos. Kai nusibosdavo lošti ir muzikantams griežti, tai papildavo pasakos ir įvairiausi anekdotai. Tokią puikią mūsų nuotaiką retkarčiais sudrumisdavo vienas kitas priešų sviedinys ar paprastas šautuvo šūvis, į kurį netrukus jiems atsakydavome dvigubai.

Iš Ilukštės į Kazimieriškį patraukdavau keliu, kuris gerą galą vingiavo per mišką. Vieną gražios dienos popietį, kaip paprastai, palikęs prie telefono savo draugą (nes buvome du), išdrožiau vėl į Kazimieriškį. Įlindęs į blindazą, su kareiviu Gėlertu vėl imuos šaškių partiją. Bematant jau ir saulė nusileido, o namo visai netraukė, nes čia vėl prasidėjo, tikros vakaruškos. Kaip jau gerokai sutėmė, mūsų kariai kažkur sučiuopė į blindazą atsivedė vieną bolševiką belaisvį. Tuoj bolševiką visi apstojom. Kiekvienas stengėmės gauti iš jo šokių tokių naujienų. Aš ne tiek klausiaus jo pasakojimų, kiek stebėjausi jo vatinėmis kelnėmis ir visai bloga avaline, kuri pusėtinaį darkė jo aukštą ir liekną liemenį. Po kokio pusvalandžio bolševikas visai nutilo ir nuo savo išblyškusio veido nusibraukęs prakaitą, paprašė valgyti. Nors buvome jau po vakarienės, bet virtuvėje dar užtektinai suradome sriubos, kuri dar gerokai buvo šilta. Belaisvis gardžiai suvalgęs dviejų žmonių porciją, padėkojo ir atsідuso. — Dabar, draugai, mielai jums paaiškinsiu kodėl ir kaip čia pas jus patekau, — rusiškai pradėjo bolševikas. Bet tuo metu į blindazą įėjo kuopos vadas. Vadui tuoj buvo viskas atraportuota. Vadas, apžiūrėjęs belaisvio dokumentus, parašė tuoj bataliono vadui raštą ir įsakė belaisvį nugabenti į Ilukštę — į bataliono štabą. Kadangi aš vis tiek tą vakarą tu-

rėjau grįžti į štabą, tai ir belaisvį vadas pasiūlė man nugabenti. Bet kad belaisvis nakčia nepaspruktų, vadas paskyrė ir antrą palydovą eil. Gėlertą. Vadui iš blindažo išėjus, draugas Gėlertas paprašė manęs, kad aš vienas apsiimčiau belaisvį parsivesti, nes jam esąs tik bereikalingas žygis.

Apsiemiau bolševiką nugabenti vienas. Dabar reikėjo tik nuspręsti, kuriuo keliu patraukti su belaisviu į štabą. Jeigu vesti šiuo keliu, kuriuo atėjau, buvo gana rizikinga, nes kiekvienu momentu belaisvis galėjo pasprukti. Ypačiai lengva būtų pabėgti tose vietose, kur kelias vingiavo per mišką. O be to, dar tamsoka naktis. Tokiais sumetimais reikėjo kelią pasirinkti tokį, kad būtų galima aplenkti miškus. Todėl nieko daugiau neliko, kai tik su belaisviu į Ilukštę patraukti per šiuos klaidius laukus.

Dar neišėjęs iš blindažo, šovinį įstūmiau į šovinio lizdą. Tai atlikau tyčia bolševikui matant, kad ne-

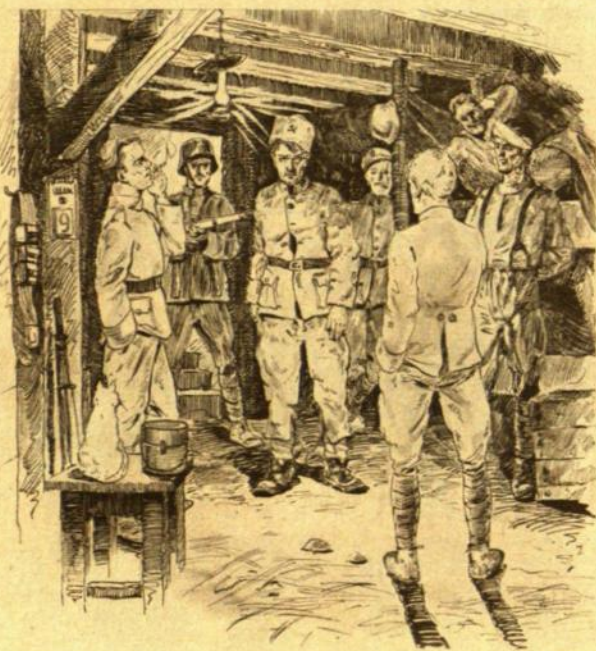

Karių ligonių palata Karo Ligoninėje 1919 m.

tada, kada reikėjo belaisviui nurodyti naują ėjimo kryptį. Nurodymus davinėčiau rusiškai, kuriuos belaisvis klusniai vykdė. Jis man kai ką atsakinėjo, ar teiravosi taip pat tik rusų kalba.

Taip beedami patekom į didelį slėnį tarp dviejų eilių spygliuotų tvorų, kurios atrodė, kad tęsiasi į begalybę. Jau jaučiau, kad Ilukštė gali būti dešinėje, todėl jau buvo laikas stačiu kampu į ją pasukti. Norint išeiti iš šių vielinių žabangų, būtinai reikėjo surasti kokią nors spragą ar vartus. Tokie vartai, nors čia jų galėjo būti net keletas, dažniausiai būdavo užsklęsti taip pat vielom apraizgytais mediniais ožiais, todėl nakčia labai lengva tokius vartus nepastebėti. Taip į šonus besižvalgydamas, staiga slėny pastebėjau du žiburiukus; tą patį pastebėjo ir mano belaisvis. Tuoj dingtelėjo mintis, kad tai bus vilkas, kurio akys, anot žmonių tvirtinimų, nakčia būna panašios į žiburiukus. Turėdamas galvoj vilką, perdaug ir nenusigandau, nes pagalvojau, kad šiuo laiku jie nebūna perdaug alkani ir už tai negali būti žmogui labai pavojingi. Be to, perdaug nusiminti neleido ir šautuvus, kurį turėjau paruošęs bet kokiame priešui atremti. Bet taip man begalvojant, staiga šiurpulis perėjo nuo galvos iki kojų, nes aiškiai pamačiau, kad tariamos vilko akys pradėjo viena nuo kitos tolti, ir vėl artėti. Bet čia pat ir vėl susigriebiau pagalvojęs, ar tik čia nebus tosios „piktosios dvasios“ su žiburiiais ieškančios žeme nutiesto kabelio, kurį suradę, tuoj nupiautų.

Kad nepaspėtų tie „vaiduokliai“ sugadinti linijos, nieko nelaukdamas į žiburiukus paleidau šūvį. Šūvio aidas didžiausiu triukšmu nubildėjo visoje apylinkėje, o žiburiukai, atrodė, tuoj pranyko. Belaisvis, netikėto šūvio išgąsdintas, krito ant žemės ir prašneko lietuviškai — gryna kupiškietiškoje tarme. Aš nustebęs paklausiau, kas jis toks yra ir iš kur moka lietuviškai. Bolševikas įsitikinęs, kad šūvis buvo paleistas ne į jį, tuoj lengviau atsiduso. — Esu lietuvis, kaip ir tamsa, — kalbėjo bolševikas. Į jūsų pusę atėjau savo noru, nes pasiilgau namiškių ir pabodo badauti apkausuose. Kaip ilgiau pastovime vietoje ir iš aplinkinių gyventojų jau būna viskas išvalyta, tada užpuola tikras badas. Tiesa, rūkyti turime iki sočiai, tačiau dūmais nebūsi gyvas. Ir dabar, gal būt, per šiuos laukus nepavilkčiau kojų, jei ne jūsų skani vakarienė, — susigraudinęs baigė bolševikas. Tarp begalinių spygliuotų tvorų patekę ir nerasdami išėjimo, nu-

...Į blindažą atsivedė vieną bolševiką belaisvį...

drįstų bėgti. Gėlertas dar kelis žingsniu palydėjo. Norėdamas visai aplenkti miškus ir krūmus, reikėjo dar kiek paeiti priešinga Ilukštės kryptimi. Po keliolikos minučių nudžiugau atsidūręs su belaisviu plynuose laukuose. Turėdamas galvoje, kad atsarga gėdos nedaro, tarp belaisvio ir savęs griežtai laikiau apie 20 žingsnių atstumą. Po pažastimi laikydamas paruoštą šautuvą, tyliai slinkom laukais į štabą. Naktis buvo šiltoka ir rami. Šią tylą retkarčiais pertraukdavau tik

sprendėm išėjimą pasidaryti savo rankomis. Belaisvis griebėsi lankstyti ir sukinėti kiekvieną vielą atskirai. Taip skvėrėm vielą po vielos, kol pagaliau pasidarė spraga, iš šių eilių išėjom. Pakopę kiek į kalnelį apsižvalgėm. Čia vieta dabar man buvo visai nepažįstama. Nors belaisviui nieko nesakiau, bet jau aiškiai mačiau, kad esu paklydęs. Nuo kalnelio nusileidom į antrąją pusę. Čia ir vėl slėnis, pelkės. Ir vėl spygliuotų vielų ištisos jūros. Nenorėdamas belaisviui išsiduoti, kad esu paklydęs, jam pasiūliau ant kelmo atsisėsti ir užsirūkyti. Belaisvis, būdamas dėkingas už žmoniškumą, suko „bankrotkę“, o aš įtemptai žvalgiausi aplink, norėdamas susiorientuoti kurioj pusėj bus Ilukštė ir kaip greičiau ją pasiekti.

Sustingau vietoje, kai staiga visai netoliese iš žemės išdygo dar kelios tokios liepsnelės, kurios stypti odamos pradėjo klaidžioti. Tuoj pamačiau, kad mano belaisvis, nusivožęs kepurę, persižegnojo. Abu nė žodžio nepratardami, kai kurį laiką sekėme šiuos klaidžiojančius vaiduoklius. Staiga mane apėmė nauja baimė, kuri viršijo vaiduoklių sukeltą baimę. Nes tuoj man dingtelėjo mintis, ar tik bolševikas nesugalvojo pagudrauti ir pasinaudoti šia klaidžia padėtimi. Kai jis pastebėjo mane nustebusį dėl šių liepsnelių, tai, gal būt, galvoju sau, apsimetė dar daugiau nusigandęs, kad, suradęs tinkamą progą, galėtų pasinaudoti. Ypačiai šis belaisvio baimingumas man įtartinas buvo todėl, kad žinojau, jog bolševikai netiki nei į Dievą, nei į sjelą, nei į velnią. Todėl ir šias šmėklas jis turėjo laikyti niekniekiu. Nuo belaisvio vėl staiga atšokau, kad būtų tinkamas atstumas. Jauste jaučiau, kad už šio slėnio turėtų būti Ilukštė, bet šmėklos ir begalinių spygliuotų vielų tvoros tikrai čia buvo pastoję mums kelią. Antra vertus, neįjau buvo žengti į šią šmėklų karalystę. Tokiais sumetimais, nedelsdamas, belaisvį nusivedžiau šiuo kalnagubriu tolyn į kairę. Šia kryptimi kiek paėjęs, nudžiugau pamatęs takelį. Dabar šiuo taku abu su belaisviu ir drožėme lyg ir žinodami, kur jis veda. Viena mintis dabar mane ramino: kad šis takas, nežiūrint į kokią pusę vestų, vis tiek išves iš šių klaidžių laukų.

Takas vis vingiavo laukų aukštuma. Netrukus pastebėjau, kad aš su belaisviu artinuosi prie mažo miškelio. Dabar vėl kamavo mintis, kas reikėtų daryti, jei mūsų takas vestų stačiai į šį mišką. Ši kartą bijojau, kad bėgdamas nuo vilko, neužbėgčiau ant meškos. Juk į šiuos laukus ir atsidūriau vengdamas miškų, o dabar atrodė, kad likimas skirte skiria tai nuo ko bėgau. Tik visa nelaimė, kad dabar išeitų dar blogiau, nes per mišką ne vieškelis eina, kurio pirma lenkiausi, bet tik siaurutis takelis. Bet priėjęs kiek arčiau pamačiau, kad miškelis gana retas ir iš viso visai menkas; be to, dar ir takas sukosi į šalį.

Vėl ramia širdimi belaisvį veduosi tolyn. Jau, pagaliau, ir džiuginantis jausmas ima, kad laimingai tenka išbristi iš užburtojo rato ir netrukus pasiekti tikslas. Bet už tai dabar nauja staigmena mano krūtinėje sulaiko kvapą. Belaisviui tuoj įsakiau sustoti ir nekalbėti. Gerai pasiklausius, buvo galima girdėti, kad kažkas atbėga. Iš aiškėjančių garsų buvo galima spręsti, kad bėga stačiai į mus. Todėl abu su bolševiku, atšokę kiek nuo tako, prisiplojame prie žemės ir įtemptai stebime, kas išlįs iš miškelio ar pakalnės. Staiga kampe miškelio pasigirdo riksmas: — stok! Ir tuoj nuaidėjo garsas šautuvo šūvis. Man iš karto

smarkiau suplakė širdis. Instinktyviai pasirošiau nūdėti bet kokį gyvį, kuris sumirgėtų prieš mano akis. Dabar žingsnių garsai girdėtis, rodos, čia pat. Net, rodos, jau girdėti bėglio alsavimas. Staiga antras šūvis nubildėjo ir viskas nutilo. Ką šovė, tai jau nušovė, — dingtelėjo mintis, ir norėjau su savo belaisviu nešdintis tolyn. Bet staiga belaisvis kažką sukuždėjo ir rodo į vieną tašką. Staiga man krūtinėje net šilta pasidarė, kai visai čia pat pamačiau kažką žeme šliaužiant. Stok! — surikau visa gerkle, — rankas aukšty! — pakartojau, ir kartu paleidau šūvį. Vyras, kaip perkūno trenktas, pašoko nuo žemės ir iškėlė rankas. Čia pat iš miškelio išbėgo ir jo persekiotojas, kuris rankoje šautuvu nešinas prilėkė prie mūsų. Vos nesurikau iš džiaugsmo, pažinęs, kuris nuo pailsimo ar nustebimo netarė nė žodžio, bet apžvelgė visus ir smalsiai pasižiūrėjo į bolševiką. — Ką pagaliau aš čia vaikiausi, — pasakykit man, — prabilo Gėlertas. — Argi dėl šito burlioko aš visą naktį vargau, — nusikeikė draugas. — Visą laiką neabejojau, kad turiu reikalą su tavo belaisviu, apie kurio pasprukimą man paskelbė tavo šūvis, — nusispiojęs paaiškino Gėlertas.

— Kas tu esi per vienas, — energingai Gėlertas kreipėsi į barzdotą vyrą, kurį dabar lauke buvome suėmę. — Ko slampioji naktimis šiuose laukuose — prisipažink geruoju.

Ką tik suimtas rusas bandė aiškintis, kad nekalta, tačiau, jei nekalta, tai visą laiką ko bėgo — negalėjo paaiškinti. Todėl, iškratę šio įtariamojo kiše-

... Pašoko nuo žemės ir iškėlė rankas...

nius, nusprendėm ir jį varytis į štabą. Dabar ramiai abu varėmės šiuo taku tolyn. Netrukus takas įvedė į vieškelį ir šiuo keliu patraukėm iki pirmos kryžkelės, iš kurios stačiai pasisukome į Ilukštės pusę. Dabar visi keturi traukėme į štabą.

Nors kuteno man nervus sužinoti koku būdu Gėlertas atsirado šiuose laukuose ir kaip jis užklupo šį

5 p. pulko kariai Seinų fronte 1920 m.

1334

antrąjį belaisvį, bet kol štabo dar nepasiekėm, tol apie savo išpūdžius kalbėtis buvo nelaikas, nes kiekvienu momentu mūs antrasis belaisvis galėjo pabėgti.

Pamatėm, kad jau čia pat ir Ilukštė. Belaisvius atsivedėm į štabą. Tik dabar atsidusom, nes jau visi pavojai buvo praėję.

Tuoj pradėjo švisti ir draugas skubėjo į Kazimieriškį. Aš gi abu belaisvius palikęs vado pasiuntinio ir žvalgo priežiūrai, pats išėjau palydėti savo draugą. Dabar Gėlertas paaiškino, kad išleidęs mane su bolševiku iš Kazimieriškio, kažkodėl jam pasidarę neramu. Visą laiką kažkoks nujautimas jį kamavo ir jokių būdu negalėjo sudėti akių, nežiūrint, kad praėjusią naktį visai nebuvo miegojęs.

— Šiaip nerimdamas išėjau laukan ir jau norėjau vyti, — pasakojo jis, — bet žinodamas, kad patraukei stačiai per laukus, nustojau vilties tave surasti. Dar kiek pasvarstęs, nusprendžiau lįsti į blindažą ir atsidadęs Dievo valiai bandyti numigti. Bet staiga nustebau išgirdęs tavo šūvį ir žaibo greitumu leidausi

ir krūmus palaikiau bolševiku ir sukandęs dantis šliaužiau į juos, kol įsitikinus tekdavo nusisipiauti ir ieškoti tikrojo pabėgėlio.

Bet taip bemedžiojant staiga suvirpėjo mano širdis. Dabar atrodė, kad akys neklydo, nes aiškiai pastebėjau juodulį, kuris sujudėjo ir pasidavė į šoną. Akių nenuleidęs slinkau į šį tikslą tyliai ir greitai. Dar kartą įsitikinau, kad neklystu, nes aiškiai matau žmogaus siluetą. Kažko slampinėja. Pagaliau braukia jau degtukus, bet jie jam gęsta. Dar norėjau arčiau ir patogiau prislinkti, bet pastarasis staiga kaip ugnį sudegė. Grauziausi sau nagus, kodėl nutaikęs nepalėidau šūvio. Veltui ieškojau. Nustojau net vilties vėl pamatyti. Argi būtų šmėkla, — pagalvojau sau. Šį kartą šiurpulys perėjo per mano kulnis ne dėl to, kad čia gali būti šmėkla, bet dėl to, kad galėjo būti labai prityręs priešas, kuris, laiku pastebėjęs mane, taip sugebėjo dingti vietoje. Todėl dėl tokio stebuklingo dingimo ėmė plaukai šiauštis, kad nebūčiau iš pasalų

Mūsų karininkai ir svetimų valstybių karo atstovai kariuomenės iškilnėse prie Kauno Įgulos bažnyčios 1921 m.

užpultas. Tokiais sumetimais pasidaviau į miškelio pusę. Neilgai truko ir vėl visai netikėtai pastebėjau panašų siluetą. Šį kartą tai atsistojęs, tai pritūpęs, matyt, ko žvalgėsi. Dabar lakstė mano širdis po krūtinę ir per akimirką turėjau nuspręsti, ką daryt. Kiek pašliaužęs šokau kaip liūtas prie tariamojo bolševiko ir pareikalavau sustoti. Bet jis metėsi lyg apsvaigintas dar arčiau manęs. Tada stačiai į jį paleidau šūvį. Matyt, pro šalį. Tada atsikvošėjęs spruko į mišką, bet aš pirmas pasiekiau jo kampą ir mano bėglys, aiškiai mačiau, kad nepasiekęs miško, vėl stebuklingai man dingio iš akių. Tuo būdu stebėjau dabar tą tašką, kur jis dingio ir slinkau vėl į jį. Bet tuojaus išgirdau visai šone tavo balsą ir šūvį. Pasirodo, kad mūsų pagautasis šiuose laukuose mikliau siautė, negu žuvis vandeny. Nes tu jį sulaikei daug toliau, negu aš tikėjausi jį vėl užklupti, — šiaip baigė savo nuotykius mano draugas Gėlertas.

Aš jam savųjų smulkiai papasakoti nespėjau, nes jau abu buvome vėl Kazimierišky, iš kur dabar aš vienas turėjau tuoj grįžti į štabą atraportuoti vadui apie parvestus belaisvius. Šiaip abu paspaudėm rankas ir išsiskyrėm iki pasimatymo.

Vėliau paaiškėjo, kad mūsų pagautasis rudabardis tikrai buvo telefono nuolatinis gadintojas, kuris buvo atiduotas teismui. O mūsų belaisvis bolševikas tikrai buvo lietuvis — kupiškietis. Jį vadas ramino ir pažadėjo pasistengti, kad iš belaisvių stovyklos būtų paleistas namo. Belaisvis iš džiaugsmo ir dėkingumo negalėjo valandėlę ištarti nė žodžio. Jo lūpos kažką mėgino sakyti, o per išblyškusius skruostus riedėjo ašaros. Pagaliau pratarė: „— pasimatęs su namiškiais, jei būsiu priimtas, stosiu savanoriu į jūsų eiles, nes noriu būti naudingas savo Tėvynei“.

V-lis

Kiekvienas realus ir kilnus krašto saugumo stiprinimo darbas yra mūsų savanorių ir pirmųjų karių testamentu vykdytas. Šiame darbe mes kariai daugiausia galime prisidėti — kuo plačiausiai paskleisdami karinę spaudą.

Pakeliui į Vilnių 1920 m.

Vrš. Šakys

Vrš. J. Motiejūnas

Vrš. J. Lapšys

Vrš. A. Karčiauskas

Vrš. A. Stundžia

Vrš. Zumeris

Psk. Z. Gerulaitis

Psk. Grybauskas

Psk. A. Griciūnas

Psk. A. Grigalavičius

Psk. A. Janonis

Psk. Regina

Psk. P. Sorokinas

J. psk. B. Namajūnas

J. psk. Riaubiškis

J. psk. J. Gurčius

J. psk. J. Katkevičius

J. psk. A. Čipkus

J. psk. Soročinskas

Eil. St. Kauzonas

Pirmasis mūsų karo orkestro pasirodymas Ilūkštėje 1919 m. Kapelm. J. Gužas

1920 m. Gardino apylinkės gyventojai vaišina mūsų karius

Kasdienybė Kauno aerodrome, Jul. Miežlaiškio nuotr.

Iliuminuoti karo laivai ir prožektorių žaismas

vių, 1918 m. lapkričio 23 d. buvo išleistas pirmasis įsakymas Lietuvos kariuomenei. Pradėta steigti pirmieji pėstininkų lietuvių ir taip pat Lietuvos gudų pulkai, netrukus antrasis pulkas. Gruodžio 13 d. lietuviai gavo iš vokiečių pirmuosius šautuvus — apie 300, tačiau ne kariuomenei, bet milicijai apginkluoti. Šie pirmieji ginklai buvo atiduoti savanorių karių būriams.

Vokiečiai iš Lietuvos traukėsi, o paskui juos į Lietuvą slinko raudonoji armija.

1918 m. gruodžio 29 d. po visą Lietuvą buvo paskelbtas pirmas viešas atsišaukimas stoti į ginkluotus būrius Tėvynės ginti. Po šio atsišaukimo Lietuvos jaunimas gausingai pradėjo stoti į savanorių būrius.

Bet vokiečių iš pradžių varžoma, Lietuvos kariuomenė nespėjo laiku susiorganizuoti ir pastoti kelią raudonajai kariuomenei. Be to, 1919 m. sausio 1 d. vokiečiai ir Vilnių perdavė lenkų legionams, kurie jį teislaikė tik penkias dienas. Lietuvos vyriausybė 1919 m. sausio 2 d. persikėlė į Kauną toliau tęsti kariuomenės organizavimo darbą. 1 lietuvių pėstininkų pulkas buvo perkeltas iš Vilniaus į Alytų, o gudų pulkas į Gardiną, kur vėliau jį lenkai puolė ir nuginklavo. Tuo būdu iš pat pirmųjų dienų Lietuvos kariuomenei teko susidurti su trimis sau priešingomis kariuomenėmis, trukdančiomis jai stiprėti: rusų raudonąja ir lenkų kariuomene, o viduj vokiečių.

1919 m. sausio — vasario mėn. rusų raudonoji armija buvo užėmusi didesniąją Lietuvos teritorijos dalį. Iš šiaurės ir rytų ji slinko Kauno link ir jau buvo nebetoli. Menkai ginkluoti ir neaprūpinti Lietuvos savanoriai stojo į žūtbutinę kovą. Nors ir sausio mėn. buvo smulkesnių lietuvių kovų su bolševikais, bet vasario mėn. pradžioj prasidėjo stambesnės kovos abipus Kauno. Vasario 7—9 d. ties Kėdainiais, tą pat mėnesį 10—13 d. ties Jeznu ir Alytumi. Menkai ginkluotas ir kariškai dar nespėtas parengti Lietuvos savanoris pirmose kautynėse jau parodė, kad jis sugebės apginti savo žemę. Priešas buvo sulaukytas ir toliau jau nebeįveikė slinkti gilyn į Lietuvą. Sėkmingos kovos pakėlė krašto nuotaiką ir lietuvių kariuomenė pradėjo bolševikus stumti iš Lietuvos.

Lietuvių kovoms su bolševikais einant, ir lenkai, naudodamiesi, jog lietuvių stipresnės jėgos kaujasi bolševikų fronte, pradėjo veržtis į silpniau saugomas Lietuvos sritis. Teko kai kurias dalis laikyti prieš lenkus ir dažnai ginkluotais susirėmimais atremti lenkų veržimąsi.

Po sunkių kovų, 1919 m. rugpiūčio 24—30 d. puolimu lietuviai visiškai išstūmė bolševikus iš Lietuvos

Pirmasis ir dabartinis Valstybės Prezidentas Antanas Smetona ir arkivyskupas Pranciškus Karevičius pas karių ligonius Karo Ligoninėje 1919 m.

teritorijos ir įėjo į Latvijos žemę, tuo padėdami latviams vaduoti savo kraštą. Lietuvos kariuomenė sustojo prie Dauguvos upės, prieš Daugpilį, ir čia jos kovos baigėsi su bolševikais. 1920 m. sausio 2 d. lietuvių frontas su bolševikais buvo visiškai likviduotas ir tą pat metų liepos 12 d. pasirašyta taikos sutartis tarp Lietuvos ir Sovietų Rusijos.

Vieną priešą prašalinus, 1919 m. spalio mėn. Lietuvos kariuomenė atsikreipė prieš kitą priešą bermontininkus. Šiuo vardu jie buvo vadinami nuo jų vado Bermonto-Avalovo. Ši kariuomenė buvo sudaryta iš vokiečių karių ir buvusių rusų belaisvių Vokietijoje. Gera ginkluota ir viskuo aprūpinta. Įsikūrusi Lietuvos ir Latvijos teritorijoje, iškart pasiskelbė kovosianti su bolševikais. Tačiau su bolševikais kautis nė manyte nemanė ir pradėjo stiprintis Lietuvoj ir Latvijoje, kėsinosi užgniaužti Pabaltijo valstybių nepriklausomybę. Pagaliau pradėjo puldinėti lietuvių ir latvių kariuomenes.

Spalio mėn. tiek lietuviai, tiek ir latviai pasiryžo ir ši stiprų priešą išvyti iš savo teritorijų. Lietuvos kariuomenė stipresnes savo jėgas atitraukė iš bolševikų ir lenkų frontų ir jas sutelkė prieš bermontininkus, kurių stipriausios jėgos Lietuvoj buvo sutelktos Radvilišky ir Šiauliuose. Spalio ir lapkričio mėn. pradžioj prasidėjo kovos. Nors bermontininkų jėgos buvo žymiai stipresnės savo ginklavimu, bet lietuvių ir latvių kariuomenės buvo galingesnės savo dvasia, atkakliu pasiryžimu ir narsumu. Latviai bermontininkus sutriuškino ties Ryga lapkričio 11 d., o lapkričio 21—22 d. lietuviai visu frontu juos puolė ir nugalėjo ties Radviliškiu. Paimtas Radvilišky didelis karo grobis žymiai sustiprino lietuvių jėgas. Bermontininkai Lietuvos kariuomenės jėgų buvo apsupti Šiaulių apylinkėj ir jau

Mūsų sužeistųjų karių gabenimas užfrontėje 1920 m.

nebeturėjo kelio pasitraukti į Vokietiją. Lietuvos karių puolamoji dvasia buvo aukščiausiai pakilusi, bet įsikišusi Santarvės misija liepė lietuviams nutraukti kautynes ir pasitraukus į senšias pozicijas leisti laisvai bermontininkams pasitraukti.

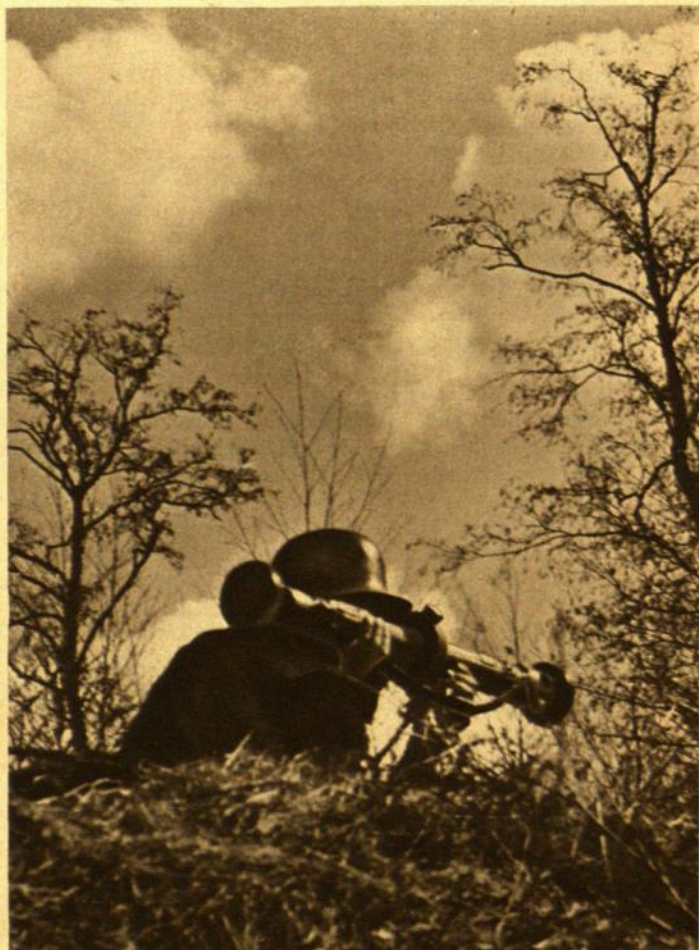
Bermontininkams nesitraukiant ir plėšiant kraštą, gruodžio mėn. Lietuvos kariuomenė vėl pradėjo pulti ir 1919 m. gruodžio 15 d. paskutiniai bermontininkų kariai pasitraukė iš Lietuvos žemių. Šiose kovose kariuomenei padėjo ir vietos gyventojai, susibūrę į partizanų būrius.

1920 m. iki liepos mėn. Lietuvos kariuomenė gyveno ramesniu gyvenimu. Pradėjo tvarkytis. Tačiau neilgai. Lenkų kariuomenė, raudonosios kariuomenės spaudžiama, traukėsi iš Ukrainos ir Gudijos kraštų. Tuo pačiu traukėsi ir iš užimtų Lietuvos sričių. Lietuvos kariuomenei norint užimti lenkų paliekamas Lietuvos sritis, lenkai pastoję lietuviams kelią, bevėlydami Lietuvos sritis užleisti raudonajai kariuomenei. Lenkų iš pasalų pulta Lietuvos kariuomenė 1920 m. liepos 15 d. susikovė pakeliui į Vilnių. Lenkų brigada buvo apsupta ir nuginkluota. Tą pat dieną į Vilnių įėjo Lietuvos ir rusų raudonoji kariuomenė. Tačiau iš Vilniaus raudonoji kariuomenė pasitraukė tik rugpiūčio 26 d.

Rugpiūčio mėn. pabaigoj lenkai, raudonąją armiją atmušę nuo Varšuvos, pradėjo vėl skverbtis į Lietuvos teritoriją. Vėl teko pradėti karą su lenkais, nežiūrint į tai, kad Sovietų ir lenkų kare Lietuva buvo paskelbusi savo neutralitetą. Visas rugsėjo mėn. praėjo kautynėse, kai kurioms Lietuvos sritims einant iš rankų į rankas. Spalių 7 d. Suvalkuose buvo pasirašyta lietuvių ir lenkų sutartis. Vilnius buvo paliktas Lietuvai. Tačiau po dviejų dienų lenkai sulaužė šią sutartį ir didelėmis jėgomis puolę spalių 9 d. užėmė Vilnių. Užėmę Vilnių, pradėjo vėl gilyn brautis į Lietuvos teritoriją. Po sunkių kautynių nukentėjusi Lietuvos kariuomenė, iš naujo persitvarko, krašte tarp visų gyventojų sluoksnių kyla nepaprastas užsidegimas ginti savo nepriklausomybę ir lietuviai stoja žūtbutinon kovon su lenkais. Lapkričio 17—21 d. įvyko smarkios

kautynės ties Širvintais ir Giedraičiais. Lietuviai, atmušę stiprius lenkų puolimus, patys pradeda pulti lenkus ir galutinai sulaužo jų mėginimus skverbtis į Lietuvos gilumą. Menkos lietuvių jėgos nugali daug stipresnį priešą ir paima didelį karo grobį ir belaisvių. Įsiveržusi į Lietuvos kariuomenės užnugarį lenkų kavalerija savo tikslo neatsiekia ir lietuvių persekiojama grįžta atgal. Lietuvos kariuomenė ryžtasi atsiimti Vilnių. Tačiau Tautų Sąjungos

kontrolės komisija pareikalavo nutraukti kautynes. Tuo būdu buvo sustabdytas lietuvių puolimas ir karo žygiai. Lapkričio 29 d. ta pati komisija nustatė tarp lenkų ir lietuvių kariuomenių neutralinę zoną, kuri gy-

Tolimatininkas

Vyt. Maželio nuotr.

Tautos Vadas Antanas Smetona

Pagrindinis Lietuvos įstatymas — valstybės konstitucija sako, kad Respublikos Prezidentas yra Vyriausias Ginkluotų Pajėgų Vadas. Kaip Vyriausias Vadas, Respublikos Prezidentas skiria ir atleidžia kariuomenės vadą, skelbia mobilizaciją, karą ir taiką, skelbia nepaprastąjį metą ir valstybės gynimo metą. Šias teises jam suteikia valstybės konstitucija. Be to, Lietuvos Respublikos Prezidentas turi ir kitų plačių įgaliojimų. Jis yra ne tik svarbiausias valstybės atstovas, bet ir jos vadovas, valstybinio darbo derintojas ir kūrėjas. Mūsų Respublikos Prezidento vaidmuo valstybiniame ir tautiniame gyvenime yra labai svarus. Todėl visiškai suprantama, kad Respublikos Prezidento rinkimai, kurie įvyko lapkričio 14 d., visame krašte buvo sukėlę didelį susidomėjimą. Nors beveik niekas neabejojo, kad Vyriausiu Valstybės Vairininku ir toliau pasiliks Tautos Vadas Antanas Smetona, tačiau jau pats rinkimų faktas atkreipė gana rimtą krašto gyventojų dėmesį. Lietuvos gyventojai tais rinkimais labai domėjosi. Čia reikia visiems piliečiams pripažinti rimto politinio subrendimo ir valstybinių reikalų pajautimo regimas žymes. Juk sąmoningam krašto piliečiui ne vistiek, kas lems tautos bei valstybės likimą per ateinančius septynerius metus. Tautos valia per tautos atstovų susirinkimą pareikalavo, kad ir toliau mūsų valstybei vadovautų vyras, kuris yra vienas žymiausių jos nepriklausomybės kūrėjų, turįs didžiausio valstybinio darbo patyrimo, per du trečdaliu mūsų nepriklausomojo gyvenimo sugebėjęs ir mokėjęs sėkmingai varuoti valstybės laivą.

Tautos valia buvo įvykdyta. Beveik vienbalsiai tautos atstovai Respublikos Prezidentu vėl septyneriems metams išrinko Antaną Smetoną. Rinkimų metu tik jam vienam tautos atstovai pareiškė pasitikėjimą, nes jie išstatė tik vieną Tautos Vado Antano Smetonos kandidatūrą į Prezidentus. Kad iš tiesų buvo ir yra šitokia tautos valia, visiems pakankamai įrodo tos gausios sveikinimo telegramos, kurias kasdien perrinkimo proga Respublikos Prezidentas Antanas Smetona gauna iš visų mūsų krašto gyventojų sluoksnių, visų organizacijų ir iš užsienio valstybių vyrų bei Lietuvos draugų. Visuose tuose sveikinimuose tauta reiškia pagarbą, meilę ir ištikimybę savo Vadui, skatina jį ir toliau tuo pačiu sėkmingumu bei patvarumu vesti mūsų valstybę į šviesią ir laimingą ateitį, pati pasižadėdama remti Respublikos Prezidento darbus bei sumanymus.

Respublikos Prezidento rinkimai visur yra pirmieji politinio gyvenimo įvykis. Tas įvykis juo reikšmingesnis yra ten, kur Respublikos Prezidentas turi plačių įgaliojimų. Pagal mūsų valstybės konstitucijos Respublikos Prezidentui suteiktus įgaliojimus, kurie apima daugelį valstybinio darbo sričių, Prezidentas yra

vavo iki 1923 m. vasario mėn. Nors oficialiai karas tarp lietuvių ir lenkų buvo nutrauktas 1920 m. lapkričio 30 d., bet iki pat 1923 m. vasario mėn. pabaigos vyko įvairių ginkluotų susirėmimų neutralinėje zonoje ir paliajų. Lenkų partizanai ir kariai nuolat puldinėdavo lietuvių sargybas. 1923 m. vasario mėn. likviduojant neutralinę zoną, vėl buvo įvykę smarkesnių kovų, per kurių ginklai nutilo.

sprendžiamas veiksnys valstybėje. Koks yra Lietuvos Respublikos Prezidento vaidmuo valstybėje, mums bendrais bruožais pasako paties Prezidento Antano Smetonos kalba Seimo posėdyje naujosios konstitucijos įsigaliojimo proga. Toje kalboje, liedsdamas Respublikos Prezidento vaidmenį, jis sako: — Visų pirma tenka pažymėti, kad Prezidento galia sustiprinta. Jis ne tik prezidentauja, bet ir vadovauja valstybei. Valdžia, vykdoma jo, seimo, vyriausybės ir teismo, yra vienetija ir nedaloma. Tas skirtingas funkcijas, arba veikmenis, derina prezidento vienijančios valios vaidmuo: jei vieninga tauta, tai juk ir valdžia turi būti vieninga. Kai seimo ar jo sesijos nėra, Prezidentas gali su ministro pirmininko parašu leisti įstatymus ir keisti biudžetą. Kodėl taip nustatyta? Mūsų valstybė tebesimano dažniausiai iš svetimoms valdžios paveldėtais įstatymais, nebeatitinkančiais tautos reikalų. Jie tenka nuolat keisti, pildyti ir tvarkyti. Taigi, nedavus Prezidentui teisės vienam leisti įstatymus, reiktų sustabdyti nesustabdomas gyvenimas arba seimas turėtų visą laiką be atvangos dirbti. Bet nei viena, nei antra nėra galima. Toliau: Prezidentas skiria ir atleidžia ministrą pirmininką ir valstybės kontrolieriui duoda sutikimą iškelti ministrui pirmininkui, valstybės kontrolieriui bylas dėl tarnybinio nusikaltimo, neprivalėdamas gauti ministro pirmininko ar kito ministro parašo. Šio dėsniu pagrindu yra ši mintis: jei Prezidentas ne tik vadovauja valstybei, bet rikiuoja ir valdo jos aparatą, tai reikia, kad svarbiausiose žygiuose laisvai galėtų pasireikšti jo valia. Šiandien gyvenimo greitis be galo spartus. Kas seniau būdavo iš anksto numatoma, tai šiandien gali ūmai atsitikti, taigi ūmai gali kilti ir netikėto pavojaus šalies saugumui. Tuo sumetimu duodama teisė Prezidentui skelbti ir atšaukti nepaprastąjį metą, suvaržyti ar sustabdyti tam tikras piliečių teises, imtis ypatingų valstybei ginti priemonių ir dėti gyventojams ypatingų priedermių, valstybės gynimo metu leisti įsakymus, turinčius įstatymo galios. Už savo galios veiksmus Prezidentas nėra atsakingas. Atsakingumas nebūtų suderintas su tuo autoritetu, kuris jam konstitucijos suteiktas.

Toks bendrais bruožais yra Respublikos Prezidento vaidmuo mūsų valstybėje. Jo galia naująja konstitucija žymiai sustiprinta. Šitas galios sustiprinimas yra būtinas. Panašius reiškinius mes matome ir kitose šalyse. Ir ten per kelerius pastaruosius metus buvo einama prie to, kad Valstybės Galvos vaidmuo buvo stiprinamas, jo teisės plečiamos, o kai kur jam buvo duoti ir ypatingi įgaliojimai. Jau tokioje galingoje ir didelėje valstybėje, kaip Jungtinės Amerikos Valstybės, Respublikos Prezidentas visiškai teisingai vadinamas nevainikuotu karalium. Mat, ir ten Prezidento galia yra didelė: jis vadovauja visoms valstybinio gyvenimo sritims, ir ne tik vadovauja, bet ir sprendžia visus svarbiausius valstybinius reikalus. Lygiai tą patį mes matome šių dienų Vokietijoje, Estijoje ir kituose kraštuose. Visur Prezidento vaidmuo yra pirmieji ir sprendžiamas.

Respublikos Prezidentas pas mus renkamas septyneriems metams. Anksčiau, kaip žinoma, Prezidentas buvo renkamas tik trejiems metams. Tačiau toks ka-

dencijos trumpumas neduodavo galimumo Prezidentui ištraukti į valstybės darbą, nes vos spėjęs į jį ištraukti, jau turėdavo savo pareigas perleisti kitam. Tuo tarpu šių dienų gyvenimas reikalauja valstybinio pastovumo. Jeigu toks pastovumas įgyvendinamas dideliuose kraštuose, kur to pastovumo išraiška yra jei ne Valstybės Galva, tai bent ministras pirmininkas, tad mažam kraštui kalbamas pastovumas išplaukia iš kasdieninių reikalavimų. Tuo tikslu ir pas mus Respublikos Prezidento kadencija yra žymiai prailginta. Ji sulyginta su Prancūzijos, Estijos ir Suomijos prezidentų kadencija. Būdamas išrinktas ilgesniam laikui, Respublikos Prezidentas tuo pačiu įgalinamas labiau ištraukti į kuriamąjį darbą, jis gali daugiau pareikšti iniciatyvos ir gali daugiau pasitarnauti pačiai valstybei.

Tautos Vadas Antanas Smetona Respublikos Prezidentu išrinktas jau ketvirtą kartą. Pirmą kartą šioms aukštomis pareigoms jis buvo išrinktas 1919 m. balandžio 6 d., antrą kartą — 1926 m. gruodžio 18 d., trečią kartą — 1931 m. gruodžio 11 d. ir dabar, lapkričio 14 d., išrinktas ketvirtą kartą. Taigi, bendrai paėmus, Antanas Smetona Respublikos Prezidento pareigas eina jau 14 metų. Per šitą laikotarpį jis ypatingai daug davė Lietuvos valstybei ir lietuvių tautai. Būda-

mas valstybinio ir tautinio darbo vadas, jis šiam darbui davė naują tautos vieningumo kryptį. Jo nurodyta linkme dabar eina mūsų valstybės, visuomenės ir paskirų jos vienetų veikimas. Globodamas eilę visuomeninių organizacijų, Antanas Smetona jas jungia prie bendro darbo, nukreipto į šios dienos gerovę ir į gražesnę ateitį. Jo globojamos organizacijos varo naudingą krašto kultūros ugdymo ir tautos sucementavimo darbą.

Būdamas vyriausiu ginkluotųjų pajėgų Vada, Antanas Smetona labai rūpinasi mūsų saugumu, stiprindamas kariuomenę ir šaulių sąjungą.

Respublikos Prezidento Antano Smetonos kadencija, kaip jau minėta, baigsis po septynerių metų. Per tą laiką mūsų tautai ir valstybei gali tekti pergyventi visokių momentų. Juk ir nuo 1931 m. gruodžio 11 d. rinkimų mes turėjome ir linksmesnių ir liūdnusių valandų. Tačiau visokiais momentais, koki jie mus beištyktų, tauta rikiuos ir savo Vadą ir lauks jo įsakymo. Tai galima drąsiai pasakyti, nes išbuvęs valstybės priešakyje 14 metų, Antanas Smetona yra didžiai patyręs vairininkas ir mūsų valstybės laivą jis išves per visokius, net ir pavojingiausius vandenis. Tokiomis pagarbos ir pasitikėjimo mintimis mes, kariai, sutinkame savo Vyriausiąjį Vadą, jam pasilikus ir toliau vadovauti mūsų valstybei, tautai ir kariuomenei.

Vyriausias ginkluotųjų pajėgų Vadas Antanas Smetona 4 kartą išrinktas Respublikos Prezidentu

Lapkričio 14 d. Kaune, Seimo rūmuose, įvyko tautos atstovų susirinkimas, kurio tikslas buvo išrinkti Respublikos Prezidentą. Į susirinkimą atvyko 120 tautos atstovų. Pats susirinkimas buvo visiškai uždaras. Tautos atstovų susirinkimui pirmininkavo ministras pirmininkas V. Mironas.

Pradėdamas susirinkimą, ministras pirmininkas pasveikino tautos atstovus ir pažymėjo, kad juos laukia sunki ir atsakinga pareiga — Respublikos Prezidentu išrinkti vyrą, kurio išmintis, tvirta valia, autoritetas ir valstybinis patyrimas galėtų sėkmingai vadovauti mūsų valstybei. Po to į susirinkimo prezidiumą buvo pakviesti tautos atstovai: A. Merkys ir A. Gurevičius.

Ministras pirmininkas V. Mironas pareiškė, kad daroma 15 minučių pertauka, kurios metu tautos atstovai pateiks sąrašus kandidatų į Respublikos Prezidentus. Po pertaukos ministrui pirmininkui buvo pateiktas tik vienas, 49 tautos atstovų pasirašytas, pasiūlymas. Juo buvo siūloma Respublikos Prezidentu rinkti dabartinį Respublikos Prezidentą Antaną Smetoną, gimusį 1874 m. rugpiūčio mėn. 10 d. Kadangi kitų kandidatų į Prezidentus nebuvo pasiūlyta, tai ministras pirmininkas atidengė balsavimus. Į balsų skaitymo komisiją buvo išrinkti tautos atstovai: V. Kurkauskas, V. Kraučūnas ir K. Graužinis. Tautos atstovai alfabeto tvarka buvo kviečiami prie prezidiumo stalo. Čia jiems buvo įteiktos balsavimo kortelės, kurias užpildę jie įdėjo į specialius vokus ir grąžino susirinkimo prezidiumui, o prezidiumas visų akivaizdoje vokus dėjo į urną.

Pasibaigus balsavimui, komisija suskaitė balsus ir surašė aktą, kurį pateikė susirinkimo pirmininkui V. Mironui. Pirmininkas paskelbė balsavimo rezultatus: 118 tautos atstovų balsavo už Antaną Smetoną, o du atstovai padavė tuščias korteles. Tuo būdu, Antanas

Smetona Respublikos Prezidentu buvo išrinktas ateinantiesiems septyneriems metams, būtent: ligi 1945 m. lapkričio 14 d. Paskelbus rezultatus, tautos atstovai Respublikos Prezidentui Antanui Smetonai sukėlė ilgas ir audringas ovacijas. Ministras pirmininkas pranešė, kad Respublikos Prezidento ligšiolinė kadencija baigsis gruodžio 11 d. ir naujoji prasidės gruodžio 12 d. Tą dieną įvyks ir Respublikos Prezidento priesaika, į kurios iškilmes kviečiami visi tautos atstovai.

Po susirinkimo prezidiumas tuojuo nuvyko į Prezidentūrą pasveikinti Respublikos Prezidentą Antaną Smetoną jo ketvirtojo išrinkimo proga. Mieste netrukus buvo iškabintos tautinės vėliavos. Pavakare Kauno miesto organizacijos — savanoriai kūrėjai, šauliai, tautininkai, jaunlietuviai ir kitos su vėliavomis ir deglais nuvyko pasveikinti Respublikos Prezidentą. Rūmų balkone Prezidentas Antanas Smetona pasirodė organizacijoms ir čia priėmė sveikinimus. Prezidentą lydėjo ministras pirmininkas V. Mironas, Seimo pirmininkas inž. K. Šakenis, vidaus reikalų ministras plk. Leonas ir tautos atstovų susirinkimo prezidiumo narys A. Merkys. Visų atvykusių organizacijų vardu Respublikos Prezidentą pasveikino Lietuvių Tautininkų Sąjungos gen. sekretorius Dr. S. Janavičius. Jis valstybę palygino su laivu, o Prezidentą su to laivo kapitonu; jis pareiškė visų organizacijų pagarbą, meilę ir pasitikėjimą Respublikos Prezidentui, pažadėdamas padėti Tautos Vadui mūsų valstybę ir tautą išvesti iš šviesų ir skaištų rytojū. Po šios kalbos kilo milžiniškos ovacijos, susirinkusieji Respublikos Prezidentui giedojo Ilgiausių metų.

Į organizacijų sveikinimus Respublikos Prezidentas Antanas Smetona atsakė padėkos kalba:

— Mano širdingiausi padėka savanoriams kūrėjams, šauliams, tautininkų sąjungai ir kitoms organi-

MŪSŲ VADŲ RODOMŲ KELIU

Kasmet švenčiame dvi didžias šventes: Lietuvos nepriklausomybės žygį ir Lietuvos kariuomenės įsikūrimą. Jų svaris, jų sugretinimas mūsų tautai savaime suprantamas: savo ginklo pajėga tapome laisvi. Ir tautos žadintųjų darbai neką būtų padėję, kad mūsų kariai savanoriai nebūtų pakėlę kalavijo. Jų dėka mes turime laisvę tokią, kokią turime. Dėl to mes gerbiame ir mylime savo kariuomenę ir gėrimės jos pažanga.

A. Smetona

Kariuomenės šventė teduoda mums naujų jėgų ir pasiryžimo naujiems darbams ir žygiams. Tą dieną mes norime daugiau susikaupti, dvasiškai aukščiau pakilti, pasimokyti ir sustiprėti.

B. gen. S. Raštikis

Tarp kitų švenčių, mes kariai apvaikščiojame savo šventę — lapkričio 23 dieną. Tai ne puotos ir ne pasilinksminimų šventė. Anot einančio krašto aps. ministro pareigas Kariuomenės Vado b. gen. S. Raštikio, „ši šventė yra mums kariams dar vienas naujas akstinas visas mūsų jėgas, mūsų mokslą, gabumus, žinias, sveikatą, o jei reikėtų, tai be jokių svyravimų ir mūsų gyvybę — paaukoti nepriklausomai Tėvynei Lietuvai“ (1936 m. „Karys“ Nr. 47). Štai tikroji mūsų šventės prasmė ir jos paskirtis!

Ypatinga toji mūsų šventė šiais dvidešimtaisiais nepriklausomo mūsų tautos gyvenimo metais: iš eilės dvidešimtji! Vadinasi, kariuomenės vado nurodymu, ši mūsų šventė juo labiau turės mums rodyti tikrąjį kelią į mokslą, drausmę ir pažangą. Tai mūsų jėga ir stiprumas. Vien tik mokėti vartoti ginklą — dar nebus jėga. Tiesa, kariui gerai mokėti vartoti ginklas, be abejonės, būtina, tačiau Vyriausiasis Ginkluotųjų Pajėgų Vadas Tautos Vadas Antanas Smetona dar štai ką pabrėžia: „Kariuomenės stiprumas — ne vien ginklas, bet ir doras išauklėjimas. Kareivis turi būti ne vien drąsus ir paklusnus savo vadui, bet teisingas ir mylės savo Tėvynę“ („Pasakyta-parašyta“, — 27 p.). Kitaip sakant, „kariškai auklėti yra ne vien mokyti ginklą vartoti, sau-

gotis nuo marijų karo priemonių, bet ir išlavinti būdas, kad jis būtų tvirtas ir atsparus, kad jis turėtų gero kareivio savybių“ (t. p. 94 p.), nes tik „nesulaužoma lietuvių kareivio valia ir jo drausmė apgynė besikuriančią nepriklausomą Lietuvą“ (1935 m. „Kario“ Nr. 47). Kariuomenės vadas, kaip karys, šią giliai prasmingą tiesą nusako šitaip: „Mūsų kariuomenė, be ginklų, turi nemažiau dėmesio kreipti ir į auklėjimą bei drausmę, nes ten, kur neužtektų ginklų, juos turi atstoti auklėjimo ir drausmės ginklai. Moraliniai ginklai yra nemažiau svarbūs už materialinius“ (1936 „K.“ Nr. 47).

Rūpintis krašto saugumu yra, žinoma, ne vien kariuomenės, bet visos tautos uždavinys. Kariuomenės vado nuomone, „Laisvei ir Nepriklausomybei saugoti turi būti panaudotos visos tautoje esančios priemonės“ (1938 „K.“, 42), nes „saugumo reikalai yra ne vienos kurios nors partijos ar asmenų grupės, bet tai yra bendri visos Lietuvos ir visų mūsų pačių reikalai“ (1936 „K.“ — 47).

Apie kariuomenės vaidmenį, atrodo, daug kalbėti netektų: tatau šiandien visiems aišku. Bet vis dėlto tuo reikalu tebūnie leista pacituoti keletą Tautos Vado ir riuomenės vado minčių. — „Laisvę paskelbti dar nereiškia ją turėti. Laisvę reikia išugdyti, išsaugoti ir apginti, o tam reikalinga galia. Laisvė be ginklo nėra įmanoma“ (1937 „K.“ — 37). „Jei nebūtume sutelkę savo ginklo pajėgos, savo kariuomenės, tai nebūtume turėję ir savo laisvės mokslę, mokyme, mene, ūkyje ir kitose savo kultūros šakose, nebūtų Lietuvoje to gero padaryta, būtume turėję kitiems tebevergauti, nykti ir kitų niekinami būti“ („Pas.-paraš.“, 42).

Būtų tačiau didelė klaida manyti, kad kariuomenės uždavinys — vien tik ginklu saugoti krašto laisvę ir nepriklausomybę. Kariuomenė vienu šituo uždaviniu nesitenkina. Ji, anot mūsų Tautos Vado, turi dar daugiau kitų uždavinių: „Mūsų kariuomenės ir

zacijoms, kad šiandien atnešėte man gražių sveikinimų ir linkėjimų į Prezidento Rūmus. Pritinka jūsų sveikinime valstybės palyginimas su laivu, kuris neramiai jūra plaukia tarp audrų ir viesulų. Jūs pareiškėte man, kaip Valstybės Vairininkui, daug pasitikėjimo tuo metu, kai tautos atstovai įgaliojo mane vėl septynerius metus vadovauti Lietuvai. Jei valstybė laivas, tai žinia, kaip reikia elgtis tiems, kurie juo plaukia: reikia pasitikėti laivo kapitonu, jo vairininku. Didelė bėda atsitiktų, jei keleiviai per audrą taptų neramūs ir imtų mėtytis į šalis. Tada galėtų žūti laivas su vairininku ir su visais, kurie jame keliauja. Bet mūsų valstybė išmėginta. Ne kartą jai teko išgyventi sunkių valandų. Lietuviai buvo ramūs, drausmingi, ir dėl to mūsų tautos laivas pavykdavo laimingai jo vairininkams išvesti tarp uolų ir seklumų. Tad ir dabar, kai visas pasaulis nerimsta, kai niekur nėra tikro rytojaus, reikia visiems atsiminti, kad audros metu tenka būti savo laive kantriems, ramiems ir pasitikėti jo vairininku. Jūs tą tiesą, mieli organizacijų atstovai, suprantate; tatau esu čia pat iš jūsų girdėjęs. Tikiu, kad jūsų žodžius visur lydės jūsų darbai. Tie jūsų žodžiai yra brangus padaršinimas Valstybės Vadui jo garbingoje, bet labai atsakingoje vietoje. Prašau tikėti geresnį Lietuvos rytojų, tikėti,

kad jos vairininkas tyra siela, tvirtu ryžtu ir toliau ves tikru keliu tautą, saugos ją, jos laisvę ir viso krašto nepriklausomybę. Ir aš jums palinkėsiu, kad susibūrę organizacijomis, kiekvienas dirbdami savo darbą, kaip ligšiol, taip ir toliau aukštai vertintute tautos laisvės bylą. Dėl Lietuvos, dėl mūsų Tėvynės visa, ir turtas ir gyvybė, prirėikus negaila aukoti. Taip tikint ir taip darant pro darganas ir audras gali būti įmanomas skaistus mūsų krašto, mūsų tautos rytojus. Mano padėka lydį jūsų sveikinimus. Norėčiau, kad ji giliai siektų jūsų sąmonę. Mūsų akivaizdoje visuomet mūsų Tėvynė.

Respublikos Prezidento kalbą palydėjo vėl didžiulės organizacijų ovacijos. Iš Prezidentūros sodelio organizacijų eitynės išsitiesė per miesto centrą. Nuzygiavę į savo būstines, organizacijų nariai išsiskirstė. Per rinkimo progą Respublikos Prezidentą Antaną Smetoną telegramomis sveikino Suomijos, Estijos ir kitų valstybių prezidentai, Norvegijos vyriausybė ir Lietuvos bičiuliai užsieniuose. Taip pat Prezidentas kasdien gauna daugybę sveikinimų iš visos Lietuvos. Apie Prezidento asmenį ir jo darbus šia proga gausu straipsnių užsienių spaudoje.

mūsų šaulių paskirtis tvirtinti lietuvių ir lietuvių būdą“ (1938 „K.“ — 11). — „Jokia kita, tariant simboliškai, šeima, kaip kariuomenė, nėra taip žymi ir didi ir nesveria tiek mūsų tautos gyvenime. Kariuomenė ne tik saugo ir gina mūsų Tėvynės ribas, ne tik auklėja ir ruošia ginklo galiai mūsų jaunimą, ji taip pat neša, iškelus aukštai, ir kultūros švyturį. Dėl to jai mes turime labai daug pagarbos ir daug vilties joje dedame“ (1937 „K.“ 18).

Mes nieko nemanome pulti ir grobti. Tai ne mūsų tikslai. Ne tam ir kariuomenė mums reikalinga. Tatai mūsų vadai ne kartą mums yra minėję. „Gerbdami kas svetima, saugojame, kas sava“, — sako Tautos Vadas (1937 „K.“ — 26). Šią mintį kariniu požiūriu papildė kariuomenės vadas: „Ginklai mums reikalingi tik tam, kad galėtume lengviau apsiginti, jei kas mėgintų mus pulti ir kėsintis prieš mūsų laisvę ir nepriklausomybę“ (1936 „K.“ 50). — „Mes turime būti pasirengę gintis, nes tas, kuris ginasi, yra ir kitų gerbiamas, ir nežūsta“ (1935 „K.“ — 22). Atvirksčiai, „jei patyč nesirūpinsime savo saugumu, tai vargu ar kiti mumis pasirūpins“ (t. p.). — Tatai šiandien lietuvių tauta labai gerai supranta ir vertina, ir savo kariuomenę, ypačiai paskutiniu metu, remia visomis progomis ir išgalėmis. Visuomenė šiandien daugiau, negu kada, supranta kariuomenės reikšmę ir jai pritaria, — juo labiau, kad, pasak Tautos Vado, „mūsų krašto ginklo pajėga sudaroma jau iš savųjų ir savoms gėrybėms saugoti, savo pačių įvestai, o ne svetimųjų antmestai, tvarakai palaikyti“ („Pas.-paraš.“ — 26).

Šiandien Lietuvoje, tur būt, nerasime miesto ar miestelio, kurių gyventojai nebūtų kuriuo nors būdu pagerbę savo kariuomenę ar pareiškę jai savo padėkos, ištikimybės ir meilės jausmus. Ir visai natūralu: „Kai žaliūnai vyrai darniomis eilėmis ritmingai žygiuoja, visų akys lydi juos širdingu pasitikėjimu“, — sako Tautos Vadas („Pas.-paraš.“ — 20). Taigi, kaip matome, mums kariams visuomenės pareikštos simpatijos yra ženklas, kad visuomenė brangina ir vertina krašto nepriklausomybę. Tautos Vadas tuo reikalu štai ką sako: „Kariuomenė tvirta, kai tauta vieninga, kai jos nariai brangina bendrosios laisvės idealą“ („Pas.-par.“ — 42). Ir iš tikrųjų, visuomenės aukojamieji ginklai mums yra ne tik medžiaginė, bet ir dvasinė parama. Mes jaučiame, kad prireikus visa tauta eis su mumis kariais išvien! „Vieningą kariuomenę — vieningoje tautoje“, — sako Tautos Vadas (t. p. 46). Taigi tautos priedermė — būti vieningai. Mūsų priedermė mums nurodo kariuomenės vadas. „Mes, kariai, neužmirškime, kad mums yra patikėtas ginklas savo kraštui ginti, kad visa tauta žiūri į mus su pasididžiavimu ir su dar didesne viltimi“ (1936 „K.“ — 48). —

Koks turi būti Lietuvos karys? Lietuvos karys turi sekti pirmųjų kovotojų dėl Lietuvos laisvės pavyzdžiu, — t. y., anot Tautos Vado, „rūstus visiems, kurie kėsintųsi prieš mūsų Tėvynę“ („P.-p.“ — 20). — Tam mes mokomi ir auklėjami. Tam mes dirbame, vargstame manevruose, poligone ar kt. žygiuose. Užtuot svarstę, kam tai reikalinga, geriau prisiminkime, ką sako kariuomenės vadas: „Net geriausias ginklas patekęs į blogas rankas, nustos savo reikšmės, o blogesniu atveju galės būti panaudotas net piktam“ (1935 „K.“ — 48). Kitoj vietoj Kariuomenės Vadas šią mintį dar griežčiau nusako: „Jei karys nelies prakaito taikos metu per manevrus arba poligone, tai karo metu

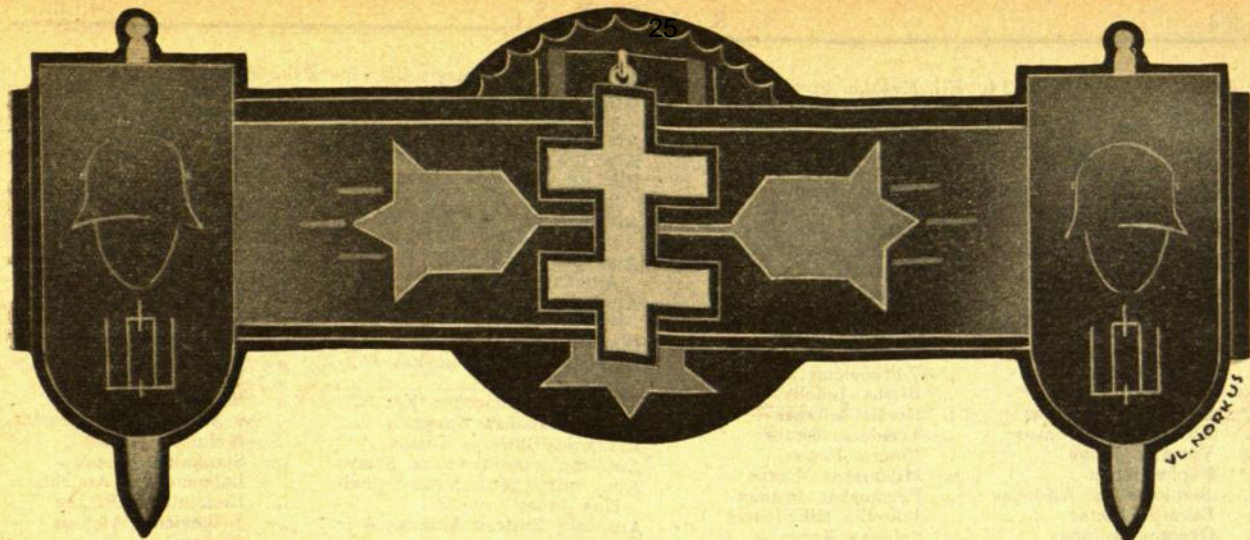
jis tą spragą turės užpildyti savo krauju“. (1936 — „K.“ — 21). Štai dėl ko „kiekvienas Lietuvos karys turi būti fiziškai ir dvasiškai stiprus. Tai yra ne laisva valia, ne prašymas, bet pareiga ir prievolė“ (t. p. 20). — Taigi į Tėvynės gynėjų eiles patenka pats sveikasis ir stiprusis tautos elementas. Vadinas, jau ir dėl to būti kariu — garbė. Bet šiandien dar yra tokių jaunų žmonių, kurie to nesupranta. Tai viena baisiausių ydų, su kuria reikia kovoti. Tautos Vadas nurodo tos kovos priemonę: „Kad tų ydų nebeliktų, reikia visomis progomis aiškinti per mokyklas ir per visokias draugijas, kurios tik susiduria su prieaugliais, kad atlikti karinė prievolė yra ne tik naudinga, bet ir didelė garbė“ (1938 „K.“ — 11). Prie tos kovos daug prisidėjo mūsų karinė bei šaulių spauda. Bet ypatinga dirva čia mūsų mokykloms. Sekant Tautos Vado, mokyklose „mūsų vaikai reikia auklėti taip, kad jie džiaugdamies lauktų to meto, kada jiems teks būti kariais. Lietuviai privalo būti geri kareiviai ir ištikimi Tėvynės sargai“.

Baigdami pacituosime Kariuomenės Vado žodžius, kurie mums kariams atstos šio rašinio išvadas: „Tad dirbkime ne sau, bet visam kraštui, dirbkime atsidėję, pasišventę, dirbkime, kaip mūsų įstatymai, statutai ir įsakymai reikalauja, neužmirškime, kad mes tarnaujame savo tautai, bet tarnaujame ne dėl pinigų arba garbės, o dėl bendro reikalo ir idėjos“ (1936 „Karys“ Nr. 48). — „Lietuvos nepriklausomybės šarvai turi būti stiprūs, o iš mūsų tarpo, reikalui ištikus, naujų Lukšių, Juozapavičių, Eimučių ir nežinomų kareivių tikrai atsiras!“ (1936 „K.“ — 21).

Štai tikrasis mūsų vadų rodomas kelias! Juo eidami, į šunkelius tikrai nenuklysim! E. Spiridavičius

Prie nežinomojo Kareivio kapo

Vyčio kryžiaus ir jo ordino kavalieriai

Vyriausias ginkluotų pajėgų Vadas Respublikos Prezidentas Antanas Smetona 1927 m. buvo apdovanotas Vyčio kryžiaus ordino 1, 2 ir 3 laipsniais. Apie tai 1927. VII. 15. Įsakyme Kariuomenei Nr. 84 randame Vyčio kryžiaus ordino Tarybos šį nutarimą:

„Šių metų liepos mėn. 6 d. Vyties Kryžiaus Ordino Taryba nutarė prašyti Vyriausybės tarpininkauti, kad Jo Ekscelencija Respublikos Prezidentas Antanas Smetona suteiktų malonės priimti Vyties Kryžiaus 1-os rūšies 3-jo, 2-jo ir 1-jo laipsnio Ordinus už šiuos Tėvynei Jo padarytus nuopelnus:

3-jo laipsnio už tai, kad Tėvynei esant didžiausiam pavojui, pirmas griebėsi iš sveikiausių ir geriausių Tautos sūnų sukurti Lietuvos krašto apsaugą — Lietuvos kariuomenę, kurią sukūręs, pasiuntė prieš Lietuvos Nepriklausomybės priešus ir tuo būdu davė jiems pirmąjį ginkluotą pasipriešinimą;

2-jo laipsnio už tai, kad būdamas Valstybės ir Krašto ginkluotų pajėgų priešaky 1919 metais, paskatino garbingąją Lietuvos kariuomenę laimėti eilę kovų su bolševikais ir atvaduoti iš jų pagrobtą Lietuvos teritorijos dalį;

1-jo laipsnio už tai, kad tais pačiais 1919 metais kovose su įsiveržusiais į mūsų kraštą bermontininkais, susikūrusiais savo avantiūros lizdą Šiaulių ir Radviliškio rajonuose, būdamas valstybės priešaky ir Vyriausioju krašto ginkluotų pajėgų Viršininku, narsios kariuomenės pagalba visiškai likvidavo tą avantiūros lizdą.

Šių ir daugelių kitų kovų eile Jo Ekscelencija Antanas Smetona, būdamas Valstybės priešaky, parodė pasauliui, kad Lietuva yra stipri savo dvasia ir ginklo pajėga, ir turi lygias teises, kaip ir kitos valstybės, būti nepriklausoma...“

*

Visiems dėl Lietuvos nepriklausomybės žuvusiems kariaus pagerbti ir jų narsiems žygiams įvertinti Respublikos Prezidentas 1934 m. lapkričio 23 d. aktu Nr. 788 Nežinomąjį Kareivį, žuvusį dėl Lietuvos laisvės 1919 m. ir palaidotą 1934. XI. 23. Kaune, Vytauto Didžiojo karo muziejaus aikštėje (prie paminklo žuvusiems), apdovanojo 3 laipsnio Vyčio kryžiumi.

*

Apdovanojami Vyčio kryžiaus ordiniais 1919—1929 m.

Buv. krašto apsaugos ministras ats. plk. ltn. Merkys Antanas 5 lp.

Buv. kariuomenės vadas ats. gen. Žukauskas Silvestras 1, 4 ir 5 lp. (jau miręs).

Buv. kariuomenės vadas gen. ltn. Stanaitis Juozas II rūš. 3 lp. (jau miręs).

1 pėst. D. L. K. Gedimino pulko kariai

† Karininkas Juozapavičius Antanas	Vrš.	Šimukonis Juozas
Ats. b. gen. Čaplikas Julius	„	Umbrasas Kostas
Ats. b. gen. Ladyga Kazys 4 ir 5 lp.	„	Dikinis Juozas
B. gen. Reklaitis Mikas	„	Astrauskas Valerijonas
Dim. b. gen. Jackus Jonas	„	Vaickelionis Vladas
Plk. Genys Petras	Psk.	Adomavičius Mikas
Ats. gen. št. plk. Skorupskis Vladas 4 ir 5 lp.	„	Antaninas Kazys
Gen. št. plk. Sprangauskas Kazys	„	Beržinskas Juozas
Ats. plk. Šaudzis Vincas 4 ir 5 lp.	„	Budzeika Juozas
Ats. plk. Dundulis Povilas 4 ir 5 lp.	„	Bulota Kazys
Gen. št. plk. Čepauskas Albinas II rūš.	„	Burdulis Vincas
Ats. plk. ltn. Bilminas Bronius	„	Raguckas Vincas
Plk. ltn. Bužinskas Jonas	„	Lebednikas Feliksas
Plk. ltn. Daukšys Petras	„	Veiveris Jonas
Plk. ltn. Murnikas Petras	„	Navickas Juozas
Ats. plk. ltn. Penta Juozas	„	Adomavičius Mikas
Plk. ltn. Pošiūnas Antanas II rūš.	„	Knochneris Antanas
Ats. mjr. Džiuvė Adomas	„	Zabarauskas Vincas
Mjr. Repšys Mikas	„	Pyragas Antanas
Ats. mjr. Zabulionis Napoleonas	„	Marcinkaitis Simas
Ats. mjr. Žemaitis Antanas	„	Tutlys Antanas
Kpt. Bagdonas Stasys	„	Lukoševičius Petras
Ats. kpt. Durcholc Otto	„	Pampolas Juozas
Kpt. Ikamas Vladas	„	Sanda Povilas
Ats. kpt. Kinduris Vincas	„	Matonis Antanas
Ats. kpt. Marcinkevičius Stasys 4 ir 5 lp.	„	Jakimavičius Stasys
Kpt. Povilaitis Antanas	„	Daunys Pranas
Ats. kpt. Treideris Adomas	„	Stelionis Jonas
Dim. kpt. Zolotorius Jonas	„	Kuosa Juozas
Ats. ltn. Bartaševičius Jonas	„	Mikalauskas Leonas
Ats. ltn. Šmidtas Alfredas	„	Morkūnas Pranas
Ltn. Zablockas Petras	„	Jurkiūnas Petras
† J. ltn. Sidaravičius Jurgis	„	Jablonskis Vincas 2 ir 3 lp.
Ats. j. ltn. Lukoševičius Petras 4 ir 5 lp.	„	Musteikis Jonas
Ats. j. ltn. Rulinskas Edvardas	„	Reventas Povilas
Vrš. Gembickis Bolius 2 ir 3 lp.	„	Daunoras Petras
„ Bagušas Petras	„	Bukučinskas Pranas 2 ir 3 lp.
„ Stikliūnas Adomas 2 ir 3 lp.	„	Lebednikas Petras
„ Striupkus Juozas	„	Zalenka Juozas
„ Kazlauskas Juozas 2 ir 3 lp.	„	Skvorcas Jurgis
„ Valinavičius Stasys	„	Stribulskis Jonas
	„	Malinauskas Jurgis 2 ir 3 lp.
	„	Grėbiauskas Kazys
	„	Leipus Antanas
	„	Bužinskas Juozas
	„	Ezerskis Aleksas
	„	Krušinskas Juozas 2 ir 3 lp.
	„	Laurinaitis Baltrus 2 ir 3 lp.

Psk. Draudžėlauskas Jonas 2 ir 3 lp.	Eil. Kepalas Povilas	Ats. plk. Butkus Jurgis 4 ir 5 lp.	Psk. Mačiulis Stasys
" Sutkus Stasys 2 ir 3 lp.	" Zdanavičius Juozas	Gen. št. plk. Šova Antanas	" Benešius Andrius
" Kaganas Volfas 2 ir 3 lp.	" Lastauskas Petras	II rūš.	" Tamulevičius Andrius
San. psk. Kutra Jonas	" Mališauskas Juozas	Ats. plk. ltn. Gincas Emilijus	" † Kontradruckis Petras
J. psk. Aliulis Juozas 2 ir 3 lp.	" Ališauskas Andrius	Ats. plk. ltn. Kynas Augustas	" † Kuliešius Jonas
" Bučionis Alfonsas 2 ir 3 lp.	" Pačesa Adomas	Plk. ltn. Laurinaitis Jonas 4 ir 5 lp.	" Sugentaitis Simas
" Matusevičius Petras	" Nanartavičius Mikas	Ats. plk. ltn. Mockeivičius Kazys 4 ir 5 lp.	" Butrimavičius Juozas
" Anza Vincas	" Gulbinas Jonas	Ats. plk. ltn. gyd. Petraitis Antanas	" Adomaitis Jurgis
" Urbanėlis Zakaras	" Šteinbergas Abromas	Ats. plk. ltn. Zubrys Antanas 4 ir 5 lp.	J. psk. Pališkis Kazys 2 ir 3 lp.
" Juodagalvis Mikas	" Maižiešius Kazys	Ats. plk. ltn. Ivanauskas Bronius II rūš.	" Driskius Jonas
" Puiša Juozas	" Kriškėičius Juozas	Plk. ltn. Žutautas Vladas	" Martinkus Juozas
" Sarulis Pranas	" Gerulaitis Jonas	Ats. plk. ltn. Ivanauskas Bronius II rūš.	" Novogrudskis Vincas
" Lapinskas Antanas	" Obolevičius Jonas	Ats. mjr. Ramanauskas Kazys	" Rutulis Aleksandras
" Mešlius Jurgis	" Vaitkevičius Petras	Mjr. Ališauskas Kazys	" Jankauskas Pranas
" Kvietkauskas Jonas	" Birfus Judelis	Ats. mjr. Butleris Kostas	" Žukauskas Pranas
" Vitkauskas Alfonsas	" Keršis Antanas	Ats. mjr. Dabulevičius Stasys	" Labutis Andrius
" Veiveris Jonas	" Treideras Simas	Ats. mjr. Motiejūnas-Valevičius Jonas	" Kulvinkas Juozas
" Pupka Jonas	" Niaura Jonas	Ats. kpt. Budrys Antanas 4 ir 5 lp.	" † Stankevičius Albertas
" Stankevičius Alfonsas	" Miliauskas Vincas	Ats. kpt. Gaidelis Mikas	" Melnikas Juozas
" Buraitis Matas	" Petrauskas Pranas	" Kairiūnas Jonas 4 ir 5 lp.	" Stankaitis Juozas
" Orentas Antanas	" Jakovlis Nikodemus	Ats. kpt. Noreika Eduardas 4 ir 5 lp.	" Labanauskas Andrius
" Vižlenskas Juozas	" Sejūnas Kazys	Ats. kpt. Kučiauskas Eduardas	" Endziulaitis Petras
" Muraška Juozas	" Miškonis Antanas	" Miliauskas Povilas	" Juškevičius Aleksas
" Zencevičius Juozas	" Mikonis Jonas	Ats. kpt. Puzinas Stasys	" Juškevičius Jonas
" Mickevičius Juozas	" † Sadauskas Stasys	Kpt. Samosionka Jonas	" Kijauskas Juozas
" Kuosa Juozas	" Lickas Antanas	Dim. kpt. Gričius Vladas II rūš.	" Vekerotas Kazys
" Pimpė Raulynas	" Novopolskis Jokūbas	† Lt. Andriūnas Juozas 4 ir 5 lp.	" Mačiulaitis Petras
" Stankevičius Jonas	" Vileita Pranas	Ats. ltn. Jakobsoras Martynas	" Šimulaitis Justas
" Grigonis Antanas	" Lušys Pranas	† J. ltn. Oželis Serafinas	" Kurklas Jurgis
" Griškaitis Jonas	" Visockis Pranas	† J. ltn. Urbakonis Petras	" Pučinskas Ignas 2 ir 3 lp.
" Dirsė Vincas	" Kriškėičius Antanas	Ats. j. ltn. Briedis Jonas	" Kramilijus Jonas
" Uždavynys Benadas	" Svetulevičius Aleksas	Ats. j. ltn. Valaitis Pranas	" Jančys Mikas
Gr. Strazdas Jurgis	" Nedzinskas Pranas	† Karin. Sinickas Antanas	" Kemundris Kostas
" Gaidelis Antanas	" Zinkevičius Viktoras	Ats. karin. Draugelis Bronius	" Miliauskas Jurgis
Karo inv. Jurelionis Antanas	" Samuolis Jonas	† Vrš. Žadeika Pijus 2 ir 3 lp.	" Naujokas Jonas
Karo inv. Pratkevičius Jurgis	" Raginskas Jonas	Vrš. Baronaitis Juozas	" Alelis Liudas
Eil. Kudzys Pranas	" Zaborauskas Petras	" Juška Bronius	" Turlaitis Leonas
" Lekavičius Juozas	" Degutis Liūdas	" Urbakonis Petras	" Ūselis Juozas
" Tamošaitis Jonas	" Skučas Antanas	" Kybartas Juozas	" Maziėtis Vincas
" Starkevičius Pranas	" Miklušis Zenonas	" Muraška Jonas	" Titulis Jonas
" Murinis Jurgis	" Vasermanas Simas	" Miškinis Vincas	Eil. Puras Petras 2 ir 3 lp.
" Žilinskas Antanas	" Bingelis Bernardas	" Petkevičius Aleksas	" Kiškionis Pranas 2 ir 3 lp.
" Guščinas Pranas	" Vizbaras Juozas	" Talauskas Juozas	" Kauspėdis Zigas 2 ir 3 lp.
" Jazenauskas Domas	" Knyšius Jonas	" Jankauskas Antanas 2 ir 3 lp.	" Smirnovas Petras
" Javarauskas Vincas	" Valickevičius Stasys	" Varkala Petras 4 ir 5 lp.	" † Kazlauskas Juozas
" Kuosa Jonas	" Petkevičius Antanas	" Puodžiukynas Juozas 4 ir 5 lp.	" Kačiauskas Antanas
" Šklerys Julius	" Stuglys Silva	" Kasperavičius Kazys 4 ir 5 lp.	" Augšiūras Juozas
" Lavininkaitis Antanas	" Meškėla Jonas	" Liutkaitis Pranas	" Zareckas Pranas
" Kriaučiūnas Antanas	" Baškevičius Bronius	" Milčius Stasys	" Baleika Petras
" Juodvalkis Jurgis	" Miškinis Juozas	" Stukšys Juozas	" Radkevičius Juozas
" Šiugždinis Povilas	" Janulevičius Petras	" Survila Antanas	" Venckūnas Aleksandras
" Petrukonis Pranas	" Žukauskas Simas	" Baltramavičius Julius	" Gvildys Juozas
" Džeras Petras	" Taraškevičius Juozas	" Širvaitis Juozas	" Tombakevičius Stasys
" Mikušauskas Pranas	" Gilius-Gilevičius Kazys	" Krušinskas Jonas	" Rieksas Jonas
" Oškutis Valentas	" Gudmanas Ciprijonas	" Švilpa Mikas	" Bučinskas Jonas
" Kiaulevičius Stasys	" Belevičius Juozas	" Masiliūnas Kazys	" Šimkus Antanas
" Kardišauskas Juozas	" Butkevičius Juozas	" Gužulaitis Juozas	" † Šatraitis Juozas
" Klimantavičius Matas	" Jurkštis Vincas	" Venckūnas Mikas	" † Bogomolnikovas Vosylis
" Šiugždinis Pranas	" Kugaudas Mikas	" Medelinskas Juozas	" Zaborskas Juozas
" Rutkauskas Bronius	" Liutkus Juozas	" Čekauskas Petras	" Stuzinas Adomas
" Žekavičius Bolius	" Lušys Petras	" Avižius Antanas	" Kaladinskas Antanas
" Vingelevičius Mikas	" Mėlynis Alfonsas 2 ir 3 lp.	" Puodžiūnas Jonas	" Kuzma Petras
" Pasaulis Stasys	" Milušauskas Antanas	" Krapovickas Pranas	" Bobina Antanas
" Vadeiša Jonas	" Rakauskas Petras	" Piešynas Stasys	" Bartkus Simas
" Mikalajūnas Juozas	" Rancevas Izidorius	" Kušeliauskas Antanas	" Jakaitis Stasys
" Miliūnas Pranas	" Šatas Petras	" Rekauskas Jurgis	" Pipiras Juozas
" Mordosas Jonas	" Tulkačiovas Stepas	" Liutikas Pranas	" Rekešius Simas
" Raginė Andrius	" Žakevičius Bolius	" Danilevičius Juozas	" Sardauskas Jonas
" Morkūnas Feliksas	" Grigonis Bronius 2 ir 3 lp.	" Girskis Vincas	" Mežeris Martynas
" Sinkevičius Liudas	" Vaikutis Alfonsas 2 ir 3 lp.	" Petraitis Jonas	" Amalevičius Juozas
" Masionis Antanas	" † Kaušinis Petras 2 ir 3 lp.	" Plaušinaitis Antanas	" Urbonas Matas
" Sakalauskas Feliksas	" Masionis Teofilijus		" Ambraška Juozas
" Pipas Kazys	" Kalėda Juozas		" Stanaitis Juozas
" Krasnauskas Mikas	" Juzėnas Mikas		" Pautienius Petras
" Šuminas Vincas	" Valukonis Juozas		" Brazaitis Juozas
	" Sabeckas Pranas		" Staugaitis Juozas
			" Mačiulskas Albinas
			" Žebraitis Juozas
			" Pautienius Albinas
			" Kiveris Kazys
			" Mykolaitis Justas
			" Gienis Stasys

2 pėst. D. L. K. Algirdo pulko

Ats. b. gen. Grigaliūnas-Glovackis Vincas 4 ir 5 lp.	Plk. Butkevičius Andrius 4 ir 5 lp.
Ats. plk. Barkauskas Juozas 4 ir 5 lp.	Ats. plk. Petrutis Jonas 4 ir 5 lp.

Eil. Žemaitis Juozas	Eil. Stankevičius Jeronimas	Vrš. Leonavičius Stasys	Eil. Felendregeris Jurgis
„ Jakštas Antanas	„ Kaminskas Jonas	„ Pučkis Antanas	„ Didrikas Adolfas
„ Staugaitis Jonas	„ Butkus Pranas	„ Petrauskas Jonas	„ Didžiulis Stasys
„ Kicevičius Simas	„ Černeckis Juozas	„ Sipavičius Vacys	„ Dočkus Juozas
„ Ališauskas Matas	„ Streikus Antanas	„ Svabinskas Bronius	„ Durneika Juozas
„ Marcinkevičius Adomas	„ Šakalys Bronius	„ Taruška Ignas	„ Gedimonas Jonas
„ Šašlauskas Antanas	„ Bagurskis Viktoras	„ Valionis Petras	„ Gesevičius Felicijonas
„ Vasiliauskas Stasys	„ Zamžickas Albinas	Psk. Adamonis Kazys	„ Ivanovas Lukijus
„ Kalašinskas Jurgis	„ Blusevičius Jonas	„ Bulka Vincas	„ Jačys Juozas
„ Grabauskas Petras	„ Reklaitis Petras	„ † Burkauskas Domas	„ Jermolavičius Aleksas
„ Pukas Juozas	„ Lepaitis Pijus	„ Daubaras Antanas	„ Jasiūnas Pranas
„ Papečkis Juozas	„ Rozenbergas Ignotas	„ Dragunevičius Petras	„ Juselis Pijus
„ Visgaitis Juozas	„ Laudžius Vincas	„ Jeremičius Aleks. 2 ir 3	„ Juška Kazys
„ Ruseckas Juozas	„ † Jusevičius Ignas	„ Ip.	„ Južulėnas Augustas
„ Martinaitis Jonas	„ Buragas Mikas	„ Juzeliūnas Antanas	„ Kabakas Stasys
„ Giedraitis Stasys	„ Grižas Juozas	„ Karaliūnas Antanas	„ Kačinskas Antanas
„ † Kricer Hachel	„ † Valentavičius Jonas	„ Kuodis Adomas 2 ir 3 lp.	„ Kanopa Kazys
„ Litvinskas Juozas	„ Liutvinskas Petras	„ Norvaišas Adomas	„ Karalis Antanas
„ Maknauskas Jonas	„ Karmuža Juozas	„ Oksas Klemas	„ Karutis Jonas 2 ir 3 lp.
„ Abaris Jonas	„ Valickas Juozas	„ Petrokėnas Vytautas	„ Kastalėnas Nesteras
„ Albaitis Simas	„ Riapšys Jonas	„ Samsonas Kazys	„ Kaštaunas Balys
„ Montvila Juozas	„ Kaliašinskas Vincas	„ Silickas Povilas	„ Kaupas Stasys
„ Šiaurys Juozas	„ Astromskas Bernotas	„ Staugas Stasys 2 ir 3 lp.	„ Keturka Stasys
„ Remeika Adomas	„ Bandzevičius Jonas	„ Sudavičius Juozas	„ Kirvilaitis Juozas
„ Andriulaitis Adomas	„ Dobilas Kazys	„ Zamparskis Ksaveras	„ Klementavičius Juozas
„ Skučas Jonas	„ Pakarklis Jonas	„ Zimblis Juozas	„ Kopanskis Lipas
„ Kurtinaitis Jonas	„ Petravičius Juozas	„ Zubka Kazys	„ Krištaponis Jonas
„ † Vencius Vincas	„ Gecevičius Juozas	J. psk. Akilaitis Vincas	„ Kuksa Jonas
„ Savickas Juozas	„ Jackevičius Vladas	„ Bačelis Alfonsas	„ Kubilius Stasys
„ Marcinkevičius Tomas	„ Kulbokas Juozas	„ Buividas Jonas	„ Kulikauskas Vincas
„ Speičys Kazys	„ Kybartas Augustas	„ Cemplonskis Jonas 2 ir 3 lp.	„ Kuncevičius Jurgis
„ Tvirkutis Jonas	„ Gudaitis Matas	„ Cemplonskis Kostas	„ Kuodis Povilas
„ Balčiūnas Jonas	„ Bukšnys Juozas	„ Daukšys Vaclovas 2 ir 3 lp.	„ Leketa Jonas
„ Pilvinskas Jonas	„ Mažeika Juozas	„ † Dovydenas Jonas-	„ Lelis Jonas
„ Volbekas Romualdas	„ Budrevičius Kostas	„ Aleksandras	„ Liubartas Vladas
„ Mačiulaitis Jonas	„ Dobrovolskis Adomas	„ Grauslys Juozas	„ Lukšys Jonas
„ Ivaška Jonas	„ Slinckas Vincas	„ Grigaliūnas Leonas	„ Macejauskas Liucijonas
„ Adomavičius Petras		„ Grigavičius Juozas	„ Mataitis Juozas
		„ Franckevičius Kazys	„ † Matijošaitis Tomas
		„ Jančiauskas Antanas	„ Meškonis Zigmas
		„ Jasaitis Vladas	„ Mikšys Antanas
		„ Juknevičius Balys	„ Mikšys Matas
		„ Karetas Juozas	„ Morozas Kazys
		„ Kiaunė Jonas	„ Mučinskas Juozas
		„ Kivilša Antanas	„ Nakošis Jonas
		„ Kretingauskas Tadas	„ Navickas Vincas
		„ Liorentas Stasys	„ Novogrudskis Povilas
		„ Lukšis Jurgis	„ Orlovas Filimonas
		„ Masiliūnas Antanas	„ Palionis Antanas
		„ Rapševičius Simas	„ Paleckis Justas
		„ Rasalas Mikas	„ Petrokas Antanas
		„ Rostauskas Jonas	„ Plankis Jonas
		„ Snabaitis Jonas	„ Ponetauskas Bolius
		„ Survila Stasys	„ Puzinas Tadas
		„ Šateika Jonas	„ Račkauskas Jonas
		„ Širmutis Simonas	„ Raila Matas
		„ Švarlis Aleksas	„ Rapševičius Kazys
		„ Tumelis Ignas	„ Ribickas Jonas
		„ Zakarevičius Kazys	„ Ropė Mikas
		„ Zakarevičius Simas	„ Salagubovas Aleksas
		„ Karo inv. Čepurna Antanas	„ Semaška Mikas
		Gr. Dudonis Andrius	„ Sereika Antanas
		„ Gritėnas Mikas	„ Sinickas Vincas
		„ Juknevičius Antanas	„ Sipavičius Mečys
		„ Šauseris Jonas	„ Sirutis Domas
		„ Šimėnas Aleksas	„ Skirialis Povilas
		„ Šeškauskas Kostas	„ Skoburskis Jonas
		Felč. Markūnas Baltrus	„ Skuodis Lionginas
		Sanit. Simaliūnas Jurgis	„ Snarskis Feliksas
		Eil. Aulinskas Jonas	„ Stankevičius Petras
		„ Balčas Vladas	„ Stasiulis Juczas
		„ Barauskas Domas	„ Staškus Stasys
		„ Bekasėnas Silvestras	„ Strazdas Petras
		„ Belevičius Vilius	„ Sviderskis Bronius
		„ Belozaras Rapolas	„ Streigys Martynas
		„ Bieliauskas Vilius	„ Svolnikas Pranas
		„ Bortkevičius Pranas	„ Šablevičius Marijonas 2 ir 3 lp.
		„ Bubinas Alfonsas	„ Šležas Antanas
		„ Buivis Jokūbas	„ Šmigelskis Juozas
		„ Čižauskas Petras	„ Šniūtė Kazys
		„ Šležas Antanas	„ Šulcas Juozas
			„ Švarcas Petras

3 pėst. Vytauto Didžiojo pulko

Ats. plk. Musteikis Ignas	Karo inv. Mituzas Benys
Ats. plk. ltn. Gričius Jonas	Karo inv. Jacikevičius Vincas
Plk. ltn. Purpetris Andrius	Eil. Aleksandravičius Benys
II rūš.	„ Bernotas Juozas
Mjr. Urbonas Aleksas	„ Bertulis Kazys
Ats. mjr. Drabatas Adomas	„ Čepulis Jonas
Kpt. Masandukas Jonas	„ Česnauskas Juozas
† Ltn. Šostakas Teodoras	„ Dzieventauskas Balys
Ltn. Ugianskis Antanas	„ Gasparaitis Vincas
Ats. ltn. Strasburgas Borisas	„ Grigaitis Jonas
Ats. j. ltn. Dagys Baltrus	„ Kontautas Antanas
Ats. j. ltn. Dambrauskas Liudas 4 ir 5 lp.	„ Mačiūnas Petras
Vrš. Butkus Antanas	„ Mitrikas Vincas
Psk. Jokšas Jonas	„ Petrtraitis Juozas
J. psk. Levinskas Antanas	„ Piekarskis Viktoras
† J. psk. Mikalauskas Vincas	„ Prūsas Jonas
J. psk. Urbšaitis Jonas	„ Raukevičius Juozas
Gr. Rauba Vincas	„ Urnikis Aleksas
Karo inv. Rimeikis Jonas	„ Zakas Jonas
	„ Zaleckis Vladas
	„ Želvys Alfonsas

4 pėst. L. K. Mindaugo pulko

Ats. b. gen. Tamašauskas Pranas II rūš.	Kpt. Eidukaitis Stasys
Gen. št. plk. Dulksnys Kostas 4 ir 5 lp.	Ats. kpt. Elisejevas Mikas
Gen. št. plk. Giedrys Viktoras II rūš.	Ats. kpt. Pabedinskas Antanas
Ats. plk. Vidugiris Juozas	Ats. kpt. Reikala Julius
Plk. ltn. Vidugiris Tomas	Ats. kpt. Tumavičius Jurgis
Ats. plk. ltn. Villeris Emilius	† Karin. Nastopka Jonas
Ats. plk. ltn. Variakojis Jonas 4 ir 5 lp.	† Ltn. Hofmanas Karolis
Plk. ltn. Žulys Ipolitas	Lt. Taruška Kazys 4 ir 5 lp.
Dim. plk. ltn. Kukinas Nikolajus 4 ir 5	Ats. ltn. Jurėnas Jonas
Mjr. Inickas Petras 4 ir 5 lp.	J. ltn. Kavaliauskas Domas
Ats. mjr. Petkevičius Kazys	Ats. j. ltn. Leonavičius Stasys
Ats. mjr. Šalkauskas Genrikas	Ats. j. ltn. Svydas Benediktas
Mjr. Starevičius Petras	Ats. j. ltn. Vaitkevičius Romualdas
	Ats. j. ltn. Gegžna Jurgis
	Kun. Balandis Vilius
	Ats. k. val. Kubilius Kazys
	Vrš. Godliauskas Pranas

Eil. Tenys Petras
 „ Termėnas Jonas
 „ Urbonas Povilas
 „ Užkurėnas Petras
 „ Vaikštoras Juozas
 „ Vainauskas Jonas 2 ir 3 lp.
 „ Valentinaitis Jonas
 „ Valentinaitis Kazys
 „ † Eil. Verčinskas Vladas
 „ 2 ir 3 lp.
 „ † Vinkus Stepas

Eil. Verikas Juozas
 „ Visbergas Jonas
 „ Visockis Kazys
 „ Zolpa Povilas
 „ Zubas Pranas
 „ Žukas Juozas
 „ Žimkevičius Ipolitas
 „ Žižniauskas Alfonsas
 „ Žukauskas Petras
 „ Navickas Stasys

Psk. Pralgauskas Mikas
 „ Ramašauskas Jonas
 „ Maulys Antanas
 „ Rimkevičius Adomas
 „ † Blinstrupis Juozas
 „ Taucas Pranas
 „ † Butvinskas Kazys
 J. rašt. Jusky Antanas
 J. psk. Gruzinskas Antanas
 „ Mortūzas Juozas
 „ Samatauskas Petras
 „ Dabašinskas Antanas
 „ Počenga Jurgis
 „ Vekeris Vincas
 „ Bartininkas Alfonsas
 „ Kerušauskas Stasys
 „ Kerušauskas Jonas
 „ Čekanavičius Juozas
 „ Šližys Jurgis

Eil. Lesickas Simas
 „ Vilbutas Jonas
 „ Žemaitis Jonas
 „ Paltanavičius Salomonas 2
 „ ir 3 lp.
 „ Smilgaitis Juozas
 „ Josaitis Vincas
 „ Tamoševičius Antanas
 „ Stankevičius Florijonas
 „ Baltrušaitis Jurgis
 „ Mušketas Jonas
 „ Tamulevičius Matas
 „ Dogilius Adomas
 „ Astasevičius Antanas
 „ Ramanauskas Zigmantas
 „ Vaičius Kazys
 „ Macevičius Vincas
 „ Simonaitis Kazys
 „ Aleknavičius Antanas
 „ Kapčinskas Jonas
 „ Aleksandravičius Jurgis
 „ Miknevičius Kazys
 „ Bernatavičius Bronius
 „ Silickas Ipolitas
 „ Petrikėnas Antanas
 „ Vitkauskas Petras
 „ Badaitis Antanas
 „ Vasišnoras Vincas
 „ Mykolaitis Justas
 „ Jenys Stasys*

5 pėst. D. L. K. Kęstučio pulko

B. gen. Raštikis Stasys
 Ats. gen. št. plk. Škirpa Kazys
 Plk. Kabaila Pranas
 Plk. ltn. Jakštas Antanas
 Plk. ltn. Šimonėlis Liudas
 II rūš.
 Ats. mjr. Bagdanavičius Vy-
 tautas
 Ats. kpt. Bartkevičius Aleksas
 Ats. kpt. Grigas Pranas
 Ats. kpt. Remeza Karolis
 Kpt. Brusokas Jurgis II rūš.
 Kpt. Strielnikas Povilas
 Ats. ltn. Micevičius Mikas
 Ats. ltn. Šeštakauskas Leonas
 † J. ltn. Saldukas Petras
 Ats. j. ltn. Drobniuskas Pra-
 nas
 † Vrš. Gudaitis Andrius 1 ir 2
 lp.
 Vrš. Radyka Petras
 Psk. Bosas Antanas
 „ Eigelis Adolfas
 „ Martyšius Baltrus
 „ Noršys Leonas
 „ Butkus Stasys II rūš.
 J. psk. Vilūnas Adolfas
 „ Šimkus Petras
 „ Trinkūnas Povilas
 „ Jakštis Juozas
 „ † Jokubauskas Stasys

J. psk. Narbutas Domas 2 ir
 3 lp.

Gr. Karklius Povilas
 Eil. Bausys Aleksas
 „ Vižgaitis Jonas
 „ Žasinas Pranas
 „ Cerniauskas Stasys
 „ Eidukevičius Antanas
 „ Grigas Pranas
 „ Gruodis Povilas
 „ Kaulis Vladas
 „ Kazlauskas Andrius
 „ Kilikevičius Matas
 „ Kilikevičius Pranas
 „ Labunskas Petras
 „ † Makarevičius Andrius
 „ Merkevičius Vladas
 „ Plioplys Jonas
 „ Poškus Juozas
 „ Požera Juozas
 „ Žemaitis Juozas
 „ Stankevičius Jonas
 „ Starkus Feliksas
 „ Ušackas Povilas
 „ Vaičaitis Jonas
 „ Vaitkūnas Juozas
 „ Vaškevičius Juozas
 Karo inv. Daugvila Felicijonas
 Karo inv. Barčius Jonas
 „ Starkus Jurgis

† Gr. Atkočiūnas Jurgis
 Gr. Oržauskas Stasys
 „ Gudavičius Vincas
 „ Ališiušas Bolius
 „ Kačenauskas Adolfas
 „ Žylis Jonas
 „ Kazlauskas Pranas
 „ Cimolonskas Juozas
 „ Vasiliauskas Kazys
 „ Padelskis Juozas
 „ Bendoraitis Petras
 Eil. Plašinskas Juozas 2 ir 3 lp.

„ Jurkšta Antanas
 „ Pipevičius Ignas
 „ † Šukaitis Vincas
 „ Kasperaitis Pranas
 „ Bendinskas Juozas
 „ Kriščiūnas Kazys
 „ Abentas Juozas
 „ Kapčinskas Juozas
 „ Čižauskas Justas
 „ Vitauskas Antanas
 „ Požera Mikas
 „ Kubilius Antanas
 „ Gudaitis Vincas
 „ Jurgilas Jonas
 „ Juškaitis Matas 2 ir 3 lp.
 „ Bendzevičius Jurgis
 „ Šemis Vincas
 „ Stankevičius Kazys
 „ Kazakevičius Adomas
 „ Menžickas Juozas
 „ Pašukinis Ignatas
 „ Žaldaris Petras
 „ Pauliukevičius Juozas
 „ Pškaitis Andrius
 „ Šventoraitis Antanas
 „ Ulevičius Juozas
 „ Labašauskas Juozas
 „ Poderis Antanas
 „ † Šidiškis Antanas 2 ir 3 lp.
 „ Stankaitis Vincas
 „ Šokalinskas Pranas
 „ Grabauskas Vincas
 „ Bielonožka Pranas
 „ Kuzmickas Stasys
 „ Stangvila Kasperas
 „ Beiriūnas Antanas
 „ † Furmonavičius Matas

„ Jakštys Antanas*
 „ Staugaitis Jonas*
 „ Dobilas Kazys*
 „ Pakarklis Jonas*
 „ Petravičius Juozas*
 „ Klimaitis Antanas
 „ Ašmonas Antanas
 „ Mazūras Pranas
 „ Žigaitis Povilas
 „ Gulbinas Juozas
 „ Žiriūnas Kazys
 „ Giedraitis Antanas
 „ Čepronas Kazys
 „ Beržinskas Juozas
 „ Averkinas Jofimas
 „ Randys Antanas
 „ Paulauskas Stasys
 „ Sibirkštis Adomas
 „ Mažeika Jonas
 „ Augustinas Antanas
 „ Kybartas Antanas
 „ Surukinas Juozas
 „ Šrikauskas Augustas
 „ Truskauskas Vytautas
 „ Budavičius Jonas
 „ Bražys Pranas
 „ Sinkevičius Isakas
 „ Brazas Aleksandras
 „ Veiveris Antanas
 „ Tarnauskas Antanas
 „ Ardinskas Jonas
 „ Andriusaitis Andrius
 „ † Baltrušis Jurgis
 „ Baltrušis Petras
 „ Brauba Vincas
 „ Cipkevičius Jonas
 „ Josaitis Vincas
 „ Vaitas Emilius

6 pėst. P. K. Margio pulko

G. št. plk. Lankoronskis Juo-
 zas 4 ir 5 lp.
 Ats. plk. Butkus Jurgis*
 Ats. plk. Tvaronas Pranas
 Ats. plk. Barkauskas Juozas
 4 ir 5 lp.*
 Plk. Svila Aleksandras II rūš.
 Gen. št. plk. ltn. Breimelis An-
 tanas
 Int. plk. ltn. Šimkus Aleksand-
 ras
 Ats. plk. ltn. Mackevičius Ka-
 zys 4 ir 5 lp.*
 Ats. plk. ltn. Ignatavičius Pi-
 lypas
 Plk. ltn. Stapulionis Antanas
 Ats. plk. ltn. Soltanas Ponte-
 leimonas
 Ats. mjr. Sinkevičius Alfonsas
 4 ir 5 lp.
 Mjr. Baniulis Alfonsas
 Mjr. Kukta Tomas
 Mjr. Rumša Zigmantas
 Kpt. Songinas Genrikas
 Ats. kpt. Andriunaitis Jonas
 4 ir 5 lp.
 Ats. kpt. Banevičius Kazys
 Dim. kpt. Žukauskas Liudas
 Ats. kpt. Kairiūnas Jonas 4 ir
 5 lp.*
 Ats. kpt. Ignatavičius Jonas
 Ats. kpt. Buragas Vytautas
 Kpt. Kenigstedteris Jurgis
 Kpt. Tūgaudas Liudas
 † Ltn. Kuklierius Jonas

Ltn. Bitvinskas Teodoras
 Ats. ltn. Gelgermanas Vosylius
 4 ir 5 lp.
 Vrš. Kazlauskas Domas 2 ir
 3 lp.
 „ Bortkevičius Juozas
 „ Jurgila Vincas
 „ Beniulis Vincas
 „ Kybartas Augustas
 „ Šukys Antanas 2 ir 3 lp.
 „ Orentas Jonas 2 ir 3 lp.
 „ Lapinas Kazys
 „ Vičas Antanas
 „ Žilinevičius Gabrys
 „ Sakalauskas Pranas 2 ir
 3 lp.
 „ Daukšys Jonas
 „ Prakevičius Jonas
 „ Žemaitis Juozas*
 „ Plaušinitis Antanas*
 „ Povilonis Jurgis
 „ Jokūbaitis Aleksandras
 „ Tamošaitis Ignas
 „ Račinskas Jurgis
 „ Bajerūnas Aleksas
 „ Peteraitis Andrius
 Psk. Benešius Vincas 2 ir
 3 lp.
 „ † Baziliauskas Antanas
 „ 2 ir 3 lp.
 „ Januškaitis Juozas
 „ Maciulevičius Juozas
 „ Sodnaitis Stasys
 „ Šimkevičius Vincas
 „ Stankevičius Bronius

7 pėst. Ž. K. Butegidžio pulko

B. gen. Vitkauskas Vincas
 Int. plk. Ramanauskas Kazys
 Ats. plk. Tarasena Petras
 Plk. ltn. Kerbelis Andrius
 Mjr. Baltrūnas Petras
 Mjr. Chamenskis Sergejus
 Ats. mjr. Matelis Jeronimas
 Mjr. Baltrimas Stasys II rūš.
 Ats. kpt. Gudaitis Kristopas
 „ „ Katasonovas Dimit-
 rijus
 Kpt. Kemežis Antanas

Ats. kpt. Statkevičius Večislo-
 vas
 Kpt. Šalkauskas Zigmantas
 Ats. kpt. Šarauskas Bronius
 Kpt. Jagminas Petras II rūš.
 Ats. kpt. Balnas Teodoras
 Ats. ltn. Andrikonis Juozas
 Ats. ltn. Kulvicus Vladas
 † J. ltn. Tiška Zigmantas
 Ats. j. ltn. Štatas Antanas
 Ats. j. ltn. Žilinskas Kazys
 Vrš. Lisas Povilas 2 ir 3 lp.

<p>Vrš. Kalesnikas Aleksas Psk. Grigaitis Antanas Psk. Gutmanas Jonas San. psk. Jankauskas Kostas J. psk. Baukus Petras J. psk. Lukauskas Juozas J. psk. Mikolajūnas Matas J. psk. Nutautas Kostas " Petraitis Jonas " Petrauskas Jonas J. psk. Sinušas Antanas 2 ir 3 lp. Gr. Pocius Simas Gr. Stankevičius Petras Gr. Šukutis Kazys Gr. Kaškonas Jonas Karo inv. Petrauskas Nikodemas Eil. Aniūnas Antanas " Antanavičius Jonas " Antolevičius Balyš " Astrauskas Vladas " Balčiauskas Jonas " Balčiūnas Alfonsas " Banionis Antanas " Barakovas Leiba " Bielskis Petras " Beniūsis Jonas " Buividas Adolfas " Čeikus Vladas " Čekauskas Petras " Danielius Petras " Danielius Viktoras " † Deveikis Matas " Dovidavičius Petras " Glazauskas Kazys " Gordonas Mejeris " Gulbinas Stasys " Jamontas Povilas</p>	<p>Eil. Mackevičius Marijonas " Juodgalvis Mikas 29 " Kaupas Matas " Kaupinaitis Juozas " Kazakevičius Antanas " Keršauskas Jonas " Kontuktas Juozas " Krikščiūnas Julius " Krutinas Aleksas " Linauskas Pranas " Mickevičius Kazys " Mircinskas Vincas " Noreika Juozas " Norkus Leonas " Pavarčiauskas Jonas " Pilius Jonas " Pilkonis Viktoras " Pušinskas Jonas " Rabačiauskas Vincas " Radazevičius Vincas " Remeikis Vincas " Repšys Stepas " Sadaitis Antanas " Savickas Jonas " Siugžda Bernardas " Stankus Vladas " Stoškūnas Antanas " Svolskinas Juozas " Šimkus Stasys " Triukas Antanas " Ulinas Vincas " Ūselis Ignas " Venglikas Petras " Vendzelis Antanas " Vikšnaitis Antanas " Zalimas Augustas " Zubis Pranas " Žibelis Jonas " Arlauskas Teodoras</p>	<p>Psk. Bajorūnas Jonas " Degutis Pijus " Dzikoras Antanas " Kauneckis Mikas 2 ir 3 lp. " Paulauskas Antanas " Vaškas Kazys J. psk. Jonytis Adomas " Karaliūnas Petras " Končiauskas Jonas " Naciūnskis Juozas Gr. Drutys Juozas Karo inv. Janužas Jonas " " Koviera Jonas " " Petravičius Jurgis Eil. Dūda Jonas</p>	<p>Eil. Dvaranauskas Bronius " Galinis Antanas " Garionis Juozas " Gelažis Jonas " Gliadelis Petras " Gvazdauskas Juozas " Juzelėnas Povilas " Karenauskas Juozas Eil. Jasiūnas Petras " Marmokas Jonas " Masiulis Vincas " Menčionka Timofiejus " Ptakauskas Balyš " Vaškevičius Petras " Volangis Petras " Žukas Jonas</p>
---	--	---	--

10 pėst. Marijampolės pulko

<p>B. gen. Gerulaitis Zenonas Plk. ltn. Kazlauskas Viktoras Kpt. Krikščiūnas Mečius Vrš. Babravičius Jonas " Pranckevičius Domas " Visockis Jurgis Psk. Bakas Antanas J. psk. Bendikas Andrius " Liškauskas Kazys " Palukaitis Vladas " Rimavičius Juozas " Šeškauskas Stasys</p>	<p>Eil. Andruškevičius Silvestras " Grigaitis Jonas " Naruševičius Antanas " Novickas Jonas " Paulėkas Adolfas " † Pečiulionis Petras " Paltanavičius Vincas " Sakelis Petras " Urklakis Stasys " Žygas Jurgis " Žura Juozas " Žuromskis Juozas</p>
---	---

11 pėst. Vilniaus pulko

<p>J. psk. † Taurys Jonas " Vaitkus Stasys Eil. Rimša Benius " † Jaruckis Jonas</p>	<p>Eil. † Kacas Motelis " † Verpetas Vladas " † Štramas Echomas</p>
---	---

8 pėst. K. K. Vaidoto pulko

<p>Ats. d. gen. Kubilius Jurgis Ats. b. gen. Katche Maksimas 4 ir 5 lp. Plk. Aleksandravičius Bronius-Vincas Plk. Kalmantas Mykolas Plk. Leonas Silvestras Ats. plk. Jurgaitis Petras 4 ir 5 lp. Dim. plk. Šakmanas Tadas Plk. ltn. Liorentas Jonas Ats. ltn. Bobelis Simas II rūs. Mjr. Rekašius Stasys Ats. mjr. Opulskis Vladas Ats. kpt. Žmuidzinavičius Jonas † Ltn. Burokevičius Viktoras Ats. j. ltn. Klemas Andrius Ats. j. ltn. Kmieliauskas Petras Ats. j. ltn. Maželis Pranas Vrš. Kriauciūnas Povilas " Ražas Vladas Psk. Babrauskas Jonas " Grinevičius Petras " Ilionis Serafinas " Jonaitis Kazys " Kerulis Jonas " Stankevičius Jonas J. psk. Černauskas Vincas " Jankūnas Andrius " Martyšius Juozas</p>	<p>J. psk. Ritbergeris Rudolfas " Šerpetyš Romualdas " Stankus Feliksas " Pečiulis Jonas Eil. Baranauskas Juozas " Ceberekas Baltrus " Darvidas Liudas " Gerbauskas Bernardas 2 ir 3 lp. " Ivanauskas Antanas " Jakas Jonas " Jakubauskas " Juodzevičius Bronius " Kisielius Vincas " Knapkus Antanas " Končaitis Otto " Kostėnas Aleksandras 2 ir 3 lp. " Kurca Calka " Liubinas Jonas " Petrus Jonas " Romeika Adomas " Samuolis Jonas " Solinskas Zenonas " Urbonas Stasys " Valaitis Jonas " Vyšniauskas Pranas " Zasaš Stasys " Žukauskas Kostas</p>
---	---

9 pėst. L. K. Vytenio pulko

<p>B. gen. Vitkauskas Vincas II rūs. Ats. plk. Jakaitis Aleksas Ats. plk. ltn. Gužas Petras Plk. ltn. Šileika Stasys Plk. ltn. Januškevičius Česlovas Ats. plk. ltn. Pučekas Pranas 4 ir 5 lp. Plk. ltn. Kazilevičius Antanas II rūs.</p>	<p>Ats. plk. ltn. Paškovičius Antanas Mjr. Miecevičius Vaclovas " Motuzas Antanas Ats. mjr. Girštautas Vladas Kpt. Trimakas Stasys " Umbrasas Valerijonas Ats. ltn. Gorodeckis Jurgis Ats. j. ltn. Jonaitis Leonas Vrš. Kvedaras Antanas " Muraška Juozas</p>
---	---

Kavalerijos dalių

<p>Ats. b. gen. Plechavičius Povilas 1 g. Gen. št. plk. Kraunaitis Izidorius 1 g. Ats. plk. Plechavičius Aleksandras 2 u. - Plk. ltn. Labutis Kazys 1 g. - Plk. ltn. Gudelis Kazys 1 g. II rūs. Mjr. Ugianskis Juozas 2 u. II rūs. Kpt. Štamiškis Sergiejus 2 u. II rūs. Ats. j. ltn. Račiūnas Leonas 2 u. Ats. j. ltn. Šilas Aleksas 1 g. K. vald. Braunas Jonas II rūs. Psk. Ratautas Antanas 1 g. J. psk. Kilčiauskas Jonas 3 d. Gr. Jatulis Stasys 1 g. Eil. Adomaitis Stasys 1 g. " Bičkauskas Antanas 1 g. " Bindokas Petras 1 g. 2 ir 3 lp.</p>	<p>Eil. Kacevičius Juozas 1 g. " Blokas Gustavas 1 g. " Indrišius Julius 1 g. " Jablonskis Juozas 1 g. " Kasperavičius Vladas 1 g. " Lukošius Juozas 1 g. " Macijauskas Vincas 1 g. " Matukevičius Antanas 1 g. " Melnikonis Aleksas 1 g. " Našiūnas Alfonsas 1 g. " Orentas Antanas 1 g. " Palionis Pranas 1 g. " Petkevičius Martynas 1 g. " Rakeckis Jonas 1 g. " Rūkštėlis Viktoras 1 g. " † Simonavičius Jonas 1 g. " † Siperaitis Vincas 1 g. " Stankūnas Juozas 1 g. " Starkus Antanas 1 g. " Tomkevičius Stasys 1 g. " Venis Juozas 1 g. " Žekas Adomas 1 g. " Slatkevičius Bronius 1 g.</p>
--	--

Artillerijos dalių

<p>Ats. b. gen. Pečiulionis Matas 4 ir 5 lp. Gen. št. plk. Kibirsktis Justas Gen. št. plk. Meškauskas Povilas Plk. Banys Jackus II rūs. Plk. Uogintas Pranas Plk. Matulevičius Julius Plk. Dočkus Petras Plk. Babickas Kostas Plk. Jasulaitis Vincas Ats. plk. Šmidtas Gustavas-Albertas 4 ir 5 lp. San. plk. gyd. Janulionis Linas II rūs.</p>	<p>Plk. ltn. Paškevičius Bronius 4 ir 5 lp. Plk. ltn. Macelis Antanas II rūs. Plk. ltn. Traškevičius Petras II rūs. Ats. plk. ltn. Giedraitis Juozas 4 ir 5 lp. Gen. št. plk. ltn. Sidabras Antanas Mjr. Jurkšas Leonardas II rūs. Ats. mjr. Simkus Jonas Ats. mjr. Vitte Teodoras Kpt. Gergelis Kalikstas II rūs. † Kpt. Avižienis Kostas</p>
---	--

Kpt. Beniušis Valerijonas
 Ats. kpt. Liandsbergis Vytautas
 Ats. kpt. Povilaitis Pranas
 Ats. ltn. Lumbis Pulgis
 Vrš. Prasauskas Jonas
 Vrš. Vedegis Pranas
 Psk. Dovidavičius Matas
 Psk. Latvys Povilas
 Psk. Misevičius Rapolas
 Psk. Tartoris Antanas
 Psk. Urnežis Antanas
 Psk. Zgirsksis Kostas
 „ Zinkevičius Kazys
 J. psk. Cikota Vincas
 J. psk. Mačiūnas Bronius
 J. psk. Petkevičius Alfonsas
 J. psk. Stapulionis Vladas
 J. psk. Straukas Antanas
 Gr. Čepaitis Ignas
 Gr. Vetta Aleksas
 Karo inv. Byla Jonas
 Karo inv. Grincevičius Antanas
 Knn. Kukaitis Jonas
 Knn. Rastauskas Juozas
 Knn. Sadauskas Blažiejus-Klemas
 Eil. Bartkevičius Juozas 2 ir 3 lp.
 „ Bernatavičius Morkus

Eil. Bubnys Jurgis
 Eil. Čižauskas Jurgis
 „ Delbaitis Juozas
 Eil. Jaskutėlis Adomas
 „ Juodsnukis Antanas
 „ Kainovičius Chaimas
 Eil. Galinis Viktoras
 „ Kamaitis Justas 2 ir 3 lp.
 „ Karaška Vincas
 „ Kemeža Pranas
 Eil. Mačiulis Stasys
 Eil. Madzulauskas Jonas
 „ Medzevičius Antanas
 Eil. Mickevičius Jonas
 „ Milašauskas Antanas
 Eil. Pilka Povilas
 Eil. Povilaitis Juozas
 Eil. Sabas Antanas 2 ir 3 lp.
 Eil. Samušis Jonas
 „ Semėnas Jurgis
 Eil. Soboliauskas Kazys 2 ir 3 lp.
 „ Stankevičius Vladas
 Eil. Stasiulaitis Juozas
 „ Šuša Vincas
 „ Svetkauskas Antanas
 „ Talalas Karolis
 „ Tamošiūnas Petras
 Eil. Trainis Pranas
 Ryš. Meldažys Juozas
 Ryš. Plaušinitis Justas

Gudų bataliono

Mjr. Ružancovas Aleksandras
 Ats. karin. Blogovieščenskis Borisas
 Karin. Mejorovas Grigorijs
 „ † Plisko Jurgis
 Ats. karin. Satyga Stepas
 Ats. ltn. Lasinskas Povilas
 Vrš. Kardaš Antanas
 Psk. Grachauskas Petras
 Psk. Šulcas Afanasijus 2 ir 3 lp.
 Psk. Šarkovas Teodoras 2 ir 3 lp.
 † J. psk. Romanovas Jurgis
 J. psk. Rumbavičius Mečius
 † J. psk. Vaiciekauskis Mikas
 J. psk. Dambrauskas Nikodemus
 J. psk. Kibickis Mečius
 J. psk. Kundikovas Vladimiras
 „ † Mazol Aleksiejus
 „ Novikovas Vosylius
 Karo inv. Sazonovas Akymas
 Eil. Bajeris Vilius
 „ Baryla Viktoras
 „ Bernatavičius Mečius
 „ Bržežinskis Jonas

Eil. Dubickis Jonas
 „ Ermakas Kostas
 „ Geležūnas Juozas
 Eil. Jagela Ignas
 „ Jarošukas Povilas
 „ Jutkela Vladas
 „ Konvaitis Antanas
 Eil. Kochanauskis Aleksas
 „ Kovalenka Afanasijus
 „ Krauza Mykolas
 „ Kravackis Napoleonas
 Eil. Pečiulaitis Jonas
 „ Pečiūra Bronius
 „ Pupelis Povilas
 „ Radiušas Jonas
 „ Rameika Aleksandras
 „ † Rinkevičius Jonas
 Eil. Rondeika Karolis
 Eil. Silkineris Haimas
 „ Sokolovas Aleksiejus
 „ Suchodolskis Jonas
 „ Širvaitis Vladas
 Eil. Šolomas Gilelis
 Eil. Vasiljevas Astofijus
 „ Vladišauskis Pranas
 „ Volkovičius Stasys
 „ Zvicevičius Mečius
 „ Žukas Juozas

Ivairių dalių

B. gen. inž. Gustaitis Antanas av. II rūš.
 Ats. b. gen. Kraucevičius Juozas av. II rūš.
 Plk. Talevičius Zigmās k. mk. II rūš.
 Plk. ltn. Prankevičius Kazys
 Plk. ltn. Baubliauskas Jokūbas inž. II rūš.
 Plk. ltn. Gavelis Antanas II rūš.
 Plk. ltn. Reimontas Viktoras av. II rūš.
 Plk. ltn. Bronevičius Pranas 4. PP II rūš.
 Plk. ltn. Kazitėnas-Kaziutis Jonas II rūš.
 Mjr. Černius Juozas 7. PP
 Mjr. Asevičius Vincas šrv.
 Mjr. Šenbergas Vsevolodas av.

Ats. mjr. Kanauka Vincas II rūš.
 Mjr. Antanaitis Alfonsas 4. PP
 Ats. mjr. Chadakauskas Tadas
 Ats. mjr. Virbickas Leonas šrv. II rūš.
 Kpt. Jakštys Stasys av.
 Ats. kpt. Kurkauskas Vladas
 Ats. kpt. Fanstilis Sergiejus aut.
 Ats. kpt. Kvinta Mykolas II rūš.
 Kpt. Vilkaitis Juozas inž. II rūš.
 † Kpt. Gudynas Pranas av.
 Ats. ltn. Jakulis Julius šrv.
 † Ltn. Prankevičius Juozas av.
 † Ats. j. ltn. Dobkevičius Jurgis 4 ir 5 lp. av.
 † J. ltn. Kumpis Juozas av.

30. ts. karo vald. Gudavičius Juozas II rūš.
 Karo techn. Kornackis Marijonas inž.
 Vrš. Steponavičius Pranas
 Psk. Belinskas Kazys inž.
 Psk. Miklaševičius Juozas ryš.
 „ Bieliauskas Kazys inž.
 J. psk. Kanišauskas Juozas sav.
 J. psk. Juozapavičius Juozas šrv.
 J. psk. Ričkus Stasys šrv.
 „ Savickas Leonas inž.
 „ Šumskis Adolfas inž.
 „ Zubavičius Antanas sav.
 Gr. Markevičius Vladas

Karo inv. Čižinauskas Pranas aut.
 Karo inv. Digrevičius Antanas ršn.
 Karo inv. Kaušakis Mikas II rūš.
 Eil. Antanavičius Jonas sav.
 „ Armanavičius Juozas pas. II rūš.
 „ Arminas Juozas inž.
 Eil. Butrimas Juozas inž.
 „ Čivilys Ignas sav.
 Eil. Veitas Feliksas
 Eil. Kneičys Kostas šrv.
 Eil. Malčauskas Julius inž.
 Eil. Ribelis Antanas šrv.
 Eil. Anučauskas Bronius inž.

Kariuomenės štabo

Ats. gen. Radus-Zenkavičius Leonas II rūš.
 Plk. Bobelis Jurgis 5 lp. ir II rūš. 3 lp.
 Gen. št. plk. Žadeika Vaclovas
 Ats. plk. Reklaitis Vladas
 Dim. plk. Mačiulaitis Jonas II rūš.
 Gen. št. plk. Griganavičius Vaclovas II rūš.
 Plk. ltn. Steponaitis Vytautas II rūš.
 Plk. ltn. Michelevičius Antanas
 Plk. ltn. Katinskas Juozas II rūš.
 Plk. ltn. Musteikis Juozas II rūš.
 Ats. plk. ltn. Valentinavičius Jonas II rūš.

Ats. adm. plk. ltn. Stebulis Kazys II rūš.
 Ats. mjr. Virbickas Leonas
 Adm. mjr. Bobelis Bolius II rūš.
 Adm. mjr. Laucevičius Jonas II rūš.
 Adm. mjr. Sabalys Kazys II rūš.
 Mjr. Urbelis Antanas II rūš.
 Adm. kpt. Pencila Kazys II rūš.
 Ats. karo vald. Budrys Jonas 5 lp. ir II rūš. 3 lp.
 Ats. k. vald. Budrevičius Kazys II rūš.
 L. samd. Osipavičius Aleks. II rūš.

Pėstininkų brigadų bei divizijų

D. gen. Adamkavičius Edvardas
 B. gen. Pundzevičius Stasys
 Ats. b. gen. Liatukas Pranas
 Dim. b. gen. Nastopka Stasys
 Ats. plk. Giedraitis Bolius
 Ats. plk. Butkevičius Liudas II rūš.

Gen. št. plk. Jakutis
 Ats. plk. ltn. Gričius Jonas II rūš.
 Plk. ltn. Pečiulis Bronius II rūš.
 Plk. ltn. Skorulis Juozas II rūš.
 Mjr. Ancevičius Vacius II rūš.

Ivairių karinių įstaigų

Ats. d. gen. Galvydis-Bykauskas Jonas II rūš.
 B. gen. gyd. Nagius-Nagevičius Vladas 5 lp. ir II rūš. 2 lp.
 Ats. b. gen. Šniukšta Petras II rūš. 2 ir 3 lp.
 B. gen. Vimeris Emilijus II rūš.
 Tsm. plk. Gurevičius Vincas
 San. plk. gyd. Atkočiūnas Baltarus II rūš.
 Ats. adm. plk. ltn. Augustauskas Vytautas II rūš.
 Ats. plk. Budrevičius Povilas II rūš.
 Int. plk. Butauskas Vincas II rūš.
 San. plk. gyd. Ingelevičius Vladas II rūš.
 San. plk. gyd. Oželis Kazys II rūš.
 Plk. Radzvičkas Petras II rūš.
 Ats. plk. Štencelis Bruno II rūš.
 Ats. plk. ltn. Novickis Antanas
 San. plk. ltn. gyd. Ūsas Juozas
 Plk. ltn. Brundza Jonas II rūš.

Ats. plk. ltn. Breimeris Antanas II rūš.
 Ats. plk. ltn. Grudzinskis Vladas II rūš.
 Ats. plk. ltn. Kubilius Juozas II rūš.
 Ats. plk. ltn. Papečkys Juozas II rūš.
 Ats. plk. ltn. Sližys Balys II rūš.
 Mjr. Krukauskas Stasys II rūš.
 Adm. mjr. Šeštakauskas Petras II rūš.
 Ats. mjr. Ruseckas Petras II rūš.
 Kpt. Dainius Jonas II rūš.
 Ats. kpt. Zaleskis Bronius II rūš.
 Kun. Vyšniauskas Juozas II rūš.
 Ats. k. vald. Gira Liudas II rūš.
 Ats. k. vald. Lipčius Mikas II rūš.
 Ats. k. vald. Tarasevičius Viktoras II rūš.

Apsaugos sričių — komendantūrų

Plk. Šarauskas Juozas II rūš. Kd.	Psk. Reivydas Stepas Mž.
Plk. Andrašūnas Jonas Pn.	Psk. Stepaitis Augustas Trg.
Ats. plk. Bironas Adolfas Šl.	Psk. Tamoliūnas Juozas Vln.
Plk. Braziliučiūnas Vladas Kn. II rūš.	J. psk. Kaškelis Povilas Psv. ✓
Plk. Liormanas Raimundas Kl. II rūš.	J. p. Jocaitis Pranas Vln.
Ats. plk. Rusteika Stepas Tlš. II rūš.	† Eil. Eimutis Pranas Kn.
Plk. ltn. Šlepetyš Jonas Mž.	„ † Grigaitis Juozas Vln.
Plk. ltn. Vėgėlis Jonas Šl.	„ † Lukaškauskas Pranas Vln.
Plk. ltn. Basiulis Bronius Uk. II rūš.	† Eil. Treinys Jonas Vln.
Mjr. Berentas Eduardas Vln.	Eil. Gelgata Andrius Vln.
Mjr. Kaufmanas Liudas Kn.	Eil. Aglinskas Petras Vln.
Ats. mjr. Rudaitis Kostas Kn. II rūš.	Eil. Bekštas Kazys Mž.
Kpt. Dubrauskas Nilas Šl.	Eil. Gaidelionis Antanas Psv. ✓
Ats. ltn. Vainauskas Vincas Kd.	Eil. Juodšeris Jonas Mž.
Ats. j. ltn. Putvinskis Stasys Vln.	„ Jurkšaitis Mikas Vln.
Ats. j. ltn. Petronaitis Vladas Vln. II rūš.	„ Kairys Mikas Psv. ✓
Ats. k. vald. Kantaravičius Isa- kas Kn. II rūš.	„ Karoblis Stasys Psv. ✓
Vrš. Burkevičius Antanas Psv.	Eil. Kazėnas Povilas Psv. ✓
Vrš. Grigalionis Jurgis Psv.	„ Krikščionas Kazys Psv. ✓
† Būrin. Lukšys Povilas Kd.	„ Lazauskas Adolis Psv. ✓
Psk. Ereminas Antanas Sd.- Mž.	„ Liukpetris Andrius Psv. ✓
	Eil. Martilionis Juozas Psv. ✓
	„ Matusevičius Saliamonas Jz.
	„ Petrauskas Kazys Mž.
	„ Razmus Jonas Mž.
	Eil. Seselskis Jonas Vln.
	Eil. Tamaliūnas Antanas Vln.
	Eil. Udalcovas Trofimas Vln.
	„ Vimba Jurgis Psv. ✓
	„ Žaksauskas Petras Psv. ✓

Amerikos lietuviai

† Kpt. Darius Stepas 5 lp.	Amerikos kariuom. kareivis
† Lak. Girėnas Stasys 5 lp.	Šaliūnas Juozas 3 lp.

Partizanai ir šauliai

† Šaul. Lukšys Flioras	Part. Petrauskas Vytautas II rūš.
Karo inv. Simonavičius Kazys Žukauskas Povilas	† Šaul. Jasaitis Algirdas
Part. Andrieka Kazys	Šaul. Mikelevičius Jonas
„ Gruzdis Julius II rūš.	„ Jurkūnas Pranas Kauza Vincas

Piliečiai, apdovanoti II rūšies kryžiais

Čiurlionienė Sofija	Mednikienė Liba
Valeikienė-Šokelytė Malvina	Kun. Jaskevičius Jonas
G. ses. Čebelytė Ona	Skorupskis Mykolas
Čarneckaitė-Birutavičienė Al- dona	Žilinskas Aleksandras- Kazi- mieras
Kubiliūtė Marcelė	Jonukaitis Ignas
Juozenytė Anelė	Pliukštas
Juozenytė Kostė	Zislė Elijošius
Kaušinytė Malvina	Aronsonas Germanas

Šiame Vyčio kryžiaus ir jo ordino kavaliierių sąrašė su-
traukti visi nuo 1919 m. iki šių metų apdovanoti minimu ordi-
nu bei kryžiu. Visi apdovanoti už pasižymėjimus bei nuopel-
nus Nepriklausomybės kovų metu (1919—1923 m.), išskyrus
tik kelis asmenis, pav., Darių, Girėną ir kt., kurių nors ir tai-
kos metu padaryti žygiai, bet atitiko karinėms aplinkybėms.

Kartu sutraukti dalimis tiek Vyčio kryžiaus ordino (ka-
rininkai), tiek ir kryžiaus (kareiviai) kavalieriai, be to, ir ap-
dovanoti II rūšimi. Kad būtų galima atskirti apdovanotus
Vyties kryžiaus II rūšimi, pažymime po pavardėmis „II rūš.“,
kai tuo tarpu po apdovanotaisiais Vyčio kryžiais bei jo ordi-
nais (buv. I rūšies) nieko nežymime. Jeigu apdovanoti ne vie-
nu kryžiumi bei jo ordinu, tai po pavardėmis pažymime kiek
ir kokius laipsnius turi, pav., karininkams „4 ir 5 lp.“ (reiš-
kia, turi du kryžiaus ordinus — 4 ir 5 laipsnio), o kareiviams
„2 ir 3 lp.“. Po viena turintieji — karininkai turi tik 5 laips-
nio ordiną, o kareiviai tik 3 laipsnio kryžį.

Nepriklausomybės kovose bei tarnybos pareigas einant
žuvusiems arba mirusiems nuo žaidų prieš jų pavardes pa-
dedame kryželius.

6 pėst. pulko sąrašė po kai kuriomis pavardėmis padėtos
žvaigždutės. Tai reiškia, kad tie patys kariai yra įtraukti ir 2
pėst. pulko sąrašė, nes jie buvo apdovanoti dar tebesiskaitant
2 pėst. pulko sudėty, tam daliny, kuris vėliau buvo perkelt-
tas į 6 pėst. pulko sudėty.

Karininkų laipsniai žymimi dabartiniais, bet ne apdovano-
jimo metu buvę. Tik apdovanotieji sutraukti į tas dalis, ku-
riose tarnaujant nusipelnė ir buvo apdovanoti.

Įvairių dalių, kavalerijos ir apsaugos sričių — komenda-
tūrų skyreliuose po pavardėmis dedame sutrumpintus pavadi-
nimus tų apdovanotųjų karių dalių bei kt. Pav., 1 gusarų pul-
ko — 1 g., 2 ulonų pulko — 2 u., 3 dragūnų pulko — 3 d., karo
aviacijos — av., inžinierijos dalių — inž., ryšio — ryš., auto —
aut., šarvuotųjų — šrv., savanorių grupių — sav., Vilniaus ko-
mendantūros — Vln., Kauno — Kn., Kėdainių — Kd., buvu-
sius Pasvalio — Psv., Mažeikių — Mž., Tauragės — Trg.,
Šiaulių — Šl. ir t. t.

Vyčio kryžiaus kavalieriais

Vykstantiems į kariuomenės šventę Kaunan Vyčio
Kryžiaus ordino, Vyčio Kryžiaus ir Vyties Kryžiaus
ordino kavalieriais žinotina, kad:

1. Kelionė geležinkeliais atpiginta 87,5% (moka
tik aštuntadalį kainos). Šia nuolaida pasinaudoti, rei-
kalinga pas vietos komendantą gauti papigintu tarifu
važiuoti liudijimą, kurį reikia pateikti geležinkelio stoties
bilietų kasai. Liudijimas turi būti komendanto pa-
tvirtintas. Jis gaunamas vietos komendantūroje ne-
mokamai.

Bilietai išvykimo stotyse bus duodami iš karto į
Kauną ir atgal, paimant mokestį už abu kelionės galus.

Papiginti bilietai galios atvykti Kaunan š. m. lap-
kričio 21, 22 dienomis ir 23 d. rytiniams traukiniams.
Grįžti bilietai galios ligi lapkričio 25 dienos imamai, ta-
čiau išvykti su jais galima bus anksčiausia lapkričio
23 dieną vakariniams traukiniais.

Bilietai turės būti išvykimo ir grįžimo stotyse
kompostuojami.

Liudijimo dalį, skirtą keleiviui, asmenis dokumen-
tus (pasą), komendanto pažymėjimą, kad vyksta į ka-
riuomenės šventę, kavalieriai privalo turėti su savim,
kaip nuvykdami taip ir grįždami, kad reikalui esant,
galėtų parodyti geležinkelio kontrolei.

2. Kelionė autobusais atpiginta 25% (moka tris
ketvirtadalius) ir garlaiviais 50% (moka pusę kainos)
bilietų tarifo kainos. Šioms nuolaidoms pasinaudoti,
reikia, kad kavalieriai pateiktų autobusų ar garlaivių
bilietų kasai vietos komendanto pažymėjimą, kad yra
Vyčio Kryžiaus kavalieriais ir vyksta į kariuomenės
šventę. Grįžtant reikalavimai tie patys.

Nuolaida taikoma: atvykti — nuo š. m. lapkričio
21 dienos iki lapkričio 23 dienos ryto ir išvykti — nuo
lapkričio 23 dienos vakaro iki lapkričio 25 dienos ima-
mai.

3. Visi Vyčio Kryžiaus ordino ir Vyčio Kryžiaus
kavalieriai prašomi atvykti Kaunan ne vėliau kaip lap-
kričio 23 dieną 8,30 valandą. Tvarkos atžvilgiu pa-
togiausia būtų atvykti lapkričio 22 dieną.

4. Atsargos kareiviai, Vyčio Kryžiaus kavalieriai,
maistu ir nakvyne bus aprūpinti Kaune prie kariuo-
menės dalių 2 dienas. Atsargos karininkai, Vyčio Kry-
žiaus ordino kavalieriai, tie kurie per vietos komenda-
ntus pareiškė, kad nakvynei patalpa reikalinga, gaus
nemokamą nakvynę. Patalpas nurodinės budintieji
kariai Kauno stotyse ir prieplaukoje. Jie taip pat at-
vykstantiems įteiks kvietimą į šventę draug su šventės
programma.

Gen. Silvestras Žukauskas

Vladas Putvinskis

Prieš metus mirė gen. S. Žukauskas. Lapkričio 23 d. atidengiami pirmojo mūsų kariuomenės vado gen. S. Žukausko ir Šaulių S-gos Kūrėjo Vl. Putvinskio paminklai

Gen. Žukauskas Lietuvoje prieš D. karą ir karo metu

Pernai miręs pirmasis mūsų kariuomenės vadas savo tarnybą buv. Rusijos imperijos kariuomenėje pradėjo Lietuvoje.

1883 — 1884 m. jis mokėsi Vilniaus pėstininkų kariūnų mokykloje. Baigęs jos kursą, tarnavo Lietuvoje iki 1902 metų, t. y. apie 18 metų. Iš pradžių tarnavo 112 pėst. Uralo pulke, kuris stovėjo anais laikais Panevėžyje ir jo apylinkėse, nuo 1887 metų — 109 pėst. Volgos pulke, kuris stovėjo Šančiuose (Kauno

priemiestyje). 1900 metais buvo pakeltas į kapitono laipsnį.

Tolimesnė jo tarnyba ėjo Kaukazo ir Kijevo karo apygardose. D. karui prasidėjus, plk. Žukauskas išvedė savo 314 pėst. Novosokolo pulką į karą.

Iš pradžių jam teko kariauti Lenkijoje. 1915 m. gegužės mėn. pradžioje pulkas buvo atgabentas į Lietuvą. Čia plk. Žukauskas vadovavo pulkui kautynėse ties Kėdainiais (V. 6 d.), Ariogala (V. 9—11), Petkūniškiu - Dvarviečiais (V. 16 — 18), ant Dubysos ties Padubysio dvaru (V. 18 — 19), ties Kymantais (V. 20 — 21), Betygala (V. 21), Kudoniais (VI. 6 — 9), Lekava — Uturiais (VI. 10 — VII. 9), ties Šiauliais, Aleksandrija ir Zokniais (VII. 16 — 21), Bačioniais — Vigeliais (VII. 22), Šeduva (VII. 23), Švainikais, Klevečkyne ir Klevečkais (VII. 24 — 26), ties Salos dvaru (VII. 27), Svedasų rajone, ties Grikonėliais ir Eros bei Šventosios upių santaka (VII. 28 — 29), ties Andrioniškiais (VII. 30 — 31).

Iš čia pulkas buvo atšauktas į Panemunėlio geležinkelio stotį ir traukiniu nugabentas į dab. Latviją.

Už kautynes ties Šiauliais plk. Žukauskas gavo aukštą dovaną — Šv. Jurgio ordino ginklą (kardą), kuriuo buvo apdovanojami ypatingai pasižymėję vadai ir kariai.

Rugpiučio mėn. pulkas perėjo Nemunėlio upę ir atsidūrė vėl Lietuvoje, puolė vokiečius ties Biržais ir Legailiais (VIII. 7 — 13). Kautynės nepasisėkė, Rusijos kariuomenės dalys pasitraukė į Latviją.

5. Budėjimas Kauno geležinkelių, autobusų stotyse ir garlaivių priplaukoje prasidės lapkričio 22 dieną rytą ir baigsis lapkričio 23 dieną 8,30 valandą.

6. Atskirų pakvietimų niekam nebus siunčiama. Jie bus atspausdinti draug su šventės programa ir išdalinti šventės išvakarėse. Vietiniai kvietimus galės gauti Kauno įgulos komendantūroje lapkričio 21, 22 dienomis.

7. Uniformoje ir rūbuose atsargoje ir dimisijoje esantieji kariai, apskritai, nevaržomi. Tačiau vykstantieji uniformoje, kas tik gali, pageidaujama, kad būtų paprastoje išieginėje (ilgos kelnės, juosta, baltos pirštinės).

Viršutiniuose drabužiuose Vyčio Kryžiaus ordino juostelė sagos kilpoje, prie frenčių ir švarkų Vyčio Kryžius (kas su baretėmis, Vyčio Kryžius ant baretėjų).

Vyčio Kryžiaus Ordino Taryba

Nuo to laiko (1915 m. rudens) iki 1916 m. rudens plk. Žukauskas išbuvo su pulku Dauguvos pozicijose Latvijoje. Čia jis buvo perkeltas brigados vadu į I pėst. diviziją ir gavo gen. mjr. laipsnį (atitinka mūsų b. gen. laipsniui).

Nuo 1916 m. rudens iki 1917 m. vasaros gen. Žukauskas su savo brigada (vėliau buvo paskirtas divizijos vadu) išbuvo Daugpilio pozicijoj, prieš mūsų Zarasus, visai netoli nuo Lietuvos.

Ilgametė tarnyba Lietuvoje ir 1915 m. žygis per Lietuvą leido gen. Žukauskui gerai susipažinti su savo kraštu.

1918 m. pabaigoje jis grįžo galutinai į Lietuvą ir čia išgyveno jau iki pat savo mirties.

A. Koporskis

Vladas Putvinskis

Kariuomenės sukakties dieną, lapkričio 23 d., Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelis vėl pasipuoš dviem naujais paminklais, būtent, bus atidengti paminklai mūsų pirmajam Nepriklausomybės kovų kariuomenės vadui gen. Silvestrui Žukauskui ir šaulių Sąjungos kūrėjui Vladiui Putvinskiui. Atskirai prisiminę gen. Žukausko garbingąją atmintį, ta pačia proga nors trumpais žodžiais, bet giliai iš lietuviškosios sielos kylančiais, prisiminkime tąjį mūsų didžios dvasios patriotą ir daug Tėvynei davusį kilnųjį asmenį — Vladą Putvinskį.

1873 m. gimęs senoj Žemaičių bajorų dvarininkų šeimoj, Vl. Putvinskis nepasiekė kitų tos pat padėties žmonių keliais, bet griežtai stjo prieš anų laikų srovę ir pasuko lietuvių tautinio atgijimo keliu. Audrų pakelti teko tiek iš sulenkėjusių dvarininkų pusės, tiek iš rusų carinės vyriausybės. Bet galingos dvasios vyro jokios audros nepajėgė palaužti. Pasirinkęs tikrąjį lietuviškąjį kelią, juo ėjo visą savo gyvenimą.

Nuolauš nuo sulenkėjusios dvarininkijos, sutapęs su lietuviškąja liaudimi, V. Putvinskis ryžtasi dirbti

lietuviškąjį tautinį darbą ir jį nuoširdžiai ir uoliai dirba. Spaudos draudimo laiku platina lietuviškąją spaudą, rašo į „Varpą“ ir „Apžvalgą“, savo dvaruose steigia slaptas lietuviškas mokyklas, jose patsai moko ir dirba kitokį tautinio atgijimo darbą. Jo dvaras pasidaro lietuvių inteligentų centru ir ne vienas jų, rusų vyriausybės persekiojamas, randa pas jį prieglaudą. 1905 m. Vl. Putvinskis patenka į rusų žandarų rankas ir kelis mėnesius sėdi kalėjime. 1914 m. kilus Didžiajam karui, Vl. Putvinskis buvo suimtas ir ištremtas į Rusiją. Grįžo į Lietuvą 1918 m.

Grįžęs stoja į aktinę Lietuvos nepriklausomybės atstatymo darbą. 1919 m. kylant daugiau pavojų Lietuvai, Vl. Putvinskis ryžtasi stiprinti ginkluotąsias krašto pajėgas, stoja kariuomenei į talką. Kitų padedamas, organizuoja Šaulių Sąjungą, kuri šiandien taip plačiai yra išaugusi po visą Lietuvą. Ne tik organizuoja, bet ir atiduoda jai visą savo sielą, sveikatą ir darbą. Ne kartą, gresiant dideliems pavojams, ir pats su ginklu išeina budėti ir sutikti pavojų.

Sukūrus Šaulių Sąjungą, kurį laiką jai pirmininkavo, vėliau buvo garbės pirmininku, o paskutiniaisiais metais prieš mirtį vėl buvo išrinktas Šaulių S-gos centro valdybos pirmininku. Jo energija, atsidavimas darbui ir naudingi patarimai bei nurodymai daug prisidėjo prie šaulių sustiprėjimo ir populiarumo tautoje. Kur būdavo reikalinga šaulių talka, ten Vl. Putvinskis visad atsiradavo ir aukodavo savo jėgas ir darbą.

Po garbingų darbų ir gražių jų vaisių, nors dar neviską spėjęs nudirbti, 1929 m. kovo 5 d. Vl. Putvinskis pasitraukė iš gyvųjų eilių ir buvo palaidotas savo gimtosios parapijos — Kelmės kapinėse.

Tauta savo didžiųjų vyrų neužmiršta. Ir nuo lapkričio 23 d. Karo muziejaus sodelyje, greta Basanavičiaus, Kudirkos, Daukanto, Maironio, Juozapavičiaus, Lukšio ir Žukausko paminklų, ir Vl. Putvinskio garbingo vardo paminklas mums nuolat bylos apie šventą pareigą ir pasiaukojimą Tėvynės laisvei ir gerovei.

J-lis

Patys pirmieji karinės jėgos žingsniai

Atgyjančios Lietuvos pirmųjų karinių pajėgų formavimas prasidėjo Rusijoje 1917 m. pavasarį. Lietuvių karių Rusijos armijoje buvo skaitoma iš viso apie 30.000. Visa šita masė buvo išblaškyta po plačiąją Rusiją ir įvairiuose frontuose. Svetimuose kraštuose, tarp svetimų kalba kalbančių žmonių, už svetimus reikalus teko lietuviui kraują lieti, mirčiai į akis žiūrėti, galvą guldyti.

Karo siaubui padarius savo griauenamąjį darbą, 1917 m. vasario mėn. griuvo carinės Rusijos pagrindai. Mažosioms tautoms švystelėjo išsilavinimo pragiedruliai. Lietuvių tautos visuomenės veikėjai stvėrėsi Lietuvos valstybės atstatymo darbo. Momento reikšmę suprato ir lietuviai kariai, ir sukruto rūpintis lietuvių tautinės kariuomenės organizavimu. Gavę rusų valdžios leidimą, lietuviai kariai steigė įvairiose įgulose Lietuvių karių komitetus, suruošė daug susivažiavimų: Petrapilyje, Rygoj, Minske, Smolenske, Kijeve, Berdičeve ir kitur. Aptariant momento būseną, visur buvo keliamas ir lietuvių karinių dalių steigimo

reikalas. Nors 1917 m. gegužės 25—26 d. (birželio 7—8 d.) Petrapilyje visuotinis lietuvių karių atstovų suvažiavimas lietuvių pulkų steigimo klausimą paliko atviru, tačiau kitų susirinkimų ir susivažiavimų, ypačiai fronto dalyvių tarpe, aiškiai buvo nusistatyta steigti lietuvių pulkus. Iš lenkų Dovbor-Musnickio korpo lietuviai pirmieji išsiskyrė į atskirą lietuvių dalinį, iš kurio Galicijoje susiformavo Pirmas atskiras lietuvių batalionas, vėliau persikėlęs į Vitebską.

Centraliniai Lietuvių karių vykdomasis komitetas Petrapilyje iš visų frontų, armijų ir mažesnių dalinių lietuvių karių komitetų gaudamas daugybę reikalavimų steigti lietuvių pulkus, sudarė Smolenske Lietuvių pulkų steigimo komisiją. Iš rusų vyriausiojo kariuomenės vado stovyklos Mogiliove buvo gautas sutikimas ir paliepiamas visus lietuvių karius, pareiškusius norą, siųsti į besikuriančius lietuvių karinius dalinius. Šiame organizaciniame darbe lietuviams teko daug kliūčių nugalėti, kurias darė svetimieji, o kai kas ir iš savųjų, besiorientavę į svetimuosius.

Prisikeliančios Lietuvos pirmieji kariai

Šiemet lapkričio 23 d. visa mūsų kariuomenė švenčia pirmąjį savo gyvavimo 20-ties metų jubiliejų. Taigi, tą dieną jai sukanka, taip sakant, veik šaukiamasis naujoko amžius. Nors tuo tarpu ji tebėra dar už patį jauniausią mūsų karių visais metais jaunesnė, bet nuo jos įsikūrimo iki šių dienų vien tik karinė spauda kariuomenės reikalams gvildinti parūpino 1000 ir 1% dailiųjų savaitinių „Kario“ numerių, išėjo sukaktuvinis 300-tasis karininkų „Kardas“, turime mūsų karinės minties rūpestingo gilintojo 164 „Mūsų Žinynus“, išleisti 35 linksmieji „Kariūnai“, susidaro arti 10 praeities gaivintojo „Karo Archyvo“ ir 935 šauliškieji „Trimitai“. Tai gana graži spaudos virtinė ir mūsų karinės dvasios formuotojų rikiuotė. Atrodo, kad šioje srityje mes esame gerokai praturtėję ir galėtume būti patenkinti atsiektais savo darbo vaisiais. Tačiau ne apie pastaruosius laimėjimus šiandieną dera kalbėti, bet tenka atversti patį jauniausiąjį mūsų atgijimo istorijos lapą ir paliesti tuos laikus, kada vos tikai gimusi mūsų kariuomenė dar neturėjo nė tiek savo karių, kiek dabar priskaito savo numerių tik vienas kuris aukščiau minėtų karinių leidinių.

Visai kitaip tat buvo 1918 metais. Tų metų lapkritis

Vis dėlto pavyko nemažam kiekiui lietuvių karių susikoncentruoti į atskirus batalionus, divizionus ar kitus vienetus arčiau prie Lietuvos žemės: Vitebske, Smolenske, Rovne, Valke, Lungenuos ir kitur.

Karo pabaigoje politinio persiorientavimo momente lietuvių kariuomenės dalių užuomazga neabejotinai turėjo didelės reikšmės Lietuvos nepriklausomybės iškovojimui. Rusijos suirutei didėjant, lietuvių karinės dalys pasižymėjo savo narsumu, drausme, ryžtingumu ir ne kartą užimponavo ir svetimuosius. Lietuvių karių troškimas buvo ginkluotiems su visa municija grįžti į Lietuvą ir išlaisvinti visą Tėvų Žemę. Rusų senajai armijai demobilizuojantis ir persiorganizuojant į raudonąją armiją, ir lietuvių karinėms dalims

buvo negirdėto ir neregėto svarbumo metas; tada Lietuva po ilgų verguovės amžių vėl pradėjo kurti savo valstybę, atversdama naują garbingą savo laisvos istorijos lapą. Prieš lapkričio 23 d. vokiečiai okupantai dar nebuvo davę savo sutikimo mums savąją kariuomenę kurti, bet garsas apie lietuviškų pulkus iš J. Turčiniškio lūpų per „Lietuvos Aido“ puslapius jau sklido vokiečių okupuotoje mūsų šalyje:

„Vyrai, kas tik gal, skubėkit
Į lietuviškus pulkus,
Valdžiai mūs jaunai padėkit,
Nuvalykit jai takus!

Šiandien Lietuvai pavojus

Gresia iš visų šalių,

Reik jį gint visiems sustojus,

Nuo plėšikų įvairių“.

(1918. XI. 20 „L. A.“ Nr. 136).

Nors tuo metu neveikė joks mūsų karinės prievolės įstatymas ir neįmanoma buvo daryti jokios mobilizacijos, bet atgyjančios Lietuvos jaunuomenė parodė aukštą savo subrendimą, rimtai įvertinusi tos valandos svarbumą. Nuo pat 1915 m. nešaukiamas į kariuomenę mūsų jaunimas jau tada suprato, kad „Lietu-

teko demobilizuotis. Tačiau, būdami arčiau Lietuvos žemės susikoncentravę, lietuviai kariai lengviau ir greičiau turėjo galimumą grįžti į Lietuvą. Nors ir be ginklų grįžę, daugelis šių su ginklu susigyvenusių vyrų greitai ginklus įsigijo ir vėliau su savanorių būriais rinkosi Vilniuje, Alytuje, Kaune. Rusų raudonajai armijai pradėjus brautis į Lietuvos žemę, Laikinoji Lietuvos vyriausybė 1919 m. sausio 15 d. nutarė paskelbti pirmąją mobilizaciją tarnavusių armijos karininkų (oficierių), podpraporščikų ir puskar., valdininkų iki 45 m. amžiaus. Nors revoliucinės rusų valdžios dekretais netekę šių laipsnių, ir šiaip Didžiojo karo ir revoliucijos metu nemaža nukentėję, šie vyrai vėl išgirsta ir supranta Lietuvos ir jos vyriausybės balsą. Jie pirmieji sudaro kadrą-branduolį Nepriklausomos Lietuvos kariuomenės. Šie Lietuvos kariuomenės pirmūnai savo Didžiojo karo patyrimą sėkmingai panaudoja naujos mūsų kariuomenės kūrimo darbui. Mūsų kariuomenės gretos sparčiai auga, drausmingai ir ryžtingai nusiteikia.

Nepriklausomybės kovose jaunutei mūsų kariuomenei teko kovoti prieš tris daug gausingesnius priešus, bet skaudžių praeities patyrimų užgrūdinti Lietuvių Tautos sūnūs savo Nepriklausomybę apgynė ir įamžino.

Ats. mjr. J. Puikūnas-Pupkys

Pirmas atskiras lietuvių batalionas, iškūręs Galicijoje ir 1917 m. gruodžio mėn. persikėlęs į Vitebską

5. PP karininkų dalis 1921 m. Kulvos dvare

vos nepriklausomybės ir jos žemių neliečiamybės gynimas yra visų Lietuvos piliečių ir visų lietuvių aukščiausias tikslas ir garbingiausioji pareiga“, kaip sako dabartinio mūsų Karinės prielaidos įstatymo įvadas. Laisvės žiburys rodė mūsų savanoriams kelius į pačių lietuvių sudaromas pirmąsias įgulas, o tautinis susipratimas buvo vienintelis jų palydovas.

Išvargę, nuplyšę, alkani ir neginkluoti rinkosi pirmieji Tėvynės gynėjai į Vilnių ir stojo į kariuomenę. Suprantama, kad visai menkos kariškos išvaizdos galėjo būti pirmieji mūsų krašto gynėjai, tačiau kiekvienam lietuviui jie džiugino širdį ir raibino akis. Nuo pat pirmųjų mūsų pirmtakų kiekvienas Lietuvos karys iki šiol paliko visiems mielas ir savas, nes jis nešioja garbingą kario vardą ir visuomet turi būti tos garbės vertas.

Tvirtų pilietinių dorybių ir ypač sveikų moralinių ypatybių turėjo anuo pareinamuoju metu ir pirmieji Lietuvos kariai. Tuos pagrindinius reikalavimus mes randame viename 1-jo pėstininkų pulko vado 1918 m. atsišaukime į savanorius: „Kviečiami stoti tik tie, kurie myli Tėvynę, kurie trokšta ją išvaduoti ir paleisti iš vergijos, . . . kurie, paėmę kardą į rankas, karštai gins ją sunkioje valandoje nuo priešininkų. . . Broliai kareiviai, jūs patys gerai išmanote, kad mūsų būryje neturi būti girtuoklio, paleistuvio bei kito kokio ištvirkusio gaivalo“. Tos gerosios mūsų krašto gynėjų ypatybės tuojau pasireiškė: iš kovos lauko tomis sunkiomis Lietuvai valandomis jie neišbėgiojo, bet savo narsa ir pasišventimu atrėmė bolševikų įsiveržimą, išnarpliojo legionierių pinkles ir padarė įvairių okupantų šeiminkavimui Lietuvoje galą.

Žinoma, ne visur vienoda sėkmė lydėjo mūsų gynėjų pirmuosius žygius. Dar permaža buvo savanorių saujelė, kai vokiečiai pradėjo trauktis, o jų pėdomis 1918 metų pabaigoje pradėjo veržtis Lietuvos gilumon bolševikai. Tada 1-as pėst. pulkas persikėlė iš Vilniaus į Alytų, o 2-as — į Kauną, kur buvo tęsiamas tolimesnis ginkluotųjų jėgų organizavimo darbas. Tat jinai negi galėjo apginti nuo gausingesnių priešų seną mūsų sostinę, kur buvo laisvosios Lietuvos lopšys ir išdygo pirmieji mūsų kariuomenės daigai. Tačiau ir tada mūsų savanoriai padarė ten visa, ką tikėtai įstengė ir suspėjo po trijų sunkių vokiečių okupacijos metų. Paskutinį prieš pasitraukiant iš ten mūsų kariuomenės žygdarbį St. Zaskevičius savo str. „Pro Patria“ taip aprašo:

Tik kokiu tai stebuklu, nors trumpam laikui, per Naujus 1919 metus suplevėsuoją ant Gedimino pilies bokšto lietuviška trišpalvė vėliava, kad tūkstančius kartų apiplėštą ir jau veik palaidotą Lietuvą prikeltų naujiems žygiams“ (Žiūr. M. Ž. Nr. 45).

Tų metų sausio mėn. 5 d. Vilnių užėmė bolševikai, kitą dieną tą mūsų vėliavą jie nuplėšė, palikdami vien raudonosios spalvos dryžą.

Pasibaigus vienai Lietuvos žemių okupacijai, sekė kita. Sunku pasakyti, katra iš jų buvo lengvesnė. Mūsų žmonės, ragavusieji tos ir kitos okupacijos „pyragų“, apie tuos laikus sukūrė tokią patarlę: „Velnius išėjo — Šetonas atėjo“. Taigi, ratai ar rogės vis iš tos pačios pastogės. . .

Kovai su įsibrovėliais nuolat telkėsi vis didesni savanorių būriai. Jie tuojau ėmė kautis su šalies gilumon įvairiomis kryptimis bežygiuojančiais priešininkais. Džiugu, kad mūsų krašto gynėjams tuomet nė kiek nestigo karinio veržumo į kovą, tik gana ilgokai buvo jaučiamas ginklų trūkumas. Tą vaizdžiai parodo ir toks ano meto Pagirių gynimo vado Reikalos pranešimas (kalba netaisyta):

„4 kovo 1919 m. 7 val. vak. aš išėjau pochodan į Siesikus per Pagirius, Vaivadiškius, Dainius, Bitinus, Vidugirius. Perėjęs visas tas vietas, miške prieš Siesikus tolimo apie varstą, 7 kovo 6 val. ryto atidengiau ugnį. Pas mane buvo šautuvų ugnis, puliomiotų ir bombų (puliomiotas buvo paskolintas nuo vokiečių). Neprietelis atsiliepė tik šautuvų ugnimi, davė apie dešimtį šovinių. Būčiau daręs nastupleniją ir paėmęs Siesikus, jei būčiau turėjęs daugiau apginkluotų žmonių, bet apskaitęs, kad apginkluotų žmonių bus maža, vakare su širdies skausmu pagrižau namo. Taigi labai meldžiu, kad duotumėte daugiau ginklų, užtatai, kad žmonių turiu 120, o ginklų 52 šautuvu, taigi 70 žmonių sėdžia namuose be darbo“.

Tose įvairiose kovose ir susirėmimuose mūsų kariai savanoriai parodė visas gerąsias savo kariškas ypatybes, nes neiširo bolševikų ir vokiečių revoliucijų sukuryje, nors pavojus ištirpti tose audrose buvo gana didelis.

1919 m. pavasarį jau didesnę dalis Lietuvos buvo

5. PP kariai 1921 m. žiemą Tauragnų apylinkėje

išvaduota iš bolševikų nagų, o Lietuva turėjo sudariusi net keliolika tūkstančių savųjų karių, bet kariuomenės aprūpinimas ginklais ir kitomis reikalingiausiomis priemonėmis dar ilgokai šlubavo.

Instrukcijoje savanoriams šaukti yra pasakyta: „Savanoriai, sričių viršinininkų šaukiami, privalo turėti gerus batus, šiltus drabužius, ant pečių maišelį (panašų į vokiečių rancę), kuriame yra viena baltinių atmaina ir 5 dienoms maisto.

Kiekvienas savanoris turi su savimi turėti pasą arba jį pakeičiantį raštelį“ (1918 m. V. Ž. Nr. 1). Neteko rasti jokių davinių, kaip tiksliai minėtas reikalavimas buvo vykdomas, bet nėra abejonės, kad daug daugiau už minėtą „kraitį“ svėrė kiekvieno savanorio atsinešta į kariuomenę sveika dvasia ir nepalaužiama lietuviška valia, nes tik šios dvasinės vertybės padėjo įveikti įvairius Lietuvos priešinininkus, palaužti jų dvasią ir atsparumą ir nugalėti kitus Nepriklausomybės karo sunkumus.

1919 metų pabaigoje gen. Niesselis savo memuaruose mūsų kariuomenę apibūdino taip: „Gruodžio 26 d. man parodė vieną lietuvių batalijoną. Drabužiai buvo nevienodi ir daugelis naujokų dar dėvėjo civiliai. Daugumas kareivių buvo tvirti sodiečiai. Veik visi karininkai buvo labai jauni... Mat, Lietuvos Vyriausybė ne be pagrindo nenorėjo imti kariuomenėn buv. rusų kareivių, kuriuos rusų revoliucija buvo sugadinusi“. Sveikas pirmųjų Lietuvos karių dvasios galias, kaip matome, pripažino mums ir svetimieji.

Šioje vietoje vertėtų dar prisiminti paskutines Didžiojo karo alsavimo dienas Vakarų fronte. 1918 m. pavasaris. Vokiečiai daro vieną po kito tris lemiamus puolimus, deda paskutines atkaklias pastangas laimėti karą. Bet vokiečių kariai rodo tik nusilpimą ir jų dvasios palūžimą. Aiškiai matyti kovos dvasios stoka. Tada, netekęs vilties laimėti, gen. Ludendorfas apie savo kariuomenę pasako: „Tai jau nebe 1914 metų pulkai. Tai buvo tik milicija su dideliais kovų patyrimais“.

Kalbėdami apie ano meto krašto apsaugą, mes turėtume pasakyti visai kitaip: 1918—1919 metų mūsų kariuomenė buvo panaši į menkai ginkluotą miliciją su dar menkesniu kovos patyrimu, bet galinga savo kovos dvasia.

Pasibaigus kovoms ir perėjus į taikos meto padėtį, mūsų kariuomenė reorganizuota Vakarų Europos pavyzdžiu, sunaudojant Didžiojo ir mūsų Nepriklausomybės karų patyrimus. Reorganizacijos pagrindas padėta naujoji doktrina — kautynių skyrus, didelė viršinininkų iniciatyva ir eilinių karių sumaningas veikimas.

Toks mūsų kelias — per skausmus į garbę.

Pabaigai, manau, tiks dar šis J. Turčiniškio 1918 m. poezijos posmas:

Lietuvoj nuo laiko šito
Lietuviai šeimnininkaus,
Jau ir mums aušra prašvito —
Nieks daugiau mus neprigaus.

Manau nebus nukrypta iš straipsnio temos, jei prisiminus pirmuosius karius, būtų atskirai paminėtas ir pats pirmasis atgijusios Lietuvos kareivis. Juk turime pirmąjį žuvusį karininką ir kareivį, pirmąjį sužeistąjį karo invalidą, Nežinomąjį Kareivį, ieškota pirmojo savanorio karininko, tat labai pravartu, rodos, būtų turėti ir pirmąjį „žinomąjį“ kareivį. Miglotos dar vis tebėra mūsų kariuomenės kūrimosi pirmosios praeities dienos, tat netaip jau gal ir lengva būtų nustatyti, kam iš pirmųjų karių buvo lemtas tas garbingas vaidmuo — būti Pirmuoju Lietuvos Kareiviu. Deja, jokių tikrų duomenų ar aiškios medžiagos šiuo klausimu neteko užtikti nė viename per 2444 numerių pradžioj šio straipsnio paminėtos karinės periodikos. Manau, kad šio jubiliejaus proga mūsų žvalusis „Karys“ sutiktų čia patalkininkauti, imdamasis iniciatyvos patyrinti ne taip dar tolimą mūsų atgijimo praeitį, kad suradus ir pagarsinus taip įdomų ir malonų įvykį — pirmąjį mūsų kareivį.

Plk. lt. Slizys

Kariuomenės šventės iškilnių tvarka

Lapkričio 22 d. 20 val. Kauno įgulos bažnyčioje bus bažnytinis koncertas.

Lapkričio 23 d. 10 val. iškilmingos pamaldos Kauno įgulos bažnyčioje kariuomenės vadovybei dalyvaujant. Kitose kariuomenės dalių bažnyčiose pamaldų pradžia 9 val.

Kauno įgulos bažnyčioje, greta kariuomenės, dalyvauja Vyčio kryžiaus kavalieriai organizuotai su vėliava.

15 val. prie Karo muziejaus žuvusiųjų dėl Lietuvos laisvės pagerbimas. Greta kariuomenės ir šaulių dalinių, organizuotai su vėliava dalyvauja Vyčio kryžiaus kavalieriai.

Iškilnių metu, pradėjus griežti Tautos himną, bus 10 patrankos šūvių salutas.

Po iškilnių (16 val. 45 min.) Karo muziejaus būstinėje bus Vyčio kryžiaus šventės iškilmingas aktas.

Vyčio kryžiaus kavalierių dalyvavimas šventėje bus detalizuotas atskirose programose, kurios bus jiems iš anksto įteiktos.

1938 m. lapkričio 22—23 d. V. D. Karo Muziejaus patalpose įvyksta Lietuvos Laisvės Kovų Invalidų Draugijų narių metinis suvažiavimas

D A R B Ų T V A R K A

Lapkričio mėn. 22 d.

1. 9 — 10 val. atvykusieji registruojasi Karo Muziejuje,
2. 10 val. suvažiavimo atidarymas,
3. Prezidiumo rinkimas,
4. Valdybos pranešimas,
5. Revizijos komisijos pranešimas,
6. Naujų narių priėmimas,
7. Valdybos ir revizijos komisijos rinkimas ir
8. Einamieji reikalai.

Vakare, vėliavos nuleidimo metu, vainiko uždėjimas prie Nežinomojo Kareivio kapo

Lapkričio mėn. 23 d.

Vėliavos pašventinimas ir įteikimas laike iškilmingo posėdžio, Karo Muziejuje. Valdyba

Krašto apsaugos ministras įsakė lapkričio 23 d. laikyti nedarbo diena. Tą dieną prie dalių ir įstaigų būstinių iškelti tautines vėliavas.

GUDRUMU PAĖMĖ 30 PRIEŠŲ

Ats. viršila Pranas Liutkaitis gimė 1898 metais sausio 22 d. Kašonių km., Jezno vl., Alytaus aps. Baigęs Prienų liaudies mokyklą, gyvena pas tėvus. 1917 m. sausio mėn. buvo pašauktas rusų kariuomenės ir paskirtas į 155 atsargos pėstininkų pulką, kurs stovėjo Caricine, Saratovo gubernijoje. Pasibaigus Didžiajam karui ir prasidėjus Rusijoj revoliucijai, Liutkaitis iš rusų kariuomenės buvo paleistas vykti į namus. Jų greit pasiekti negalėjo. Po trijų kelionės savaitių Oršos gelež. stoty vokiečiai grįžtančiuosius surinko ir traukiniais nugabeno į Vokietiją. Ten Liutkaičiui teko dirbti įvairiausius darbus. Iš Vokietijos Liutkaitis buvo paleistas 1918 m. lapkričio mėn. Po ilgos ir varginos kelionės, gruodžio 24 d., grįžo pas tėvus. Grįžo sunkiai sirgdamas.

Iš tėvų sužinojo, kad kuriama Lietuvos kariuomenė ir kad du jo broliai: Stasys — 18 metų ir Juozas — 16 metų, jau išėję savanoriais ir tarnauja 1 pėst. pulko eilėse. Toks pareiškimas Pranui padarė didelį įspūdį.

Šiaip taip iš ligos išsikasęs ir jausdamasis sutvirtėjęs, vieną dieną savo pasiryžimą stoti savanoriu pasakė tėvams. Tie verkdami prašė jų nepalikti ir pasi-gailėti savo silpnos sveikatos. Trys sūnūs ir visi frontan — per daug baisu atrodė tėvams. Tėvų aimanavi-mai Prano nepalenkė. Jis savo pasiryžimu buvo tvirtas. Ieškojo tik progos, kaip patekti į savanorius. Tokia proga netrukus pasitaikė.

Kartą, tai buvo 1919 m. vasario 21 dieną, vaikščio-damas Prienų miestelio gatvėmis žiūrinėjo į savuosius kareivius — savanorius, į mišrią jų uniformą. O tų ka-reivių dar taip nedaug buvo. Liutkaitis buvo apsiren-gęs anksčiau iš Rusijos parsivežta rusų kario uniforma, todėl greit atkreipė dėmesį gatve praeinančio Prienų komendantanto. Šis jį pasišaukė pas save ir trumpai pa-klausinėjęs pasiūlė stoti savanoriu. Liutkaitis nė ne-mirktelėjęs sutiko. Tuojau buvo priimtas ir paskirtas į 2 pėst. pulko 4 kuopą, kurios dalis buvo priskirta prie Prienų komendantūros. Kaip tarnavęs rusų kariuome-nėje, buvo paskirtas instrukuoti kitus kareivius, kar-tu ėjo ir kuopininko pareigas. Netrukus priskirtoji prie komendantūros 4 kuopos dalis buvo gražinta į A. Pa-nemunę ir įjungta į kuopą.

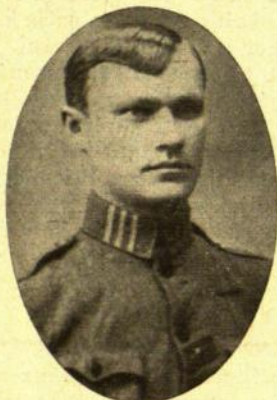
Pirmąją kovos krikštą Liutkaitis turėjo su bolše-vikais Troškūnų laukuose, Panevėžio aps. Buvo taip:

Kuopa, vykdydama gautą uždavinį, sekė paskui kitų mūsų kariuomenės dalinių stumiamus bolševikus. Po sunkaus ir neįprasto žygio kareiviai buvo pavargę. Nu-tarta pailsėti. Po kiek laiko iš tolumoj esančio miško pasirodė bolševikų grandinės. Kuopa skubiai buvo išri-kiuota kautynėms ir užėmusi pozicijas sugulė. Bolše-vikams priartėjus, pasipylė iš abiejų pusių šūviai. Ka-dangi bolševikų jėgos buvo pranašesnės, o mūsų kareivių dauguma jaudinosi, atrodė, kad mūsų kareiviai neišlaikys. Kuopos vadas karininkas Ramanauskas bė-ginėdamas drąsino kareivius ir ragino taikliau ir smar-kiau šaudyti. Padrąsinti kareiviai susigribo ir atidžiau šaudydami, privertė bolševikus priešais esančioj lygu-moj sugulti. Tai matydamas Liutkaitis įsakė būriui užsidėti durtuvus. Kuopos vadui surikus „pirmyn“, Liutkaitis pirmasis pašoko nuo žemės ir greta kuopos vado puolė priešą. Matydami drąsius viršininkus, ka-reiviai irgi puolė atakon. Bolševikai mažai besiprie-šindami pabėgo.

Po visos eilės susidūrimų bolševikai buvo nu-stumti iki Subačiaus. Sulaukę paramos, jie įsitvirtino tarp Subačiaus ir Kupiškio miestelių. Mūsų dalims besiruošiant pulti, netikėtai smarkiai puolė bolševikai ir privertė atsitraukti II ir III batalionų kai kurias kuopas, kurios atsitraukdamos pradėjo krikti. Ta nelaimė ištiko ir 4 kuopą. Nepaisydamas prieš didelių ugnies, Liutkaitis energingais veiksmais labai daug padėjo sutvarkant krinkančias kuopas. Susitvarkę daliniai per-ėjo priešpuolimą ir bolševikus sumušė.

Vėliau, dabartinėj Latvių žemėj, mūsų daliniams pralaužus bolševikų frontą ir nuėjęs jų užnugarin, 4 kuopa apsikasė ties Alt-Grunvaldo vienk. Besižval-gant po apylinkes, pastebėta iš miško išvažiuojanti ilga gurguolių ir rūkstančių lauko virtuvė. Kuopos vadas Liutkaičiui įsakė sulaikyti gurguoles. Pasirin-kęs keliolika drąsesnių vyrų, Liutkaitis sumaniai veik-damas gurguoles apsupo ir staiga puolęs visas gurguo-les paėmė į nelaisvę. Gurguolės buvo pilnos įvairiau-sio karinio turto, o virtuvėse garavo jau išvirtas bolševikams skirtas valgis.

Po šio nuotykiu Liutkaitis su 5 kareiviais iš tos pačios vietos buvo pasiūstas išžvalgyti priešais esan-tį mišką ir geležinkelio liniją. Žvalgai, rajoną išžvalgė ir nieko neradę, jau buvo begrįžta, tik staiga vienas kareivis pastebėjo dešiniau tarpmiškų apkasus, iš kurių kyšojo bolševikų galvos. Liutkaitis nutarė apkasus iš-tirti, nes prie jų buvo labai patogus priėjimas. Tyliai ir atsargiai slinkdami, žvalgai prie bolševikų apkasų priėjo visai arti ir visi drąsiai į jų nugaras paleido šau-tuvų ugnį. Bolševikai, netikėtai užklupti, paleido ke-liolika šūvių ir nustoję šaudyti, pakėlė rankas. Jų būta net 15 vyrų. Žvalgai visus bolševikus laimingai pristatė kuopos vadui. Už šį žygį Liutkaitis buvo vadų pagirtas.

2 pėst. pulko
vrš. Pranas Liutkaitis

Tebeinant kovoms ir mūsų kariuomenei smarkiai manevruojant, 4 kuopa atsidūrė dešiniau Rautenzės dv. ir apsikasė neaukštam kalnely. Pačiam dvare buvo įsitvirtinęs III batalionas, dešiniau — II bataliono daliniai, kuriam priklausė ir 4 kuopa. Bolševikai, panaudoję stiprią artilerijos ugnį, pradėjo spausti mūsų pozicijas. Didžiausias jų smūgis telkėsi III bataliono riboje. Po kelių valandų aršios kovos minėto bataliono viena kuopa neišlaikė ir pradėjo atsitraukti. 4 kuopai buvo įsakyta paremti spaudžiamą kuopą. Kadangi ir 4 kuopa buvo smarkiai apšaudoma, tai iš kuopos buvo išskirtas kareivių būrys ir pasiūstas paramai. Šiam būriui vadovavo Liutkaitis. Nežiūrėdamas į aplink sprogstančius prieš artilerijos sviedinius, jis būrį perbėgimais užvedė į spaudžiamosios kuopos dešinio šono priešakį ir suguldęs gynimuisi labai patogiam kalnely, paleido šautuvų ugnį išilgai bolševikų eilės. Bolševikai, atsidūrę kryžminėj ugnį, neišlaikė ir pradėjo bėgti. Šiose kautynėse bolševikai labai daug naudojo nukautais, sužeistais ir patekusiais į mūsų nelaisvę. Taip pat teko ir didelis karo grobis. Už šį žygį Liutkaitis vėl buvo vadų pagirtas.

Kovojant ties Daugpiliu, Liutkaitis artilerijos sviedinio buvo apverstas žemėmis ir kontūzytas. Atgavus sąmonę, vadai patarė vykti į ligoninę pasigydyti. Liutkaitis į ligoninę nevyko, o kartu su kuopa išvyko į bermontininkų frontą. Šitam fronte Liutkaitis pasižymėjo ties Radviliškiu. Buvo taip: 2 pėst. pulkas, atvykęs traukiniu iš bolševikų fronto, išsikrovė Šeduvos stoty. Porą dienų ten pailsėjęs, užėmė barą ties Radviliškio dvaru. Liutkaičiui buvo įsakyta su

būriu perkirsti vieškelį ir geležinkelio liniją Radviliškis—Šiauliai, ir trukdyti bermontininkų judėjimą. Tą dieną buvo didelė pūga ir snigo, todėl įsakymas įvykdyti buvo nesunku, nes pūga maskavo mūsų išsidėstymą. Parinkęs tinkamas pozicijas, Liutkaitis būrį suguldė. O pūga taip šėlsta, kad už kelių metrų nieko nematyti. Po kelių valandų iš Radviliškio geležinkeliu atžygiavo keliolika žmogų. Bermontininkai! — dinkterėjo Liutkaičiui mintis. Siek tiek mokėdamas vokiškai, jis kelis kartus sušuko: „Vyrų, eikit čia!“ Bermontininkai kiek stabterėjo, iš geležinkelio pasuko mūsų keliu pusėn. Staiga apsupti visi be šūvio pasidavė į nelaisvę. Tarp 16 bermontininkų buvo ir vienas jų karininkas. Panašiu apgaulės būdu buvo sugauta dar 14 bermontininkų.

Fronte prieš lenkus, už Seinų, Liutkaitis pateko jų nelaisvėn. Iš nelaisvės grįžo su lenkais pasikeičiant belaisvius. Grįžęs kurį laiką sirgo ir vėliau buvo paleistas 3 mėn. atostogų sveikatai taisyti. Iš atostogų Liutkaitis grįžo į tą pačią kuopą. 1921 m. rugsėjo 1 d. pakeltas į viršilos laipsnį, o tų pačių metų gruodžio 1 d. paleistas iš kariuomenės. Už pasižymėjimus kautynėse apdovanotas Vyčio kryžiumi. Be to, apdovanotas savanorių kūrėjų medaliu, Nepriklausomybės medaliu ir Vytauto Didžiojo ordino medaliu. Dabar Liutkaitis gyvena Prienuose ir tarnauja Prienų miškų urėdijoj.

Kaip susipratęs lietuvis, nepamiršo karinių organizacijų. Įsirašė į šaulių eiles ir dabar jis vadovauja Prienų šaulių I būriui. Mielai dalyvauja ir kitose kultūrinėse organizacijose.

J. psk. K. Bitinas

Koncertas gusaruose

Pastaraisiais metais mūsų kariuomenės kultūrinimas ir švietimas daro gražios pažangos. Rūpinamasi, kad kareivis, kiek sąlygos leidžia, būtų supažindintas su lietuviškąja knyga, teatru, daina, muzika. Tam tikslui naudojama spauda, radijofonas, teatras ir smulkesni koncertai. Šiuo metu spaudos ir švietimo skyrius, susitaręs su Lietuvių Muzikų D-ja, pasiekė dar naujų laimėjimų: kariuomenei bus suruošta lietuvių kompozitorių muzikos ir dainų platesnio masto koncertų. Pradžia padaryta šio mėnesio 12 d. gusaruose. Didžiulę salę pripildė p. p. karininkai, svečiai ir kareiviai. Atsilankė spaudos ir švietimo skyriaus viršininkas plk. Šarauškas, propagandos dalies vedėjas plk. Itn. J. Balčiūnas-Švaistas, gusarų pulko vadas ir kiti.

Prieš pat koncertą muzikas Konradas Kavėkas klausytojams paaiškino kamerinę muziką. Solistė Pr. Kaupelytė padainavo A. Račiūno „Ar atminsi“, Č. Sasnausko — „Mylimoji“ ir K. Kavecko — „Na, tai kas“, kuri buvo itin karštai palydėta plojimais ir reikalaujama pakartoti. Dainininkė vėtoje kartojimo pridėjo dar „Namai — pragarai“. Vyrus dainininkus šiam koncerte atstovavo solistas Babravičius, padainavęs Tallat-Kelpšos „Miškas užia“, Karoso — „Stikliukėlių“, St. Šimkaus — „Oi, greičiau“ ir Vanagaičio — „Aš bijau pasakyti“, kuri susilaukė ypatingo pritarimo ir plojimų. Pasirodo, kaip ir reikėjo laukti, kareiviai labiausiai domėjosi tomis dainomis, kurių kompozicija paprastesnė ir populiarnesnė. Pirmoje programos dalyje dar buvo styginis kvartetas, dalyvaujant Vl. Motiekaičiui, A. Ciplijauskui, St. Gabriolavičiui ir K. Eugertui. Ir čia kareivių šilčiausiai buvo sutikti lengvieji da-

lykai, ypač Šuberto „Muzikalinis momentas“. Priešingai — Čiurlionies „Pastoralė“ buvo nesuprasta.

Po pertraukos scena sumargavo įvairiomis spalvomis: prieš žiūrovus išsidėstė tautiniais rūbais choristės, už jų — choristai. Tai studentų ateitininkų choras. Publika šį margą reginį sutiko ovacijomis. Choras, diriguojamas A. Budriūno, dainavo J. Gruodžio „Ziemą“, Vl. Jakubėno — „Vai eičiau“, K. Kavecko — „Jaunystės vainiką“, K. Banaičio — „Paskutinį vakarėlį“, St. Šimkaus — „Šią naktelę“, „Zolelė žydėjo“ ir „Tu pasakyk“.

Nors choro buvo padainuota, kaip matyti, apščiail dainų, tačiau klausytojai vis prašė dar daugiau. Tada buvo pridėtas „Apynėlis“, kuris patiko dar daugiau, negu anos visos, ir turėjo būti pakartotas. Tuo koncertinė dalis buvo ir baigta, nors klausytojai dar norėjo daugiau išgirsti.

Baigiamąjį žodį pasakė taip pat Muzikų D-jos atstovas dirig. V. Martinonis, padėkodamas dainininkams, muzikams ir kariuomenės švietimo vadovams už gražias pastangas. Iš savo pusės pažadėjo Muzikų D-jos tarpininkavimą ruošiant daugiau tokių koncertų kariuomenei ir kvietė dainininkus, muzikus ir čia dainavusį chorą neatsisakyti ir kitą kartą atnešti kariuomenei meninio džiaugsmo ir šilimos.

Už tas gražias pirmąsias pastangas gusarų pulko vadas padėkojo Muzikų D-jai, jos atstovui įteikdamas gėlių, o programos dalyviams klausytojus paprašė sušukti valio.

Gusarai ilgai minės šitą pirmąją programą ir tikės savo pastogėje vėl kada nors susilaukti šitokių svečių. Rengėjams tenka palinkėti šį gražų kariuomenės kultūrinimo darbą varyti ir toliau.

Mūsų kariuomenė ir josios reikšmė visai tautai

Visi jaučiame, žinome ir džiaugiamės, kad mūsų ginkluotosios pajėgos, nuolatos stiprinamos ir visos tautos moraliskai ir materialiskai remiamos, per šį praėjusį savarankiškojo gyvenimo dvidešimtmetį, ypač per eilę pastarųjų metų, planingai dirbant pasiekė gražių rezultatų. Mūsų kariuomenė, visada būdama stipri moraliskai, šiuo metu jau aprūpinta ir toliau aprūpinama vis naujesniais, tobulesnėmis karo priemonėmis, nes jeigu kur yra reikalingiausia nuolatinė pažanga ir nepertraukiamas tobulinimasis, tai pirmiausia — karinio pasirengimo srityje, karo moksle, ginklavimesi. Realaus, sveiko savisaugos instinkto verčiama, lietuvių tauta ir visuomenė, darniomis vyriausybės ir kariuomenės vadovybės pastangomis, pagal išgales daro visa, kad pirmiausia būtume pakankamai stiprūs moraliniame ir fiziniame šių dienų tautų susidūrimė. Neįrodindami plačiau klaidingo manymo apie mažų tautų fizinio atsparumo prasmingumą, čia tik tenorime pažymėti, kad pirmoje eilėje jis kyla iš paprasto neveiklumo, iš darbo ir vargo vengimo, iš sunykimo žvitraus, energingo ir kilnaus pasiaukojimo ir didvyriškumo pajutimo jausmo sumaterialėjusio, viskam abejingo žmogaus širdyje. Dažniausiai iki juokingumo fantastinės išvados daromos visai kariuomenėje netarnavusių žmonių. Beveik visuomet tokiais atvejais neigiamiems įrodymams imami „nuogos“ kariuomenių charakteristikos skaitlinės ir brukamos, lyginamos su kitomis mažesnėmis fizinėmis kariuomenių pajėgomis tik tam, kad iš karto aiškėtų neigiamas atsakymas. Tautos istorija, gynimosi teisė, moraliniai veiksniai, praeities pamokos ir reikšmingos išvados — čia visai pamiršamos.

Vertinant moralinių kariuomenės ar tautos jėgų didžiulę reikšmę, nereikia pamiršti arba mažinti fizinio ginklavimosi vertę. Aukščiausios moralės kariuomenė, dar ginkluoto konflikto pradžioje, nustos pusės savo vertės, žinodama, kad neturi reikalingiausių karo priemonių bei ginklų minimumo. Jeigu kultūrinio ginklo pirmavimo perdedantieji siūlytojai kartais primena apie „surūdijusius mūsų savanorių šautuvus ir drauge jų laimėjimus, tai vis dėlto, reikėtų nepamiršti, kad šiandien surūdijusiu muziejiniu ginklu neparodysi jokios moralinės galybės. Ryžtingais, didžiais Nepriklausomybės kovų metais Lietuva savo gynėjams davė tokius ginklus, tokias priemones ir aprūpinimą, kokį tada galėjo duoti. Tik todėl pirmųjų karių buvo aukšta moralinė jėga, todėl jie laimėjo. Tai ir dabar ateties saugumui laiduoti, mūsų Tėvynė taip pat turi duoti tiek, kiek gali duoti šiandien. Tik šiuo keliu eidami ir stiprindamiesi turime pasiryžti ir tikėti, kad pakankamai Lietuva turi sveikų, drąsių ir narsių vyrų, dar ir tų pačių savanorių ir Nepriklausomybės kovų veteranų, kuriuos turime fiziniai apginkluoti iki tokio laipsnio, kad mūsų tikrą savo gimtąją žemę ginančios kariuomenės nugalėjimas pareikalautų tokių aukų, kurios vargiai puolančiajam apsimokėtų. Kitokio kelio mes nežinome ir nesuprantame. Tačiau šį idealą pasieksime tik visų sričių pastangų stingriau sutelkimu, o ne sezoniniu kaitaliojimo priemonių vienos kita.

Grįžtant prie mūsų kariuomenės pažangos per praėjusius dvidešimt metų, reikia trumpai priminti, kad apie kariuomenės augimą, tobulėjimą ir ginklavi-

mą — negalima kalbėti taip, kaip apie kitas kultūrinės, ekonominės ar švietimo sritis. Kiekvienam suprantama, kad jis negali čia rasti kariuomenę atitinkamai charakterizuojančių skaitlinių, lentelių, statistikų, diagramų. Čia pažymėtinos tik daugiau tarnybų, bendro mokymo, švietimo ir kultūrinio gyvenimo sritys.

Kaip žinome, kariuomenė skirstoma įvairiomis ginklų rūšimis. Ginklų rūšių taikos ir karo metu įvairiems reikalavimams ir aprūpinimui tenkinti reikalingas iš anksto nustatomas planas ir priemonės. Visos būtinybės mūsų kariuomenėje yra grupuojamos į tam tikras kategorijas, o atskiri reikalavimai ir jų patenkinimai skirstomi į tarnybas. Tarnybų pareigūnai esti kariai ir civiliai gyventojai. Atitinkamos tarnybos žmonės tur būti ne tik geri savo dalyko specialistai, bet taip pat ir geri kovotojai.

Mūsų kariuomenėje tarnybos skirstomos į tris pagrindines kategorijas I) tiekimo ir evakuacijos tarnyba, II) transporto tarnyba, III) tvarkos tarnyba. Į tiekimo ir evakuacijos tarnybą įeina: ginklavimo tarnyba, karo technikos tarnyba, karo aviacijos tarnyba, intendantūros tarnyba, sanitarijos tarnyba, veterinarijos tarnyba, remonto tarnyba, karo meteorologijos tarnyba, lauko paštas.

Patį kariuomenė ir jos įvairūs tiekmenys gali būti transportuojami: vandens, sausumos ir kartais — oro keliais.

Tvarkos tarnyboms priklauso: teisingumo, karo policijos, valstybės saugumo ir karo cenzūros tarnybos.

Mūsų kariuomenės organizacija nuo pat nepriklausomybės atgavimo nuolatos kitėjo, bet pagrindas buvo ir pasiliko — kadrinės kariuomenės sistema, kuri sudaro karo metu kariuomenės branduolį. Be to, dar yra ir teritorinė sistema, tai mūsų šauliai ir dragūnų tarnyba. Kariuomenės komplektavimas yra viešas valstybės reikalas. Jis paliečia visus valstybės gyventojus ir yra tvarkomas viešais valstybės įstatymais. Be karo mokymo įstaigų komplektavimo, pas mus galioja šie pagrindiniai įstatymai: karinės prievolės įstatymas, aspirantų tarnybos įstatymas ir dragūnų tarnybos įstatymas.

Mūsų kariuomenės mokymas vedamas planingai, atsidėjus, sekant ir panaudojant naujausius metodus ir mokymo priemones. Visų ginklų rūšių tikrosios tarnybos karininkai ir atsargos jaunesnieji leitenantai parengiami Pirmojo Lietuvos Prezidento Karo Mokykloje. Toliau karininkai tobulinami įvairiuose periodiniuose ir neperiodiniuose kursuose. Periodinių karininkų mokymo kursų yra: Vytauto Didžiojo Karininkų Kursų Generalinio Štabo skyrius ir Karo Aviacijos Mokykla, su karininkų ir puskarininkų klasėmis. Gen. štabo kursuose parengiami mūsų diplomuotų karininkų kadrai, o Karo Aviacijos Mokykloje — karo lakūnai, žvalgai, mechanikai (puskarin.). Taip pat kasmet po keletą karininkų siunčiama į užsienį pagilinti savo žinias įvairiose specialiose mokyklose ir sekti kitų kariuomenių pažangą. Be to, vienas kitas karininkas siunčiamas į svietimas kariuomenės stažo. Krašto Apsaugos Ministerija turi savo stipendininkų ir mūsų V. D. Universitete. Čia rengiami inžinieriai, gydytojai, mechanikai, teisininkai, chemikai, veterinarai.

Degazuotojai skuba...

Žemesnysis mūsų kariuomenės kadras — puskarininkiai ruošiami įvairių ginklų rūšių daliniuose: mokomuosiose kuopose, baterijose, eskadronuose ar mokomuosiose būriuose. Į mokomuosius dalinius parenkami jauni kareiviai, išbuvę dalyje 1 mėn. laiko, baigę nemažiau kaip 4 gimn. klases. Tokių trūkstant — primami ir pradžios mokslą baigusieji vyrai. Į sanitarijos, veterinarijos ir lakūnų puskarininkių mokyklas priimami kareiviai, baigę 6 klases. Baigusieji mokomuosius dalinius išskirstomi į dalis skyrininkų ir būrininkų pavaduotojų pareigų eiti.

Iš tikrosios tarnybos puskarininkių paliekami kandidatai į liktinius puskarininkius. Parenkami gabūs, sumanūs, sugebą mokyti ir auklėti kareivius. Jie turi turėti nemažesnę kaip 4 klasių cenzą. Po 18 mėn. tarnybos visais atžvilgiais tinkami kandidatai paliekami kariuomenėje liktiniais puskarininkiais. Tačiau ir liktiniai puskarininkiai toliau lavinami ir tobulinami kariuomenės dalyje ir atitinkamuose kursuose bei pratimuose. Žiemos metu gilinamos taktinės žinios. 1936 m. prie divizijų yra įsteigti 5 mėn. kursai liktiniais puskarininkiams. Į viršilos laipsnį keliami tik šiuos kursus baigusieji puskarininkiai.

Kareivio mokymas ir tarnyba trunka pusantų metų. Šio mokymo metu siekiama paruošti drąsų, sąmoningą, atkaklų gintis, veržlų pulti ir pasiryžusį, nežiūrint jokių sunkumų, laimėti kovotoją. Apskritai tariant, į kiekvieno kareivio, pav. pėstininko, mokymo programą įeina: taktika ir lauko tarnyba, šaudyba, įvairių ginklų pažinimas, rikiuotė, fizinis lavinimas, vidaus tarnyba, kariuomenės drausmės statutas, įgulos sargybų tarnyba, bendros žinios apie kariuomenės komplektavimą, kareivio aprūpinimą, atsargos reikšmę ir kt., priešlėktuvinė, prieššarvuotinė ir priešcheminė apsauga, krašto saugumas, žemėlapių skaitymas, karo lauko rengimas, padedamosios ginklų rūšys, higiena, tikyba, švietimas. Be to, kareiviams rengiamos įvairios karinio, bendro ir auklėjamo turinio paskaitos, ekskursijos, turi savo bibliotekas.

Visos kariuomenės dalių ir junginių mokymas mūsų kariuomenėje vykdomas poligone — per visą vasarą ir kariuomenės manevrų metu — rudens pradžioje. Kariuomenės manevrai vykdomi kiekvienais metais, nes tai yra didžiausia kariuomenės mokymo ir karui

40 rengimo mokykla. Šaukiami atitinkamais laikotarpiais pakartojimui ir atsargos karininkai ir kareiviai.

Kiekvieno Lietuvos kario ir kovotojo vedamąją linkmę ryškiai nustato šie mūsų „Pėstininko statuto“ II d. žodžiai: „Drausmingas, karštai mylįs Tėvynę ir pasiryžęs dėl jos mirti, narsus, stiprios dvasios ir nepalaužiamos valios, pasitikįs savimi ir savo vadais, kantrus, patvarus ir atkaklus — toks buvo Lietuvos kovotojas Nepriklausomybės kovose, toks jis turi būti visada ir toks jis bus“.

Mūsų kariuomenėje nėra pamirštas ir fizinis lavinimas bei sportas. Visą eilę metų anksčiau vyko kariuomenės sporto šventės, kurios šiais metais vėl atgaivintos. Kas metai plečiasi ir įvairėja raitųjų sportas. Labai daug dėmesio kreipiami į šaudymo sportą.

Mokymui ir auklėjimui daug padeda ir mūsų karinė spauda, kuri šiandien karių, šaulių ir pačios visuomenės dėka, jau yra visų žinoma ir pasiekianti plačiausiu visuomenės sluoksnius. Be mokymo ir švietimo reikalams leidžiamų knygų, statutų, vadovėlių, laikraščių bei žurnalų, planingai rūpinamasi ir propagandine puse, per karius plečiant karinimo darbą ir nuotaiką visame krašte. Išleidžiami gražūs kariniai plakatai, šūkiai, kariniai laiški ir vokai. Iš kariuomenės išeinantiems duodami gražūs karo tarnybos atsiminimo asmeniniai paveikslai. Skelbiami konkursai karinei beletristikai, dramai, muzikai kurti. Stengiamasi kareiviams duoti kiek galint daugiau kultūrinių pramogų, kad gražiai, giedriai ir žviritriai nusiteikę ir pailsėję dar sparčiau dirbtų savo kasdieninį Tėvynės gynimo darbą.

Taigi, nors ir labai paviršutiniškai pažvelgę, matome ir jaučiame, kad mūsų kariuomenės mokymo, švietimo, auklėjimo srityse atlieka milžinišką darbą ne tik sau, bet ir visai tautai. Kariuomenė už jai skiriamus milijonus atsimoka Tėvynei kitomis vertybėmis.

Tautos švietimo kėlimas. Ypač anksčiau į kariuomenę ateidavo nemažas nuošimtis jaunų vyrų, nemokančių skaityti nė rašyti. Nežiūrint to, kad kariuomenės svarbiausias uždavinys — parengti vyrus karui, visi analfabetai buvo mokomi rašto ir nė vienas nebūdavo išleidžiamas atgal į visuomenę tokiu beraščiu, ko kiu kariuomenėn atvykdavo. Menkiausių gabumų suaugę vyrai kariuomenėje turi progos ir yra priversti išmokti bent pasirašyti, parašyti laišką, skaityti. Juk iš visiško nemokšos gali būti tik labai menkos vertės karys šių dienų kautynėse. Vadinasi, karių švietimas — taip pat yra viena karinio parengimo darbo sritis, o kariuomenė tuo pačiu jau tampa reikšminga, didele tautos švietimo kėlėja.

Kylant bendrajam mūsų krašto švietimo lygiui, metai po metų į kariuomenę ateinančių bemokslųjų skaičius sparčiai mažėjo ir dabar sudaro tik labai nežymų nuošimtį.

Tačiau kariuomenėje mokomi ne tik analfabetai, bet švietimo mokymas tęsiamas ir visiems kitiems, suskirsčius jaunus kareivius atitinkamomis pagal išsilavinimą grupėmis. Taigi, vaizduokimės, kad vieną dieną didžiulė kariuomenės organizacija panaikinama, ir nesunku bus suprasti, kokios didžiulės švietimo talpinkės nustotų mūsų kraštas.

Amatininkų parengimas. Ne vienas jaunas vyras, jau atsarginis, dažnai su pagarba ir džiaugsmu pabrėžia, kad tik kariuomenėje būdamas turėjo progos išmokti amato, kuris kartais jam sudaro net svarbiausią pragyvenimo šaltinį. Ar maža, pavyzdžiui, šoferių parengia mūsų auto rinktinė?

Pietų Amerikos lietuvių kolonijose

(Žiūr. „Kario“ Nr. 44).

Autorius dar aplankė lietuvių mokyklą **Mokos rajone**, pavadintą **Dr. V. Kudirkos vardu**. Mokyklos vedėjas L. Gaigalas, antrasis mokytojas J. Tamoševičius. Mokykla turi savo namus. Mokykloje yra salė, kurioje lengvai gali tilpti apie 300 žmonių. Salė atliekamu laiku naudojama susirinkimams, paskaitoms bei kitiems kultūros reikalams. Mokyklai trūksta mokslo priemonių, bet pačioje mokykloje jaučiama prityrusio pedagogo ranka.

Vyskupo Valančiaus mokykla. Ši mokykla visai arti **Sao Paulo** miesto centro. Mokyklos vedėjas S. Bakšys. Šioje mokykloje daugiausia mokosi darbininkų vaikai. Vaikučiai atrodo sveiki. Kadangi šią mokyklą lanko daugiausia neturtingų tėvų vaikai, todėl daug mokinių atleidžiama nuo mažo mokesčio mokyklos ūkio reikalams. Ši mokykla yra vienintelė **Sao Paulo** lietuvių mokykla, dirbanti nuomuojamose būstinėse. Dabar jau ir šiai mokyklai būstinės nupirktos.

Mokyklos labai gražiai veikia didelio lietuvių mokytojų pasišventimo dėka. Mokyklų reikšmė kultūriname Brazilijos lietuvių gyvenime labai didelė. Tai yra didelis ir labai gražus darbas, pradėtas pirmajam mūsų konsului p. Mačiuliui padedant. Visos **Sao Paulo** mokyklos veikia Lietuvos konsulato priežiūroje. Juridinė mokyklų laikytoja yra **Lietuvių Sąjunga Brazilijoje**. Visose mokyklose yra **tėvų komitetai**. Piniginius reikalus tvarko mokyklų vedėjai, kurie atlieka lyg ir komitetų išdininkų pareigas. Mokyklų pajamas sudaro: tėvų mokestis mokyklos ūkio reikalams, vakarėliai, nuoma už mokyklų sales ir t. t.

Sao Paulo lietuvių bažnyčia yra **Sao Paulo** priemiesty **Villa Zelina**. Bažnytelė pastatyta iš plytų. Ši lietuvių katalikų bažnytelė viduje tuo tarpu labai prastai įrengta. Bažnytelės klebonas — kunigas **Ragažinskas**, kuris bažnytelę svečiui ir parodė.

Be Brazilijos, autorius dar aplankė **Urugvajų** ir **Argentina**. Argentinos žiema primena Brazilijos žiemą. „Šalčiausiu laiku“, kada dėl „šalčių“ net vaikai buvo paleisti 2 savaitėms atostogų, žaliavo palmės ir laukuose ganėsi galvijai.

Urugvajuje esą apie 10.000 lietuvių. **Montevideo** mieste lietuvių yra apie 4000. **Montevideo** mieste, **Villa del Cerro** priemiesty yra **Dr. J. Basanavičiaus** vardo lietuvių mokykla. Ši mokykla yra vienintelė visame **Urugvajuje**. Mokinių yra 66. Tai daugiausia dirbančių trijose skerdyklose lietuvių darbininkų vaikučiai. Mokyklos vedėjas **F. Kairaitis**. Antruoju mokytoju yra **J. Vilkas**.

Mokykla nuosavų būstinių neturi. Nors čia nėra lietuvio kunigo, bet vaikučiai moka lietuviškai kalbėti poterius. Žino šį tą iš Lietuvos istorijos, moka gražiai dainuoti ir deklamuoti. Vaikučių linkėjimus autorius pažadėjo perduoti Lietuvos vaikams. Rūpinamasi mokyklai pastatyti namus, bet vieni **Urugvajaus** lietuviai be mūsų **DULR** paramos vargiai įstengs. Mokyklai trūksta mokslo priemonių. Mokytojų atlyginimas menkas.

Dariaus ir Girėno mokykla yra Argentinos sostinės **Buenos Airės** pakrašty, rajone, vadinamame „**Nueva Pompeya**“. Mokykloje tėra tik 28 mokiniai. Mokyk-

lą globoja konsulas **Kučinskas**. Čia dirba du mokytojai: **Petras Čiučelis** ir argentinietė **Rozalija Rožero**. Mokykla neturi nuosavų būstinių. Būstinės neatitinka mokyklos reikalams. Vietos mokyklų papročiu, vaikučiai aprenkti baltais drabužiais su mėlynais kaklaraiščiais. Vaikučiai linksmi, drąsūs ir kultūringai atrodo. Vienas mokinys skaitė sveikinimo žodį, o mergaitė įteikė gėlių. Tą Argentinos mažųjų lietuvių žodį paduodu ištiesai, nes, manau, jis bus įdomus Lietuvoje gyvenantiems mažiesiems „Kario“ skaitytojams.

— „Aukštai gerbiamas ponas generole ir ponai. **Dariaus** — (ir) **Girėno** mokyklos mokinių vardu nuoširdžiai sveikinu laimingai atvykusius Argentinon ir reiškiu lietuvišką dėkui, kad, aplankydami mus, suteikėt mums daug džiaugsmo ir garbės. Čia mes mokomės ne tik reikiamų mokslo dalykų, bet mokomės ir lietuviškai. Čia mes pažįstam mūsų tėvėlių gimtąjį kraštą ir ruošiamės užaugę būti verti **Dariaus** — **Girėno** vardo. O tai mums duoda tik savo lietuviška mokykla. Giliai šitą suprasdami, mes prašom p. generolą perduoti mūsų nuoširdžią padėką Lietuvos vyriausybei ir **DULR**, kad jie mus paremia, ir pasakyti, kad mes Lietuvos nepvilsim. Prašome taip pat perduoti gerus mūsų linkėjimus Lietuvos mokiniams ir pasakyti, kad mes tuos mažuosius Lietuvos broliukus ir sesutes labai mylim ir pasiilgom jų, kaip ir mūsų tėvėlių gimtosios šalies, žalios ir gražiosios Lietuvos.

Užaugę mes būtinai nuvyksime Lietuvą aplankyti. Besidžiaugdami taip garbingų svečių iš Tėvynės apsilankymu mūsų mokykloje, mes prašome priimti gerbiamą poną šias Argentinos gėles ir poną generolą mūsų prašymą apsilankyti mūsų mokyklos globėjų šventėn, kurią minėsime šio mėn. 25 dieną šios mokyklos būstinėse“.

Vaikučiai gražiai gieda Lietuvos himną, drąsiai deklamuoja, sumaniai atsako į visus klausimus.

Berisso lietuvių mokykla. Už kelių dešimčių kilometrų nuo Argentinos sostinės **Buenos Aires** yra **La Platos** miestas. **La Platos** priemiesty — **Berisso** yra **Antano Smetonos** vardo mokykla, kuri įsteigta 1934 metais. Šioje mokykloje yra bene 24 vaikučiai. Su vaikais dirba mokytojas **A. Repečka**. Vaikučiai maži, gal 5 ar 6 metų, tik viena mergaitė buvo 13 metų.

Veikia du pirmieji skyriai. Autoriui mokyklą atlankius, vaikučiai labai mažai tenusimanė apie Lietuvą. Iš 24 vaikučių tik vienas temokėjo lietuviškai kalbėti poterius. Kunigas mokyklon atsilankęs tik vieną kartą. Mokytojas tikybos dalykų taip pat nemokinęs, nes ne jo reikalas. Tėvai gi tikisi, kad vaikai mokykloje išmoksia. . . Vaikučiai moka šiek tiek lietuviškai deklamuoti, bet su dideliu ispanišku akcentu. Mokyklos kambarys mažas, jame vos sutelpa suolai. Kambarys, be to, šaltas ir tamsokas. Autoriui mokyklą lankant, pagal vaikų amžių ir prasilavinimą mokyklą būtų geriau vadinti vaikų darželiu. Bet autoriui susidaręs įspūdis, kad mokytojas rūpinasi šios mokyklos lygį pakelti.

Buenos Aires bažnyčioje. Vieną liepos sekmadienį autorius nuvyko į esančią miesto pakraštį **Santa Lucia** bažnyčią, kur kunigas **Janulionis** lietuviams katalikams laikė skaitytines mišias. Pamaldų metu, nors ir nedi-

Atspausdintas Kovotojo paveikslas

Kariuomenės Štabo Spaudos ir Švietimo Skyrius šiomis dienomis išleido gražų, šešių spalvų, didelio formato Lietuvos Kovotojo paveikslą. Jame neramaus, rausvo dangaus ir modernių kovos priemonių fone vaizduojamas drąsių akti ir atkaklaus veido Lietuvos karys, pasiryžęs sutikti kiekvieną priešą ginklu, kurį jis laiko stipriai suspaudęs dešiniąja ranka. Tai mūsų laisvės branginimo ir Tėvynei pasiaukojimo simbolis, iš kurio veržte veržiasi gražiosios Lietuvos kovotojo savybės, šiame paveiksle išreikštos pėstininkų statuto žodžiais:

Drausmingas, karštai mylįs Tėvynę ir pasiryžęs dėl jos mirti, narsus, stiprios dvasios ir nepalaužiamos valios, pasitikįs savimi ir savo vadais, kantrus, patvarus, ir atkaklus — toks buvo Lietuvos kovotojas Nepriklausomybės kovose, toks jis turi būti visada ir toks jis bus.

Paveikslas bus išsiuntinėtas kariuomenės dalims, šauliams, skautams ir visoms mokykloms. Kadangi jis yra didelės auklėjamosios reikšmės ir iškeliąs mintį krašto saugumo susirūpinimo reikalu, tai turėtų būti pagarbiai laikomas. Įdėjus į rėmus, reikėtų jį iškabinti tokioje vietoje, kur ne tik kristų į akis, bet kad ir įrašytieji žodžiai būtų galima lengvai įskaityti.

Paminėtas kariuomenės ugniagesių dešimtmetis

Kariuomenės ugniagesių dešimtmetį paminėti lapkričio mėn. 15 d. Karininkų Ramovėje buvo suruoštos kuklios vaišės-pobūvis, į kurį maloniai atsilankė kariuomenės tiekimo viršininko p. e. b. gen. Reklaitis, igulos v-kas ir II p. div. vadas d. gen. Adamkavičius, b. gen. Nagius, ats. plk. I. Musteikis, b. gen. Navakas, Kauno m. burmistras ats. plk. ltn. Merkys, vyr. kar. kapelionas kan. Sabaliauskas, plk. inž. Barzda, L. U. S. p-kas Feterauskas, Šaulių Sąjungos vadas plk. Salažius, plk. Bobelis, daug kitų aukštų svečių, kariuomenės ugniagesių vadovybė ir Kauno igulos dalių bei miesto civil. ugn. komandų viršininkai.

Vytauto seklyčioje buvo įteikti ugniagesių „Artimui Pagalbon“ ženklai, kuriais L. U. S. pirmininkas apdovanojo: I laipsniu — b. gen. Nagių ir b. gen. Navaką; II laipsniu —

delis, gražiai giedojo chorvedžio Rimavičiaus vedamas lietuvių šv. Cecilijos choras. Lietuviškose pamaldose dalyvavo tik keliolika lietuvių. Tas lietuvių nedalyvavimas jiems laikomose pamaldose autoriui labai nemaloniai kritęs į akis. Autorius nedaro išvadų, bet tos išvados savaime prašosi. Įspūdingos bažnytinės apeigos, gilus religijos jausmas paguodžia ir taurina žmogų. Lietuvių tauta iš senų senovės yra giliai religinga. Bažnyčioje, būdamas toli nuo Tėvynės, lietuvis ieško paguodos ir susiraminimo. Tikybinis atšalinimas juk yra ir nutautimo požymis. Kodėl taip? Į šį klausimą duoda atsakymą patys Pietų Amerikos lietuviai, nusiskųsdami autoriui, kad 100.000 lietuvių išėvių Pietų Amerikoje atsistų vos 3 kunigai, tuo tarpu keliolika lietuvių paskirta apaštalaui laukinių tarpe. Pietų Amerikos lietuviai prašo kunigų, kuriems rūpėtų ne politikavimas, o tik dvasiniai tikinčiųjų reikalai. Urugvajaus lietuviai katalikai net raštiškai autoriui priminė, kad jie norėtų lietuviškų maldaknygių, kad jiems labai reikia lietuvių kunigo, gero kataliko ir patrioto, kuris mokėtų gražiai sugyventi su žmonėmis. O jei negalima išrūpinti gero kunigo, tai geriau jokia, nes blogas kunigas pridaro daug blogo.

Spauda. Autoriui nemalonų įspūdį sudarė Brazilijos ir Argentinos lietuvių laikraščių tono šiurkštumas, kuris, kartais, krenta į akis. Dažnai priešui ar konku-

plk. inž. Šimoliūną, plk. Tumą, gen. št. plk. Gertų ir plk. ltn. Pridotką. Ženklus įteikė b. gen. Reklaitis.

Po vyko pats pobūvis didžiojo salė. Vaišių metu buvo pasakyta daug kalbų.

Pirmuoju tarė žodį b. gen. Reklaitis. Jis, tarp kitko, pažymėjo, kad kariuomenės ugniagesių formavimas žymiai suvėluotas, tačiau tenka atsiminti, kad kariuomenė ilgesnį laiką išbuvo fronte, vėliau demarklinijoje, o apie ugniagesybą ir galvoti neteko. Kariuomenės dalims sustojus nuolatinės stovyklose, kurios nebuvo patenkinamam priešgaisriniam stovy, todėl vienoj kitoj vietoj kilo gaisrai, ko pasekoje atskirų dalių vadai, padedami vietinių civilių ugn. komandų, steigė neetatines dalių ugn. komandas, kurioms 1928 metais kariuomenės vadovybė davė formą ir turinį.

Toliau kalbėjo ats. plk. Musteikis. Jis apsaugos propagandos savaičių rengimo centro komiteto pirmininko V. R. viceministro ats. plk. Giedraičio pavedamas sveikino kariuomenės ugniagesius, linkėdamas geros kloties, pasisekimo ir gero, kaip iki šiol, sugyvenimo su civiliais ugniagesiais. Pradėjus ir toliau auklėti ugniagesių kadrus, nes kariuomenės ugniagesiai-atsarginiai sudaro pagrindą visam ugniagesybos darbui Lietuvoje, nes civilių ugniagesių komandų veiklos sąlygos neleidžia tiek atsidėti mokymui rengiant naujus kadrus. Ugniagesių sąjungos pirmininkas p. Feterauskas pareiškė dėkingumą kariuomenės ugniagesių vadovybei.

Kauno miesto burmistras ats. plk. ltn. Merkys savo žodyje pabrėžė, kad kariuomenės ugniagesiai pasižymėjo daug plačiau negu tai būtų reikalinga jų pačių rajonų apsaugai. Ir Kaune, kur tik yra didesnis gaisras, greta su civiliais ugniagesiais dirba ir kari-ugniagesiai. Jie daug padeda. Taip esti visur kur tik kariuomenės igulos yra. Tai rodo, kad tas darbas karių yra pamėgtas. Burmistras pareiškė, kad miesto ugniagesių komandose vietas teikia tik atsargos kariams-ugniagesiams. Jis tiki, kad panašiai elgiasi ir kiti savivaldybininkai. Dar kariuomenės ugniagesius sveikino draudimo įstaičių vardu p. Čepanis.

Taip pat tarė kelis malonius žodžius L. U. S. narys ir vienas iš sąjungos organizatorių p. Malachas, pažymėdamas, kad kariuomenės ugniagesius jis įvertino, kai jam kartą teko steigti vieno Kauno priemiesčio imonėje ugniagesių komandą, kurioje iš 30 darbininkų du buvo buvę atsargos kariuomenės ugniagesiai ir pasirodė kaip išmilkinti ir geri ugniagesiai — instruktoriai.

Pabaigoje padėkos žodį sveikinusiems ir atsilankiusiems tarė kariuomenės ugniagesių šefas, karo butų viršininkas plk. inž. Barzda, ypačiai iškeldamas nuopelnus kariuomenės ugniagesių vadovybės ir komandų viršininkų.

Pobūvis praėjo labai nuoširdžioj ir jaukioj nuotaikoj. Dalyvavo per 60 svečių.

V.

rentui nesigailima pikčiausių pravardžiavimų ir net įžeidimų. Dėl tos priežasties toki laikraščiai jautresniam žmogui nemalonu skaityti. Ypačiai skaudu prisiminus, kad tokia spauda griaua gražų išėvių sugyvenimą. Tačiau, galima manyti, kad spauda ne visuo met vaizduoja išėvių nuotaikas, nors be abejonės jas drumsčia. Pageidaujama, kad tas drumstimas baigtųsi ir prasidėtų kūrybos darbas. Argentinos lietuvių tarpe jau aiškiai jaučiamas noras pradėti spartų kūrybos darbą, nenutraukiant ryšio su Tėvyne.

Brazilijos lietuvių spaudoje pasireiškia trys srovės: 1) tautiškoji — laikraštis „Lietuvis“, eina 9-ti metai, redaktorius Vencevičius; 2) katalikiškoji — laikraštis „Šviesa“, kurį redaguoja kun. Ragažinskas; 3) sprendžiant iš laikraščio turinio, kairiąją srovę atstovauja vadinąs save nepartinu p. Dutkaus redaguojamas „Lietuvių Aidas Brazilijoje“, kuris yra smarkioj opozicijoj.

Argentinoje katalikų Federacija savo organu turi „Švyturį“, Podvalskio redaguojamą; „Argentinos Lietuvių Balsas“ — liberališkos krypties, K. Norkaus redaguojamas, ir tautinės krypties laikraštis „Išvien“, kurį redaguoja žinomas keliautojas M. Šalčius. Yra dar Pietų Amerikos žinios. Šį laikraštį redaguoja Kazys Kliauga.

(B. d.)

Dim. kpt. L. Žukauskas

MIN. LOZORAITIS APIE LIETUVOS SANTYKIUS SU KAIMYNAIS. Lapkričio 14 d. mūsų užsienio reikalų ministras S. Lozoraitis buvo priėmęs „Eltos“ atstovą, kuriam pranešė apie atitinkamus Lietuvos užsienio politikos klausimus.

Šių metų politiniai įvykiai Europoje negalėjo nesukelti rimto susirūpinimo visose, o ypač mažesnėse valstybėse. Mūsų užsienio politikos vyriausiasis, vienintelis uždavinys šiandien yra apdrausti visomis priemonėmis ir toliau stiprinti visomis linkmėmis mūsų turimą nepriklausomą žemę. Šiam pagrindiniam tikslui reikia palenkti visus mūsų darbus, visus nusistatymus bei nuotakas. Dėl santykių su kitomis valstybėmis yra aiškus ir tvirtas nusistatymas nesikišti į kitų valstybių savitarpio ginčus. Šis neutralumo dėsnis yra bendras visoms trimis Baltijos valstybėms.

Mūsų praktiškoje politikoje svarbiausios reikšmės turi santykių su tiesioginiais kaimynais tvarkymas. Su Vokietija mūsų santykiai yra normalūs ir geri. Prekybos mainai vyksta gerai. Lietuvos vyriausybė, atsižvelgdama į Vokietijos domėjimąsi Klaipėdos krašto vykdymo klausimais, kaip praaišyti taip ir ateityje su Vokietijos nuomone skaitysis, nes mūsų pastangos yra ir turi būti krepiamos geriausiais santykiais su visais kaimynais palaikyti.

Su Lenkija norime gyventi taip pat geros ir draugiškos kaimynystės santykiuose. Palyginti per trumpą laiką su Lenkija esame sudarę visą eilę svarbių sutarčių. Dar tenka sutvarkyti visa eilę ne paskutinės reikšmės klausimų. Mes esame pasiryžę kalbėtis geriausia valia, kad pasiektume abiemis šalims naudingo susitarimo.

Visos trys Baltijos valstybės, sudariusios santarvę, nesiekia jokių pasaulių stebinančių darbų, tačiau rimtai ir pastoviai dirba ramų trijų šalių suartėjimo darbą. Todėl santykiai su Latvija plėtojasi gražiai ir darniai. Tą patį galima pasakyti ir apie santykius su Estija. Lietuvos santykiai su kitomis valstybėmis yra geri ir plečiasi patenkinamu būdu.

GAUSŲS SVEIKINIMAI VALSTYBĖS PREZIDENTUI ANTANUI SMETONAI. Šią savaitę ketvirtąjį kartą išrinkus Antaną Smetoną Valstybės Prezidentu, jis gavo visą eilę svetimų valstybių galvų sveikinimų perrinkimo proga. Valstybės Prezidentą jau sveikino Latvijos, Estijos ir Suomijos valstybių prezidentai ir Norvegijos vyriausybė.

MŪSŲ RESPUBLIKOS PREZIDENTAS PASIKEITĖ TELEGRAMOMIS SU ITALIJOS KARALIUMI, sąryšyje su J. D. Italijos karaliaus ir Etiopijos imperatoriaus Vittorio Emanuelio gimimo diena.

PIROWO PLANAS VOKIETIJAI DUOTI ŽALIAVOS. Anglų spaudoje kelia didelį susidomėjimą Pietų Afrikos karo ministro Pirowo būsimieji pasitarimai su Vokietijos vadais. „Times“ neseniai pastebėjo, jog visi gandai apie tai, kad Pietų Afrikos karo ministru esą pavesta susitarti kolonijų klausimais, yra ne kas kita, kaip „fantastų išrastas kalnas“.

Laikraštis „Daily Mail“ bendrais bruožais paskelbia Pirowo planą, kuris iš Hitlerio reikalauja sutikti su naujų teritorijų priėmimu vietoje senųjų reicho kolonijų. Tas teritorijas iš dalies turėtų sudaryti Kamerūnas, belgų Kongo sritis ir Angola. Pirowas vokiečiams turįs įteikti ekonominį planą, kuriuo Vokietija galėtų gauti žaliavų.

APIE PRANCŪZIJS SANTYKIUS SU ITALIAIJA. Neseniai kalbėdamas Tunise prancūzų parlamento užsienio reikalų komisijos pirmininkas Mistrleris pabrėžė, kad Prancūzijai dar prancūzų italų santykiai ir susitarimas. Viduržemio jūroje yra daug svarbesnės reikšmės, negu Vidurinės ir Rytinės Europos klausimai.

VENGRIJOS POLITIKA DERINSIS PRIE ROMOS BERLYNO AŠIES. Lapkričio 15 d. vengrų ministras pirmininkas savo deklaracijoje, tarp kitko, nurodė, kad vengrų vyriausybė toliau laikysis senųjų užsienio politikos principų. Ta politika ateityje turės būti dar labiau priderinta prie Berlyno Romos ašies. Draugystė su Lenkija turės būti pala-

Jau išėina iš spaudos gražus, giliauspaude spausdintas ir didesnio formato, negu anksčiau, sieninis Karių kalendorius 1939 metams.

kyta, o su Jugoslavija turės būti prieita prie bendradarbiavimo.

PRANCŪZIJA LAUKIA ANGLIJOS VALSTYBĖS VYRŲ. Prancūzų politiniai sluoksniai atsidėję laukia lapkričio 23 d. Chamberlaino ir Halifaxo atsilankymo Paryžiuje. Tas Anglijos valstybės vyrų atsilankymas turėsias labai daug reikšmės Europos politikos ateičiai.

VON RATHAS MIRĖ. Sužeistas per pasikėsinimą Vokietijos pasiuntinybės Paryžiuje sekretorius von Rathas lapkričio 9 d. 16 val. 30 min. — mirė. Sąryšyje su tuo Vokietijoje pradėta plati akcija prieš žydus. Pirmiausia Vokietijos žydams uždėta vieno milijardo markių pabauda už von Ratho nužudymą. Vokietijos žydams uždarytos teatrų ir kino durys; o taip pat draudžiama laikyti ir nešioti ginklus.

NAUJAS TURKIJOS PREZIDENTAS. Visai neseniai mirus Turkijos prezidentui Ataturkui, naujuoju prezidentu išrinktas Ismetas Inonus.

DEKRETAIS TVARKOMA PRANCŪZIJA. Paskutiniu metu Prancūzijos vyriausybė išleido visą eilę dekretų įstatymų. Jie visi buvo priimti. Šiuo būdu norima sutvarkyti ir pagyvinti finansinį ir ekonominį Prancūzijos gyvenimą.

Į KANTONĄ ĮSIVERŽĘ KINŲ PARTIZANAI. Paskutinėmis dienomis „Daily Telegraph“ pranešė, kad Kinų partizanams esą pavykę išbrauti į Kantoną. Nemaža japonų kariuomenės buvo suspiesta miesto vidurinėje dalyje, tačiau kinai į miestą įsiveržė iš pietų pusės. Kinų partizanai jau esą išdeginę ištisus miesto kvartalus ir padarę daug nuostolių. Anglų laikraščių pranešimu, kinai iš tikrųjų pradėję mėginimus atgauti Kantoną, ir tuo pačiu atnaujinti susisiekimą su dideliu anglų Honkongo uostu. „Daily Telegraph“ ir „Morning Post“ laikraščių korespondentai praneša, kad japonai turėsias brangiai sumokėti už savo lengvatikystę, kad kinai šioje vietoje esą visai sumušti ir pabėgę.

200 MILIJONŲ SVARŲ STERLINGŲ KARO AVIACIJAI. Neseniai anglų parlamente pasakė reikšmingą kalbą aviacijos ministeris Kingsley Woodas, nurodydamas, jog naujasis Anglijos karo aviacijos biudžetas sieks 200 milijonų svarų sterlingų. Jau dabar statomi 500 karo lėktuvų, kurie visi yra naikintuvai.

„KARIO“ TALKA DIRBA GAUTA NAUJOS 1939 M. „KARIO“ PRENUMERATOS

Iš 2 art. pulko virš. J. AŠMENOS — 40 pren.

Priešlėktuvinės apsaugos rinktinės j. psk. RINKEVICIAUS — 52 pren.

Priešlėktuvinės apsaugos rinktinės j. psk. JURALEVICIAUS — 30 pren.

1 pėst. pulko platintojų: lt. KLINAVICIAUS — 25 pren., lt. JACKŪNO — 21 pren., j. lt. RAČINSKO — 42 pren., vrš. BANIULIO — 100 pren., vrš. STUNDZIOS — 80 pren., vrš. ŠUKIO — 36 pren., vrš. KLIČIAUS — 31 pren., vrš. GIRNIAUS — 19 pren., san. vrš. ŽVIRBLIO — 14 pren., psk. — ŽALTAUSKO — 116 pren., psk. MUDĖNO — 47 pren., j. psk. BUKO — 51 pren., j. psk. TITENIO — 31 pren., j. psk. GALVYDŽIO — 11 pren., j. psk. MAŽUKĖLIO — 9 pren., j. psk. MARTINONIO — 8 pren. Iš viso — 632 pren. Be to, pabrėžiama, kad platinimo talka pulke dar tęsiasi.

1 pėst. pulkas š. m. lapkričio 10 d. raštu rašo: „Į „Kario“ atsišaukimą jubiliejinių metų proga prenumeratą pakelti per 20.000, pulko kariai ir platintojai gyvai į tai reagavo“.

Karo aviacijos psk. PALTAROKO — 41 pren. (papildomai).

9 pėst. pulko psk. ŽEMAIČIO — 35 pren.

Karo aviacijos gr. P. VALAIČIO — 15 pren.

1 gusarų pulko psk. A. GRINIAUS — 10 pren.

MOKYKLA IR KARIUOMENĖ

Kariuomenė eina

Dažnas ruduo į Pagirių apylinkes ateidavo liūdnas ir nykus. Plačiai sutvyluodavo balos, ir klampūs keliai slėnais laukais nutysdavo kaip purvo upės. Atrodydavo, kad visa gyvybė rengiasi kažkur toli išeiti. Tik išvydęs išsiskėtojusį rugių želmenį, vėl pajusdavai, kad po tuo purvu, po peršlapusia velėna tūno gimtosios žemės jėga, kuri pavasariu prasiverš, jaunu gyvenimu ištryks ir gaivalingai stiebsis į saulę. Nors ir jis — žalias rugio plotas — kasmet mažėjo ir nyko, mažutėliai žaliais rėželiais išsimėtė po pakrūmes, po nušašenes vietas. Po laukus, kaip skėrių debes, skrajojo karas.

Kas bus?

Praėjo vieni pulkai, atėjo iš kitos šalies, bet ir tie — priešai. Visi priešai. Ir laisvės gandas atrodė tik kaip suraminimas.

Kalba apie savąją kariuomenę nuošaliai Pagirių apylinkę pasiekė tik kaip beviltiškas aidas.

Ką prieš tiek.

Bet argi begali būti blogiau. Geriau mirti žinant už ką, negu be žinios išnykti.

Vistiek už savo kampelių, už savo vargą. Gal bent pro Dievo akis nepraeis žmogaus valia.

Vieni iš kaimo į kaimą bėgiojo, kiti — iš gryčių gryčion. Būreliais kažkur ėjo ir nyko. Kaimuos buvo verksmo ir ašarų, bet diena po dienos ėjo geresni gandai. Vakaruos dundeno, o grubų kelio gruodą daužė bėgančių bolševikų vežimai.

— Bolševikai traukiasi. Greit sulauksim savo vyrų, — nešiojo linksmą žinią senis Vaišvila, buvęs šaltyšius. — O jūs, pypliai, — primindavo paaugliams, — žiūrėkit, kad visada prisišaukčiau. Būsit reikalingi.

Piemeniškai jautė pasididžiavimo, kad, anot šaltyšiaus, ir jie bus kovoje už tėvynę. Tik kaip.

— Dėde, kad mes neturim šautuvų?

— Pamatysit, greit pamatysit, — paslaptinai dėdamas pirštą prie nosies, trumpai atsakinėjo Vaišvila.

Bolševikai visą dieną ir naktį trenkė vieškeliu ir kaip didelis spiečius ėmė mestis į Išlaužų bažnytkaimį. Ėjo kalbos, kad jie ruošiasi apsisototi ir laikytis.

Dasiklausinėjęs Vaišvila vėl kiutino į sodžių. Susitikęs pirmąjį vaikėžų būrelį, pasitvėrė Varkalių Steponėlį, gudriausią kaimo pramuštgalvį, ir prisiklėjo į ausį:

— A nori į Išlaužus dasikast, nebijosi bolševikų?

— Kdėl?

— Pamatytum, kur jie apsisotuoja, pasiklausinėtum, ir, kai mūsiškiai ateis, žinos, kur pulti. Nueičiau aš, ale tokių neįsileis.

— Tai gal su Uliesium?

— Gali ir su Uliesium.

— Ė, Uliesiau, — pamojo senis mažajam rėksniui.

Berniukai išklausė Vaišvilos nurodymų, pasiėmė degutinę, kad atrodytų su reikalu einą, pasižadėjo gerai apsidairyti ir pasiskubinti grįžti, kol dar bolševikai važiuoja, kad į ugnį nepapultų.

— Jeigu parodys, kad negalima į miestelį įeiti, tai ir grįžkit, — dar pridūrė nuėinantiesiems.

Ligi miestelio buvo trejetas kilometrų. Puskelį pasiekė alksnynais ir jautėsi visiškai drąšūs. Pasivaduodami nešė degutinę ir pasimainydami trindavo į žolę susidegutavusias rankas.

Anapus krūmų vidudienio saulėj išsitiesė lygus arimas. Už jo dešinėje tviskėjo baltas varpinės mūras, stūksojo šventoriaus medžiai ir miestelio namai. Kairėje upelio atšlaitėn svyro kapinės. Berniukų žingsniai sulėtėjo. Jų akys ėmė klaidžioti po aplinkinius kelius. Visur buvo tuščia, tik užpakaly girdėjosi tolimas vežimų tarškėjimas.

— Gal jie bus visai nesustoję miestely.

Tačiau priartėję išgirdo, kad miestely esama didelio urgelio, o užsisukę iš už sodo kampo, išvydo ir pačius bolševikus, kurie po kelis sukinejosi prie pat šventoriaus vieškelio sankryžoj. Šventorių kažkas kalė akmenis.

Uolis įsikibo Varkaliuko rankovės ir nuolat ėmė žvilgčioti į jo akis, kurios, nors kiek ir neramos, atrodė ryžtingos ir drąšios.

Kai berniukai priartėjo per keliasdešimt metrų, vienas kareivis pabėgėjo priekin, krito kniūbščiom ir ėmė taikytis. Uolis paleido Varkaliuko rankovę ir rėkdamas šoko atgal. O šisai tiktai išmetė iš rankų degutinę ir sustojo išplėtes akis. Kareiviai pakėlė juoką, o tasai, kuris taikėsi, vėl sugrįžo į būrį. Varkaliukas pasiėmė degutinę ir ėja atgal. Jis nutarė, kad geriau būsią atsargiau su miesteliu susisiekti, nes nuo kareivio pokštų ir jo visada drąsi širdis šokinėte šokinėjo. Jis sugrįžo už sodo, kur rado ir persigandusį Uolį. Atidavė jam degutinę ir liepė iš lėto eiti, o pats įlindo į sodą, daržininkui papasakojo reikalą ir sužinojo apie bolševikų pasiruošimą ir įsitvirtinimą.

Tą popietį šaltyšius jau žinojo, ką galės pranešti saviesiems, kurie, anot kalbų, jau rinkosi prie galo ežero, o abu berniukai su pasididžiavimu pasakojo apie savo kelionę ir bolševikus.

*

Jau temo, kai sodžių kilo sujudimas. Vaikai, moterys ir seniai, kurie nebetiko ginklui, veržėsi į gatvę. Nuo vakarų Išlaužų linkui traukė voros kareivių. Jie buvo nevienodai apsirėngę, kiti visiškai nuplyšusiais rūbais ir batais, bet į gatvę išbėgusiems jų pakeltos galvos prieblandoje atrodė plieniniai kietos ir jokios kulkos neįjamos. Nei moterys, nei seniai, nei vaikai nešaukė jiems ir rankomis nemojavo, nes prieš tuos, kurie žygiavo jų išlaisvinti, jie jautėsi be galo maži ir niekam tikę. Tik jų širdys, jų dvasia ir maldos plaukė su nuėinančiais kaip palaiminimas, kaip atidavimas viso, kas vertčiausia ir brangiausia, o ašaros akyse liejo džiaugsmą: mūsų kariuomenė eina. Tik paaugliai nebeapsiliko. Nors gerokai užpakaly jie nutraukė ligi pačių pakrūmių, kur kareivių voros tįpo ir skirstėsi į visas puses. Tarp jų, kaip visų tėvas, skubėjo ir šaltyšius Vaišvila. Jis su jaunaisiais turėjo pasiruošti rūpinį sužeistuosius. Kaime buvo išrinkti vežimai, kiekvienam po du berniuku paskirta, kad sužeistuosius galėtų gabenti į lietuvių kariuomenės stovyklą prie ežero. O šitie nuėjusieji buvo pasiruošę kiekvieną sužeistąjį ištraukti iš kovos lauko. Jų akys žibėjo narsumu ir pasididžiavimu. Jie jautėsi nors taip einą Tėvynei sunkią valandą padėti.

K. Donis

Mūsų kelias

Mūs jaunystė — didis kelias

Vis į priekį, vis pirmyn.

Visa, kas niuru — į šalį,

Visa, kas gražu — širdin.

Šiandien knygą spaudžiam rankoj,

Tai mums miela, tai žavu,

Ryt gal mokysim patrankas

Ginti šalį mūs tėvų.

Šiandien klasėje statutą

Visi mokam mintinai,

Kad rytoj lengviau mums būtų,

Kada būsime kariai.

Jei pašauks brangi Tėvynė,

Pasiruošę būsime mes.

Ir kaip mūs tėvai kad gynė,

Savo ginsime žemes.

J. PALIONIS

Rokiškio gimnazijos moksleiviai po manevrų. Komanduoja karinio parengimo instr. kpt. B. Abramikas

Laiškas Lietuvos moksleivui

Mūsų Broliai,

dėkojame už laiškus, kuriuose Jūs taip gražiai aprašėt iš „rudeninio karo“ — manevrų — grįžtančių Lietuvos karių sutikimą. Ir laikraščius perskaitėm po kelis kartus, o tą vaizdelį, kur Jūsų gimnazija gelėm apdovanoja karius, išsikirpom ir rėmeliuose virš knygų pakabinom. Neįsivaizduojat — mums ašaros akyse blizgėjo iš to džiaugsmo ir ilgesio, o mūsų mažesnieji bent savo „plieninių kareivėlių“ šautuvus apkaišė lietuviškom vėliavėlėm ir žiedais.

Kai gausit šį mūsų laišką, jau bus visiškai priartėjusi Jūsų didžioji rudenio šventė — lapkričio 23. Tada mes Jums dar daugiau pavydėsime: Jūs džiaugsitės per 20 metų išaugusia Lietuvos kariuomene, Jūs stebėsite paradus ir garsiai „valio“ šauksite, o mes tik mintimis galėsime nuskristi į žemę, kurioje negimėm, bet kuri mūsų Tėvynė yra. Mes turėsim pasitenkinti mintyse girdėdami maršų muziką, tvirtą žingsnį ir užsimiršę jausti, lyg kartu su narsiais broliais žengiame Lietuvos gatvėmis ir keliais. O Jūs gal eisite kartu, džiaugsitės. Tada ir už mus pasidžiaukite, „valio“ sušukite ir už mus, kurie taip norime būti Lietuvos kareiviais ir Lietuvą ginti. Lapkričio 23 d. Marijanopolio Kolegijos Amerikoje moksleiviai visu pakilimu jaus su Lietuvos kariuomene ir ją mylinčiais moksleiviais.

(Parašai)

Marijanopolis, Thomson. U. S. A.

VILNIAUS KRAŠTO LIETUVIAI SKAUTAI

Vilniaus krašto lietuviai skautai mums dvasia yra savi, bet gyvenimo sąlygomis svetimi. Jei pavartyti jų istoriją, pamatysim, kad lietuvių skautų užuomazga yra mūsų sostinėje Vilniuje, ir jų įkūrėjais reikia laikyti gen. št. plk. A. Valušį, plk. Kriaunaitį, ats. kpt. P. Jurgelevičių ir kitus. Tai buvo 1918 m. lapkričio 1 d. Vokiečių okupacijos metu veikė slap-tai. Tuo metu daug padėjo prof. M. Biržiška ir kun. K. Či-biras. Po dviejų mėnesių draugovė turėjo 120 narių. Vėliau, lenkams okupavus Vilniaus kraštą, skautams vadovauja žinomas skautas Pranas Žižmaras.

1927 m. liet. skautams leidžiama viešai veikti, ir jie pasikrikštija Gedimino d-ve. 1929 m. mokyklų kuratorija pareikalauja atsiskirti studentams, kurie ir įkuria Mindaugo d-ve, kurią netrukus universiteto rektorius likvidavo.

1933—34 metai Vilniaus skautams buvo gana sunkūs. Prasidėjo įvairūs varžymai, persėkiojimai. Be to, dėl mokslo ir Pr. Žižmaras pasitraukė. Skautų veikimą stengiamasi užslopinti ir tenka daugiau veikti slapta. Gedimino draugovė pasidalino į dvi draugovės: mokinių — Gedimino ir amatininkų — Mindaugo vardais.

Gedimino draugovė viena seniausių Vilniuje lietuvių skautų draugovių, apie kurią ir šiandien susibūręs ne tik gražus skaičius sveiko lietuviško gimnazijos jaunimo, bet ir šiaip turi daug rėmėjų ir sendraugių. Narių yra trisdešimt. Siemetinę draugovės vadovybę sudaro: vadas — M. Gaidelis, draugininkas — Z. Miliauskas. Gedimino draugovė suvaidino žymų vaidmenį tenykščiam lietuvių tautiniame ir kultūriniame gyvenime, o atostogų metu pasiekia savo veikla ir tolimuosius Vilniaus krašto kaimus.

J. Vaidelys

Vilniaus lietuvių skautų „Gedimino“ d-ve. Antroje eilėje (ketvirtasis iš dešinės) vadas M. Gaidelis

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

P. L. P. KARO MOKYKLOS SUKAKTUVINIS LEIDINYS. 1939 m. balandžio 1 d. P. L. P. Karo Mokykla švęs 20 metų gyvenimo sukaktį. Šitą tiek kariniu, tiek valstybiniu bei kultūrinu atžvilgiu reikšmingą įvykį norima plačiai paminėti. Tarp kita ko, bus išleistas didelis jubiliejinis leidinys-albumas, kuriame trumpais straipsniais ir gausiomis iliustracijomis bus pavaizduotos šios per 20 metų pasireiškusių P. L. P. Karo Mokyklos veikimo sritys: mokyklos istorija, mokslas ir darbas, „Kariūnas“, Kūno kultūra, Mokyklos ūkis ir mirusieji. Šiam leidiniui straipsnius ir iliustracines medžiagas rengia tikrosios tarnybos ir atsargos karininkai.

J. Zonys

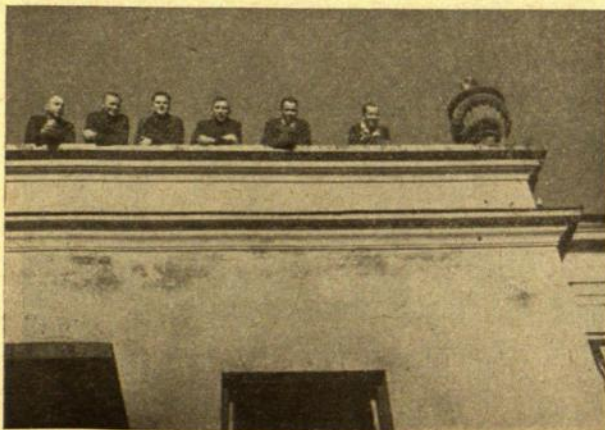
RAITUJŲ RUNGTYNĖS. Artilerijos pulko Panevėžio įgulos daliniai lapkričio 13 d. pulko jojimo aikštėje surengė raitųjų rungtynes. Buvo du užjojimai: karininkų ir puskarininkų. Karininkų perbėgimo ilgis 585 m, kliūčių 12, kliūčių aukštis iki 1,20 m, plotis iki 2,20 m. Puskarininkų perbėgimo ilgis 570 m, kliūčių 11, kliūčių aukštis iki 1,10 m, plotis iki 1,80 m. Rezultatai karininkų užjojime: 1 v. arklys „Rašalas“ su 4 pabaudos taškais per 1,31 (jojo ltn. Brūzga), 2 v. arklys „Ristikas“ (jojo ltn. Morkūnas), 3 v. arklys „Bijūnas“ (jojo ltn. Brūzga). Puskarininkų užjojime: 1 v. arklys „Patentas“ su 4 pabaudos taškais per 1,23 (jojo j. psk. Raila), 2 v. kumelė „Sekundė“ (jojo vrs. Palevičius), 3 v. arklys „Priežodis“ (jojo vrs. Palevičius).

Rungtynių sekti buvo atvykęs pulko vadas plk. Sklėrius. Rungtynėms pasibaigus jis pasveikino laimėtojus ir savo trumpą kalbą, pabrėžęs žirginio sporto reikšmę, ragino pulko karius tobulintis šioje srityje siekiant vis geresnių rezultatų.

K.

2 PĖST D. L. K. ALGIRDO PULKAS. Lapkričio 13 d. karių klube buvo mokomosios kuopos išleistuvių vakaras. Šiame vakare mokomiečiai suruošė programą. Savo eilėraščių „Mokomąją baigiant“ deklamavo mok. Liutkus. Smuikų duetas: j. psk. Vintys ir mok. Medekša pagriežė liaud. dainų popuri. Akordionu solo pagriežė gr. Survila. Kazokų šoko: eil. Jankevičius, mok. Korsakovas ir mok. Domarackas. Klarinetu solo Monti „Čardaša“ gr. Smilgas. Smuiku solo gr. Bagdzevičius. Savo feljetoną „Grandinio laipsnio belaukiant“ skaitė mok. Medekša. Klarinetu solo būs. mokomietis aukl. Degutis. Kupletus — mok. Kuolas. Dainavo eil. Duršliokas. Savo feljetoną skaitė mok. Kuolas. Torcetas: du klarnetai ir akordionas — gr. Smilga, gr. Survila ir aukl. Degutis. Mokomiečių choras, eil. Kairio diriguojamas, padainavo dainų. Po programos buvo šokiai ir žaidimai. Į šį vakarą atsilankė daug svečių ir buvo visi patenkinti programa ir karių mandagumu.

S. G.

Kariai ligoniai Karo Ligoninės balkone

PUSKARININKŲ KURSAI. Lapkričio 7 d. prie pėst. div. prasidėjo likt. puskarininkų kursai. Į kursus susirinko iš 6, 7, ir 8 pulkų. Kursų atidaryme dalyvavo III-čios pėst. div. štabo v-kas gen. št. plk. Urbšas, kursų viršininkas mjr. Baltrimas, pasakė kalbas ir paragino kursantus uoliai dirbti.

Psk. Ivanauskas

SEREDŽIAUS ĮGULA. Lapkričio 6—7 d. įgulos saleje buvo suruoštas Lietuvos ir Tautos Vado garbei vaidinimas. Suvaidinta Petro Gruodžio „Čia Mano Tėvynė“, 4 veiks., 5 pav. drama. Vaidino įgulos kariai. Režisavo pats autorius P. Gruodis. Dekoracijas paruošė dail. Vladas Norkus, kuris taip pat ir vaidino. (Įguloje atliko pakartojimą). Šį veikalą vaidino pats autorius, atlikdamas pakartojimą įguloje, ir paruošė. Veikalas buvo labai gražiai suvaidintas.

Prieš vaidinimą įgulos v-kas plk. ltn. Namajuška į susirinkusius tarė žodį. Po vaidinimo kalbėjo P. Gruodis.

Šiuo vakaru-paminėjimu susidomėjimas buvo didelis ir atsilankė daug žmonių. 7 dieną šis veikalas buvo suvaidintas įgulos kariams.

Atlikdamas pakartojimą dail. Vladas Norkus nupiešė Vytauto Didžiojo paveikslą. Be to, dar nupiešė pulko žuvusiųjų kovose dėl Nepriklausomybės karių paminklinę lentą. Abu paveikslai puošia kuopos salę.

San. psk. Grigoras

GAIZIŪNŲ POLIGONAS. Klydo tie, kurie manė, kad poligone dabar gyvenimas vyksta be nuolatinių gyventojų — karių. Čia nuo spalio mėn. pradžios apsigyveno pėstininkų kuopa su pionierių komanda. Ir vieni ir kiti dirba išsiuose, nes stengiasi prieš besiarintančius šalčius pradėti darbus baigti. Kadangi dauguma darbų vykdoma ant visiems gerai žinomos šiloseidžių aukštumos, todėl ir apsigyvenome šiloseidžių dvare. Visi dirbame pionieriškus darbus. Pereitą mėnesį per šią aukštumą baigėme vesti iš II-ros stovyklos kelią. Dabar viso jėgos sutelktos ant naujai statomo tilto per Lomenos upę ties Nerštupės vienkiemiui. Čia darbo kuopai su vagonėliai tenka pilti per 4 metrų aukščio pylimą, o pionieriams — statyti per 20 m ilgio tiltą, nes ši upė pavasarį labai patvinsanti. Kadangi visi darbai vykdomi vietoje ir tenka prie įvairių darbų dirbti, todėl ir pėstininkai į pulką grįšime gerais pionieriais.

T.

KARO AVIACIJA. Tenka pasidžiaugti, kad dabar suvažiavusių jaunųjų kareivių tarpe turime apščiari ir didesnio mokslo žmonių, kurių dėka ir tie keli bemoksliai ryžtasi apšviesti.

Daugumas, talkininkaujant psk. Paltarokui, savo namiškiams ruošiasi užprenumeruoti „Kari“.

Jaun. kar. B. Vaitiekaitis

LENGVATOS Į TEATRĄ. Nuo š. m. lapkričio 10 d. švietimo vadovybė išrūpino valstybiniame Klaipėdos teatre į kiekvieną vaidinimą 35 vietas 6 p. P. K. Margio pulko kariams.

D.

4 P. L. K. MINDAUGO P. Būsime gerais kariuomenės talkininkais. Š. m. lapkričio mėn. 12 d. buvo II-ros šaulių laidos išleistuvės, kuriose dalyvavo 4 p. pulko vadas gen. št. plk. Žadeika, XII. Š. Rinktinės vado padėjėjas kpt. Meškauskas, kursų lektoriai, pulko karininkai. Išleistuvių proga pulko vadas gen. št. plk. Žadeika šauliams kursantams pasakė gražią ir turiningą atsisveikinimo kalbą; padėkojo šauliams už gerą norą, už supratimą savo krašto gynyimo reikalų, paragino visą laiką mokytis kariškų dalykų, augti, stiprėti ir dirbti Lietuvai Tėvynai. XII. Š. Rinktinės, 6-to Ramygalos būrio, šauliai Valiukoniui Cent. pulko vadas įteikė Panevėžio š. rinktinės skirtą dovaną — laikrodį. XII. Š. Rinktinės vardu, kpt. Meškauskas, padėkojo už malonų šaulių priėmimą ir mokymą 4 p. pulke. Kursantų šaulių vardu kalbėjo šaulys Navickas.

— Lapkričio mėn. 12 d. įvyko Liet. Kunig. Birutės Karininkų Šeimų Moterų Draugijos Panevėžio skyriaus Pajuosutyje Karininkų ramovėje koncertas-balius. Publika gražiai muzika ir puikiomis dainomis buvo smagiai nuteikta. Kiekvienas galėjo bandyti savo laimę surengtoji loterijoje. Griežė pulko orkestras.

J. Baras

KULTŪRINĖS JĖGOS. Į priešlėktuvinės apsaugos rinktinę kas kartą atvyksta vis didesnio išsilavinimo žmoniai.

Lapkričio 11 d. įvyko visų rinktinės kultūrinių pajėgų susirinkimas. Susidarė visa eilė grupių, kaip rašytojų, muzikų, dainininkų, scenos mėgėjų ir kt. Šios grupės pradės tuojau intensyviai dirbti, kad netrukus galėtų pasirodyti viešai, sudarant įvairias pramogas, rengiant vakarus, paskaitas ir t. t.

Dauguma atvykusių yra dirbę kultūrinį darbą visuomenėje ar įvairiose organizacijose ir ten jau susipažinę su kariniu mokslu. Todėl jaunų kareivių mokymas vyksta sklandžiai ir lengvai. Patys jauni kareiviai stengiasi ir viskuo domisi. Nenustabu, kad jau dabar jie vaikšto ir dainuoja lyg seni kareiviai.

Psk. Mažrimas

Malonią laisvalaikio valandą

PANEVĖŽIO ĮGULOS LIKTINIŲ PUSKARININKIŲ PASIRODYMAS. Lapkričio 5 d. Panevėžio įgulos likt. puskarininkiai surengė vakarą. Vaidino Stasio Lauciaus — 4 veiksmyų laisvės kovų dramą „Signalą“. Vakarą pavyko labai gerai. Publika buvo sužavėta veikalu ir vaidyba. Net vaidinimo metu kėlė ovacijas. Puikiausiai roles atliko: Brodmano — psk. Labanasukas, Žybartienės — p. Puzinaitė, Natalijos — p. Orlickaitė, Galinio — psk. Guoba, Pranuko — j. psk. Žiedavičius ir kiti. Veikalą režisavo kpt. Tugaudis.

Į vakarą atsilankė b. gen. Pundzevičius ir įgulos likt. puskarininkių valdybos pirmininkas kpt. Maksimavičius. Visas pelnas, kurio gauta apie 200 litų, paskirtas Karo Laivyno Fondui.

Tai antras šiais metais pėst. divizijos būstinės ir art. pulko liktinių puskarininkių sėkmingas pasirodymas Panevėžy. P.

NĖ VIENO ANALFABETO. Iš atvykusių į 1-mą artilerijos pulką š. m. rudens šaukimo jaunų kareivių nėra nė vieno analfabeto. Tai džiuginantis reiškinys. Išsilavinimo atžvilgiu j. kareiviai skirstomi šiaip: buvusių ar baigusių vid. mokyklas 12%, buvusių ar baigusių prad. mokyklas 84%, mokykloj nebuvusių 4%. 2.

4 P. P. I BATALIONAS. Jaunieji kareiviai atvyko tvarkingai, be triukšmo ir „išilinksminimų“, kaip seniau pasitaikydavo. Ypač džiuginantis jų išmokslinimas: baigusių gimnazija — 1,8%, ją lankusių (iki VI kl.) — 5,4%, baigusių pradžios mokyklą — 49%, ją lankusių — 48,4%, savamokslų — 4,6% ir beraščių tik 0,8%.

Glž.

Nė vienas nepasiliksime neišrašę gražų, iliustruotą „Kari“ savo namiškiams ir draugams!

KARIŲ, ŠAULIŲ ir K. A. M. CIV. TARNAUTOJŲ AU-KOS GINKLŲ FONDUI. Panevėžio šaulių rinktinės štabas Lt. 44130; Šakių aps. komendantūra Lt. 10500; Raseinių šaulių rinktinė Lt. 3250; Kaišiadorių šaulės moterys Lt. 3112,46; Karo aviacijos karininkai, puskarininkiai ir civ. tarnautojai Lt. 3534,68; Seredžiaus įgulos karininkai Lt. 2240,91; V šaulių rinktinė Lt. 2051,10; Z. Ū. Akademijos šaulių būrys Lt. 1375; 7 pėst. pulkas Lt. 1625; Teisingumo M-jos šaulių būrys Lt. 1500; V Trakų šaulių rinktinė Lt. 1273,66; Utenos aps. komendantūra Lt. 1265; V Trakų šaulių rinktinė Lt. 960,74; Raseinių šaulių rinktinė Lt. 875; Raudondvario šaulių būrys Lt. 875; Seredžiaus įgulos liktiniai puskar. ir civ. tarnautojai Lt. 740,49; 9 pėst. pulko aarininkai Lt. 677,76; 9 pėst. pulko karininkai Lt. 645,50; Utenos komendantūra Lt. 634; Babtų šaulių būrys Lt. 625; Seredžiaus įgulos karininkai Lt. 606,40; 7 pėst. pulkas Lt. 500; Ukmergės įgulos liktinių puskarininkių Ramovė Lt. 380,84; 4 artilerijos pulkas Lt. 364,09; Biržų aps. komendantūra Lt. 375; Rokiškio apskr. komendantūra Lt. 375; Utenos komendantūra Lt. 270, I Kietaviškių šaulių būrys Lt. 256,50, Šarvuočių rinktinės karininkai Lt. 286,62; Rokiškio aps. komendantūra Lt. 250; Raseinių aps. komendantūra Lt. 250; Kauno aps. ir miesto komendantūra Lt. 250; Raseinių šaulių rinktinė Lt. 250; Utenos šaulių rinktinė Lt. 250; Raseinių šaulių rinktinė Lt. 250; Ekonominė Karių Bendrovė Lt. 250; Atsargos kareiviai, atlikę pratimus ryšių batalione Lt. 375; Karin. Šeimų Moterų D-jos Radviliškių skyrius Lt. 200; 9 pėst. pulko puskarin. ir civ. tarnautojai Lt. 170; Šaulių būrių vadų kursų klausytojų Lt. 166,75; Karininkų Šeimų Moterų D-jos Panevėžio skyrius Lt. 150; Utenos komendantūra Lt. 157,20; Beizonių šaulių būrys Lt. 148,95; Šančių šaulių choras Lt. 140; Karo laivo „Prezidento Smetonos“ karo laivo įgula Lt. 139,32; Atsargos karininkai, atlikę karo pratimus ryšių batalione Lt. 125; 2 inžinerijos batalionas Lt. 125; Raseinių šaulių rinktinė Lt. 125; 5 pėst. pulkas Lt. 125; Raseinių šaulių rinktinė Lt. 125; kpt. Šernas Lt. 125; Varlaukio šaulių būrys Lt. 125; Šilalės šaulių būrys Lt. 125; IV šaulių rinktinės būrių vadai Lt. 125; Dangukio šaulių būrys Lt. 125; Raseinių šaulių rinktinė Lt. 125; Kauno komendantūra Lt. 125; Kalnėnų šaulių būrys Lt. 125; Višakio-Rūdos šaulių būrys Lt. 128; Babtų šaulių būrys Lt. 125; Utenos komendantūra Lt. 126,50; Paparčių šaulių būrys Lt. 100; Kiburių šaulių būrys Lt. 99,24; 9 pėst. pulko liktiniai puskarininkiai Lt. 85; Karo technikos valdyba Lt. 85,05; Šarvuočių rinktinės jaun. kareiviai Lt. 90; 3-jo dragūnų pulko karininkai Lt. 240; kpt. Slavinskas Lt. 53; Karininkų Šeimų Moterų D-jos Kauno skyrius Lt. 50; 2 inžin. bataliono 2 inžin. kuopa Lt. 56,50; mjr. Šečkus Lt. 32,80; V šaulių rinktinė Lt. 27,70; Kiburių šaulių būrys Lt. 22,06; eil. Tījūnaitis Lt. 6; eil. Derkinčius ir Zabūra Lt. 4; Karo aviacijos padieniai darbininkai Lt. 135,28.

Po pirmosios pirties kariuomenėje...

Dovanų įteikimas. Lapkričio 9 d. „Artimui Pagalbon“ garbės ženklai ugniagesių inspektoriaus buvo pasiūsti kariuomenės dalių vadams. Daugelyje igulų ženklai ugniagesiams jau įteikti.

Kariuomenės ugniagesių ženklai šiauliečiams. Karo butų viršininkas leido kariuomenei ugniagesių ženklus įteikti Šiaulių miesto brandmajorui ats. ltn. s. Peleckui, policijos vadui J. Daniūnui, savanorių ugn. draugijos pirmininkui J. Orlauskui ir tos pačios draugijos komandos v-ko pavaduotojui M. Leibavičiui už ypatingą draugiškumą kariuomenės ugniagesiams.

Sveikinimai XX-mečio proga. Kariuomenės ugniagesius per jų inspektorijų sveikino: V. R. viceministras ir priešgaisrinės apsaugos propagandos savaitės centro komiteto pirmininkas ats. plk. B. Giedraitis, ypat. reik. valdininkas prie V. R. ministro ats. plk. I. Musteikis, valstybės draudimo įstaigos valdytojas ir Lietuvos ugniagesių organizacijų sąjungos pirmininkas G. Feterauskas, LTJ „Jaunosios Lietuvos“ S-gos vadovybė, „Lietuvos“ draudimo draugijos direktorius ats. plk. ltn. Liandsbergis, Šiaulių miesto burmistras ir brandmajoras, Jonavos miesto burmistras, pirmosios kariuomenės ugniagesių komandos brandmeisterio pad., dabartinis Panevėžio miesto brandmajoras ats. inž. ltn. L. Paulauskas, Radviškio miesto, geležinkelininkų ir elektros bendrovės ugniagesių komandos, Viliampolės savanorių ugniagesių draugijos valdyba bei komandos viršininkas ir kt.

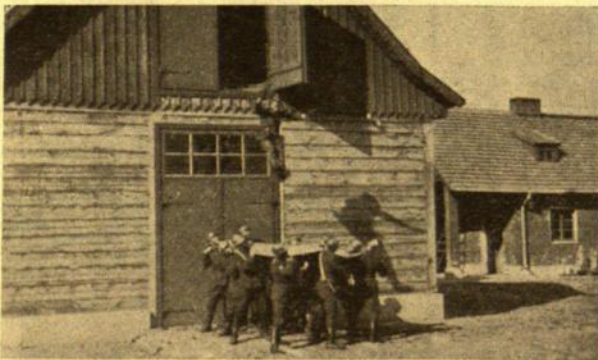
Užsienio draugų sveikinimai. Sveikinimo telegramą atsiuntė Latvijos ugniagesių sąjungos vadas Krieviš ir Pabaltijo ugniagesių susivienijimo pirmininkas bei Estijos ugniagesių korpo vado padėjėjas B. Melts.

VARNIŲ IGULA. 1935 m. buvo įsteigta igulos ugniagesių komanda. Komandos viršininku buvo paskirtas ltn. Kairionis (dabar atsargoje). Jo padėjėju — vrs. Juozas Brazinskas, ilgametis pulko ugniagesių komandos viršininko padėjėjas. Po poros mėnesių ltn. Kairioniui susirgus, jo vieton buvo paskirtas ltn. Čyžas, kuris iki šiol ir tebeina igulos ugniagesių komandos viršininko pareigas.

1935/1938 m. komanda išleido 125 apmokytus ugniagesius. Skaitant apskritimis, paleisti į atsargą kareiviai-ugniagesiai pasiskirsto šiaip: 1. Šiaulių apskritin — 62, Telšių — 53 ir Klaipėdos — 10. Per tą patį laiką komanda yra dalyvavusi bent keletą kartų gaisruose.

Varnių visuomenė, atsižvelgdama į igulos ugniagesių veikimą gelbstant miestelį 1937 metais, yra įteikusi igulos ugniagesių komandai piniginę dovaną, už kurią buvo išrašytas tuo metu tarnavusiems komandoje kareiviams ugniagesių laikraštis „Ugniagesys“.

C. A.

Karių ugniagesių pratimai

PADEKA

Gerb. mokytojui Teodorui Trosciankai reiškiamo nuoširdžią padėką už pasišventimą būnant Kupščiuose, Pernaravos valsč., ir mane vakarais nemokamai parengiant prie egzaminų iš 4 pradžios mokyklos skyrių.

Marcelis Jasiukaitis

KAIŠIADORYS. Prie Kaišiadorių šaulių būrio yra įsteigęs ir dūdų orkestras. Orkestras jau gyvuoja 10 metų. Orkestro griežikai — šauliai beveik visi griežia nuo orkestro įsteigimo pradžios, todėl orkestras neblogai griežia. Visi aplinkiniai miesteliai, kaip Žasliai, Vievis, Kazokiškis, Onuškis, Semeliškės, Žiezmariai įvairioms iškilmingesnėms šventėms kviečia Kaišiadorių šaulių dūdų orkestrą, kuris jų prašymus visados patenkina. Seniausieji dūdų orkestro griežikai, kurie yra išbuve 7—10 metų, yra šie: šaul. Skorobogatovas (nuo pat įsteigimo), šaul. V. Pilipavičius, šaul. St. Vaicekuskas, šaul. St. Pilipavičius (dabar atlieka karinę prievolę 2 pėst. pulke) ir kt. Dabar dūdų orkestrui vadovauja šaulys R. Skorobogatovas.

R. Kasperavičius

Vėliavos įteikimo momentas

NAUDINGI KURSAI ŠAULIAMS. Prie 5-to pėst. D. L. K. Kęstučio pulko nuo lapkričio mėn. 7 d. iki 13 d. buvo suorganizuoti I-mos Kauno Rinktinės netarnavusiems kariuomenėje šauliams kariško parengimo kursai. Kursų viršininku buvo rinktinės vado padėjėjas kpt. Zaborskis. Kursantai savo noru atvykę, su pasiryžimu dirbo, norėdami geriau išmolti ginklų valdyti.

Lapkričio 13 d., kursų pabaigos dieną, atvyko rinktinės vadas plk. Bobelis, kuris bendrų pietų metu tarė šauliams išpūdingą žodį. Po to sugiedojo Tautos himną. Šauliai, dėkingi rinktinės vadovybei už kursus, kupini dėliausmo, išvyko į namus įgytas žinias naudingai sunaudoti Tėvynės labui.

Eil. L. Kančauskas

KAI KNYGOS VIRSTA PLIENU. Švenčiant Lietuvos nepriklausomybės 20 metų sukaktį, Švedriškėse (Zarasų aps.) buvo sudarytas jubiliejinis komitetas, kuris norėjo ypatingiau pažymėti šiuos jubiliejinis metus. Buvo nutarta paskirti literatūros premiją kuriam nors geresnių mūsų rašytojų. Nors gyventojai ir labai neturtingi, bet aukos plaukė. Tik lyg perkūnas trenkęs — kovo mėnesio įvykiai šio kampelio visuomenę nuteikė taip, kad be išimties — seni ir jauni, net vaikai, ir paskutinį centą turį emė gausiai aukoti, bet pareiškė vieningą norą, kad literatūros premija būtų pakeista ginklais mūsų kariuomenei, nes pasitikėdami mūsų gerai ginkluotomis pajėgo-

mis, galėsime kurti ir kultūrinės vertybes. Vieningai dirbant visoms vietos organizacijoms, buvo surinkta nemaža auka, už kurias nupirktas 10 karinių šautuvų, 1 revolveris ir asmeninė kun. J. Gurausko dovana — 30 lt. sanitariniams reikalams. Per surengtas šių jubiliejinį metų iškilmes buvo įteiktos visuomenės dovanos — ginklai mūsų kariuomenės talkininkams — Švedriškės šaulių būriui.

Neturtinga Švedriškės apylinkė paminėjo nepriklausomybės dvidešimtmetį, sustiprindama, kiek jai buvo įmanoma, mūsų ginkluotą pajėgą, o literatūrą, kultūros ginklų parems irgi kiek galėdama ateiti, nes žinos, jog yra kuom ginti savo žemę ir visas sukurtas gėrybes.

Taip, yra laikų, kada ir knyga virsta žibančiu plėnu. O švedriškėčiai atsimens Nepriklausomybės kovas prie jiems artimo Salako, Gatelių, Dundulių ir kitų vietų.

J. P.

SPORTAS

IŠ LIETUVOS FUTBOLŲ PIRMENYBIŲ. Lapkričio 13 d. buvo dvejų I L klasės futbolo pirmenybių rungtynės. Kaune LGSF nugalėjo meisterį KSS 4:1 (3:1). Šiomis aukšto ir seniai bematyto lygio rungtynėmis buvo išspręstas rudens rato nugalėtojas. Juo tapo LGSF, iš 7 rungtynių surinkusi 13 taškų ir nė vienu rungtynių nepralaimėjusi, o tik vienas sužaidusi lygiomis. Klaipėdoje Švyturyje įveikė Taurą 1:0. Rudens rate beliko tik dvejų rungtynės: KSS — ŠS Kovas ir KSS — Švytury. Po jų paaiškės, kas užims 2-ją vietą.

IŠ KREPŠINIO PIRMENYBIŲ. Lapkričio 9 d. buvusiose vyrų L klasės krepšinio pirmenybių rungtynėse Aušra nugalėjo Taurą 15:12 (10:3). Lapkričio 11 d. buvo dvejų vyrų L klasės krepšinio pirmenybių rungtynės, iš kurių LFSL nugalėjo Taurą 36:18 (18:11) ir Grandis įveikė LGSF 20:19 (16:6). Lapkričio 12 d. buvusiose vyrų L klasės krepšinio pirmenybių rungtynėse C JSO nugalėjo ŠS Kovą 60:7 (20:3). Lapkričio 10 d. moterų L klasės krepšinio pirmenybių rungtynėse Aušra įveikė Grandį 6:3 (5:0). Lapkričio 15 d. moterų L klasės krepšinio pirmenybių rungtynėse Grandis įveikė LGSF 14:6 (8:4).

KREPŠINIO TURNYRAS. Gruodžio 18 d. Kaune bus Pabaltijo krepšinio taurės finalas. Nustatyti stipriausiai Kauno miesto krepšinio komandai, kuri turės žaisti finalines Pabaltijo krepšinio taurės rungtynes, gruodžio 1—14 d. Kaune ruošiamas krepšinio turnyras, kuriame galės dalyvauti po vieną komandą iš kiekvieno Kauno sporto klubo ar mokyklos. Norintieji dalyvauti turnyre, turi pareikšti krepšinio komitetui iki lapkričio 20 d. Turnyras bus vykdomas olimpinė sistema.

KLAIPĖDOJE UZDARYTAS LENGVOSIOS ATLETIKOS SEZONAS. Lapkričio 13 d. sezono uždarymo proga buvo tradiciniai miško bėgimai. Vyrų grupėje kelio ilgis 4500 m. Komandinį bėgimą laimėjo KSS, antroje vietoje pasiliko SSO. Individualiai pirmuoju atbėgo Tendys (SSO) per 14:46,5 min. Jaunių grupėje kelio ilgis 2500 m. Jaunių grupėje pirmą vietą laimėjo (SSO).

FIZINIS LAVINIMAS P. L. P. KARO MOKYKLOJE. Pradėjus daugiau kreipti dėmesio į fizinį lavinimą kariuomenėje, ir Karo Mokykloje fizinio lavinimo programa šiek tiek pakeista bei papildyta. Kadangi praktika parodė, kad fizinio lavinimo instruktorius, be fizinio išsilavinimo, turi turėti ir platesnių žinių iš fizinio auklėjimo teorijos, tai fizinio lavinimo programoje pirmiausia įvestas teorijos kursas, kurį sudaro: a) kūno kultūros istorija; b) mankštos fiziologija; c) judesio mechanika; d) mankštos higiena; e) fizinio auklėjimo metodika. III kurse įvesti fizinio lavinimo egzamainai.

Be to, kariūnų ir aspirantų fizinio išsilavinimo lygiui pakelti padaryti pakeitimai ir praktiško fizinio lavinimo programos vykdyme. Daugiau kreipiamą dėmesio į lengvąją atletiką, žaidimus ir karinę pritaikomąją mankštą, nors nepamiršta ir įrankių mankštos, fechtavimo, apsigynimo (džiu-džitsu, boksas, imtynės), sportinio šaudymo, vandens ir žiemos sporto. Be to, III kurse daug dėmesio kreipiamą į instruktavimą. Atskiruose kursuose kiekvienas kariūnas turės kiekvienoje fizinio lavinimo bei sporto šakoje pasiekti pažymiai gauti nustatytas normas. Be to, bus siekiama, kad per visus tris kursus kiekvienas kariūnas gerai išmokytų žaisti bent vieną žaidimą, bet turės žinoti ir kitų žaidimų taisykles — juos praveisti ir teisėjauti. Norima, kad visi III kurso kariūnai pasiektų V. K. K. ženklui įgyti nustatytas normas. Toliau — bus stengiamasi kaip galima daugiau kariūnų ir aspirantų įtraukti į aktyvų sporto gyvenimą. Tam tikslui, kiek galima, sudaromos sąlygos duoti progos visiems kariūnams ir aspirantams sportinėje srityje pasireikšti. Todėl, kaip ir pernai, bus vykdomos rungtynės tarp kuopų. Be to, bus stengiamasi palaikyti sportinius santykius su kariuomenės dalimis, mokslo įstaigomis ir sporto organizacijomis. Čia turės progos pasireikšti visi geriausiai Karo Mokyklos sportininkai (krepšinininkai jau dirbai).

Bandomas pajėgumas, sudaromos kuopų komandos ir pradami pasiruošimai žiemai ir kitiems metams. Karo Mokyklos nuolatinei sportininkų uniformai nustatyti Karo Mokyklos viršininkas paskyrė komisiją. Prie uniformos priklausys: apranga lengvaatletams, krepšinininkams, futbolininkams ir treningsas. Projektus uniformai gamina kar. gr. Fel. Daukantas. Be to, šią žiemą Karo Mokykla jau turės ir savo čiuožyklą, kurioje laisvai galės čiuožti apie 250 žmonių. Čiuožyklą jau rengiama Karo Mokyklos stadijono antroje aikštėje.

J. Zonis

KAS NAUJA LIETUVOJE

KARO MUZIEJAUS BOKŠTĄ PUOŠ VYTAUTO LAIKŲ KARYS. Pagal skulptoriaus J. Mikėno modelį atlieta 2 metrų 60 cm. bronzinė Vytauto laikų kario stovyla, kuri bus įstatyta Karo Muziejaus bokšto inšoje. Lapkričio 23-jai tikimasi įrengti.

D. KARO PALIAUBŲ MINĖJIMAS. Lapkričio 11 d. suėjo 20 metų nuo D. karo paliaubų paskelbimo. Kaune tą dieną už D. kare žuvusius karius kariuomenės vyr. kapelionas kan. Sabaliauskas atlaikė pamaldas.

LATVIJOS NEPRIKLIAUSOMYBĖS 20 METŲ SUKATIS Lietuvoje ruošiamasi labai iškilmingai paminėti.

VILNIAUS LIETUVIŲ STUDENTŲ MEMORIALAS. Spalį 7 d. Vilniaus lietuvių akademinis jaunimas pasiuntė prezidentui prof. J. Moscickiui raštą apie lietuvių būklę Vilniaus

Mūsų šauniosios krepšinininkės

krašte, prašydami sąlygų kultūrinei lietuvių veiklai. Raštą pasirašė apie šimtą studentų.

2600 KM NAUJŲ PLENTŲ. Pagal naujį plentų tinklo projektą Lietuvoje numatoma praveisti 2600 klm naujų plentų. Visam tam darbui bus reikalinga 180.000.000 litų. Per pirmąjį darbų dešimtmetį nusistatyta praveisti 700 klm plento. Dalis jau padaryta. Kad darbai greičiau eitų, bus įsteigtas Kelių Fondas.

DAR VIENAS LIETUVIŠKAS LAIVAS. Lietuvių prekybos laivynas vis plečiasi. Šiuo metu Lietuvos Lloydas įsigijo naują laivą, kuris bus pakrikštytas „Panevėžio“ vardu.

DANO DOVANA UKMERGĖS GIMNAZIJAI. Ukmergės gimnazija gavo Danijos chargé d'affaires Worsaae sidabrinės taures, kurios turės būti paskirtos vienam VIII klasės berniukui ir vienai tos klasės mergaitei, mokslo metų gale gavusiems geriausių lietuvių kalbos pažymi. Worsaae rugsėjo mėnesį yra lankęsis Ukmergės gimnazijoje ir susidaręs gerą nuomonę.

KARINĖS ŽINIOS

NAUJAS VOKIEČIŲ KARO ATSTOVAS LENKIJAI. B. gen. B. von Studnitz'as, kuris iki šiol ėjo karo ir jūrų atstovo Lenkijai pareigas, atšauktas. Į jo vietą paskirtas gen. št. plk. K. Himer'is, kuris jau atvyko į Varšuvą. Be karo ir jūrų atstovo plk. Himer'io, vokiečiai dar laiko Varšuvoje oro atstovą plk. Gorstenberg'ą ir karo atstovo padėjėją kpt. von Brockdorff'ą.

ŠVEDIJOS PRIEŠLĒKTUVINĖ APSAUGA. Paskutiniai įvykiai Centrinėje Europoje privertė ir švedus susirūpinti dar didesniu priešlĒktuvinės krašto apsaugos stiprinimu. Švedijos sostinės Stokholmo savivaldybė paskyrė 1.000.000 šv. kronų slėptuvėms statyti. Be to, susirūpinta spartesne dujokaukių gamyba, nes neramiu metu buvusioji sandėliuose dujokaukių atsarga buvo išparduota. Danijoje taip pat buvo susirūpinta priešlĒktuvinės ir priešcheminės apsaugos reikalais. Buvo net laukiama ministerių kabineto krizė, nes vidaus reikalų ministrą spauda kaltino apsilėidimu. Tačiau vėliau viskas susitvarkė.

KOVA SU ORO DESANTAIS. „Polska Zbrojna“ 1938 m. Nr. 19 įdėjo gana paprasto kovai su priešo oro desantu mokymo būdą ir atitinkamą paveiksluką. Daroma lengva kario „iškamša“, pririšta prie parašiuo 80 cm skersmens. Prie kario „kojų“ pritvirtinamas tam tikras prietaisas, kurio pagalba iškamša užkabinama ant didelio aitvaro plieninės vielos (0,5 mm skersmens). Toks aitvaras gali pakilti tinkamam vėjui pučiant, iki 1000—1500 m. Ant vielos, 10—15 m atstume nuo paties aitvaro, įtaisytas kietas skydelis. Iškamšos prietaisas, pasiekęs skydelį, atsikabina nuo smūgio ir kario iškamša pradeda leistis parašiuo žemyn. Tuo laiku į tariamąjį priešą šauda kulkosvaidininkai arba įgudę šauliai. Tokių aitvarų iškamšų bei parašiatų įrengimas yra gana pigus ir paprastas, galima padirbti aitvarus ir iškamšas su parašiatais kiekviename pulke. Parašiatas daromas iš medvilnės audinio.

Lenkų laikraštis siūlo išbandyti šį mokymo būdą savo kariuomenės dalyse. Esą vienas sunk. kulkosvaidis gali sunaikinti net ir stambesnį priešo oro desantą. Bandymus reikia vykdyti dieną ir naktį, prie saulės ir per lietu.

Latvijos karius svečius prisiminus

NAUJIEJI LEIDINIAI

„MŪSŲ VILNIUI“ DEŠIMT METŲ

Šiomis dienomis Vilniaus Vadavimo S-gos leidžiamas žurnalas „Mūsų Vilnius“ mini savo dešimtmetį. „Mūsų Vilniaus“ pirmasis numeris išėjo 1928 m. lapkričio mėn. Iš pradžių iki 1929 metų pabaigos „Mūsų Vilnius“ ėjo kas mėnesi, nuo 1929 metų iki 1933 metų kas dešimtį dienų ir vėliau kas dvi savaiti. „Mūsų Vilnius“ per tą dešimtį metų išvarė didelį tautinį, kultūrinį ir politinį karą. Tie dešimties metų „Mūsų Vilniaus“ komplektai, tai Vilniaus krašto, Nepriklausomos Lietuvos ir mūsų išeivijos viso gyvenimo vaizdas, kuriuose ypačiai ryškiai atsispindi Vilniaus krašto lietuvių tautinis, kultūrinis, religinis, ekonominis ir politinis gyvenimas ir jų vargai, išgyvenimai dėl savo teisių, švietimo. „Mūsų Vilnius“ stovėjo Vilniaus krašto sargyboje. Nesitenkino tik straipsniais, vaizdais iš Vilniaus krašto, bet davė ir žymių mūsų rašytojų ir tenykščių lietuvių kūrinių iš prozos, poezijos ir dramos. Temose tik Vilniaus kraštas, Nepriklausomybės kovos ir Laisvosios Lietuvos gyvenimas, „Mūsų Vilnius“ buvo sutvarkęs apie save žymius mūsų mokslininkus, politikus, rašytojus ir kt. „Mūsų Vilnius“ buvo gausiai iliustruotas žurnalas ir savo idėja sutraukė tūkstančius skaitytojų ir buvo vienas daugiausia skaitomų žurnalų.

„Mūsų Vilnius“ per tą dešimtį metų siekė sustiprinti Laisvosios Lietuvos visuomenę ir išeiviją Vilniaus kovos dvasia, ją informuoti apie okupuotosios Lietuvos gyvenimą, kur atsipindėjo realus Vilniaus vadavimo darbas. Be to, nesitenkino specifiniu Vilniaus problemų nagrinėjimu, bet stengė apimti visos kultūros gyvenimo sritis, nes tik kultūringa ir pasiryžusi tauta savo tikslus įvykdo.

Šiomis dienomis išleido šių metų 21—22 nr., o eilinį — jubiliejinį 266 numerį. Šiame numery plačiai nagrinėjama A. Randomanskio straipsniu veikla dešimties metų Vilniaus sargyboje. J. Senkus rašo apie Lietuvos kariuomenės dvidešimtmetį; V. Girius — Čekoslovakijos sukaktis; J. Žlabys — Čiurlionis, Lietuva ir Vilnius; Žengės — eilėraštis; N. Mazalaitės — novelė; J. Pingviniečio — apyskaitė. Platus Vilniaus krašto gyvenimas, daug apie gudus, ukrainus, apie knygų naujienas Vilniuje. Daug šiaip įdomių iliustracijų ir naujienų. Jubiliejinis numeris gražiai išleistas.

Jn. Vdls

Rolf. Fechter, RAUPSUOTŲJŲ KUNIGAS. Tėvas Damijonas de Veuster. Vertė kun. V. Šauklys MIC. Autorius atskleidžia Havajų salyno misijonieriaus gyvenimą, jo heroizmą ir idealią krikščionišką meilę, kai per 16 metų betarnaudamas gyviems palaidotiems žmonėms, pats susilaukia raupsuotųjų likimo. Marijonai. 133 psl. Iliustruota. Lt 1,50.

T. Novrockis S. J. SU TIESIA IR MEILE. Vertė F. Jokubauskas. Nurodymai kaip apvaldyti savo kalbą, kad ji prisidėtų prie gražaus ir kilnaus žmonių sugyvenimo. Patiekiamą būtinos sąlygos sąžinės reformai, kad pastoviai klestėtų žmonijos laimė. Marijonai. 53 psl. Lt 0,80.

Juozas Audronis, TARPTAUTINĖ ESPERANTO KALBA. Esperanto kalbos vadovėlis — gramatika. Būdas greit ir lengvai išmokyti vis plačiau pasaulyje vartojamą tarptautinę kalbą. Marijonai. 93 psl. 1,50.

Vk. Šauklys MIC. BAŽNYČIA NENUGALIMA. Brošiūrėlėje nurodoma Bažnyčios perneštos sunkios kovos praeity su įvairiomis pasaulio galybėmis ir privedama, kad ir ateity Bažnyčia nugalės. Marijonai. 16 psl. Lt 0,10. — 100 egz. Lt 3.

Jon Svenson, NONIS PASAKOJA. Vertė J. Būga. 171 psl. tekste 14 paveikslų. Viršelis dail. Vk. Poliakovo. Kaina Lt 2.— Marijonų leid.

Išgyvenimai ir pasakojimai apie saulėtąjį Erezundą, kur autorius išgyveno 26 metus. Per šitą metų eilę būta daug gražių išgyvenimų, atsitikimų, kurių vieni skaitytoja nutiekia rimtai, kiti versta verčia saldžiai nusišypsoti. Kaip ir kitose savo knygose, Svensonas išsipasakoja su dideliu paprastumu ir nuoširdumu. Jo pasakojimai skaidrūs ir ugdantys.

Matas Grigonis, GĒLIŲ KALBA DARŽELYJE. Du vaidinimėliai. Kaina 50 ct. Marijonų leid.

Tiedu vaidinimėliai duoda pramogų ruošėjams, ypačiai vasaros metu iškilose, gražios medžiagos susirinkimams pajvairinti. Vaidinti gali arba vieni berniukai, arba vienos mergaitės, arba mišriai.

Dunda, trankosi griaustiniai

K. Inčiūros žodžiai

Viktora Kuprevičiaus muzika

F

Dun - da, tran - ko - si qriaus - ti - niai, blyk - cio - ja žai -

(Dun - da)

FF

bai. - už ta - ve, bran - giu tē - vy - ne, žen - gīa - me links -

P

mai, žen - gīa - me links - mai. Mū - sų žy - gis -

F *FF* *FFF*

dra - siai kil - ti, skris - ti sa - ka - lais, žengt nau -

1. *2.*

jais tē - vy - nės til - tais, vieš - ke - liais nau - jais. Mū - sų

1. Dunda, trankosi griaustiniai,
Blykčioja žaibai. —
Už tave, brangi Tėvyne,
žengiame linksmai. 2 k.

Mūsų žygis — drąsiai kilti,
Skristi sakalais,
žengt naujais Tėvynės tiltais
Vieškeliais naujais

} 2 k.

2. Žydi obelys prie kelio,
Žydi ir žydės. —
Sūnūs už tave, šalele,
čia tvirtai stovės.

2 k.

Dunda žemė po mūsų kojų
Dunda nuo griausmų —
Už tave, šalie gimtoji,
Mums žygiuot smagu!

} 2 k.

AUŠTANT

53

VL. NORKA

Auštant. Kaip maloniai šis žodis kutena širdį, prisimenant gražių pavasarių ir vasarų švintančias aušras, auksinius saulėtekis. Nuteikia sielą pirmoji artojo daina ir ankstyvo piemenėlio raliavimas. Sparnuočių giesmininkų čiulbėjimai pakelia žmogų nuo vargo žemės aukščiau į padanges, į kylančią saulę, į žydrųjų rytmetį.

Taip pat šiandien atrodo romantiška ir graži mūsų tautinio atgijimo aušra, valstybės ir jos kariuomenės atgaivinimo rytas. Praeitieji vargai, erškėčiai jau tartum užmiršti, nublanę mūsų atmintyje, o daugeliui jaunųjų jau jie ir nebesuprantami, sunkiai įsivaizduojami. Tačiau to auštancio Lietuvos valstybės ir jos kariuomenės ryto dalyviams visi išgyvenimai tebėra gyvi. Sunkūs ir audringi jie buvo, dažnai ir abejonėmis apipinti, bet laimėjus ir savo idėjas įkūnijus, šiandien jie gražūs ir malonūs prisiminti. Niekai ir tie išgyventi vargai, liūdesiai, kada šiandien patys ir mūsų jaunimas gali gėrėtis laisve ir nepriklausomu gyvenimu.

Sunkūs žygiai vainikavo pirmuosius Lietuvos kariuomenės atgaivinimo darbus. Plačiau visus juos apibūdinti reiktų platesnių aprašymų. Čia noriu pasitenkinti tik keliomis trumpomis ištraukomis iš pirmųjų mūsų kariuomenės kūrimo vieno kito dalyvio atsiminimų, paskelbtų mūsų karinėje spaudoje dar 1923 m., minint mūsų kariuomenės atgaivinimo penkerių metų sukaktį. Šios trumpos ištraukos lies 1918 metus Vilniuje, vos pradėtant kariuomenės kūrimo darbus.

Ats. d. gen. Kubiliaus atsiminimuose tarp kitko randame: „... 1918 m. liepos mėn. vokiečiai pradėjo trauktis nuo Marnos atgal, kiek vėliau jau aišku buvo, kad jie karą pralaimėjo. Dabar Taryba jau susirūpino

kariuomenės organizavimu. Slaptaį nuo vokiečių valdžios buvo įsteigta Apsaugos komisija, kurios sudėtin įėjo p. Šilingas (pirmininkas), p. Banaitis, p. Alekna ir aš, vėliau buvo pakviesti pp. Liudas Gira, karininkas Nastopka ir jūrų gydytojas Nagevičius. . . Spalių 9 ar 10 buvo įsakyta Apsaugos Tarybai pradėti organizuoti kariuomenę. Pradėjo rinktis karininkai. Buvo pradėta ruošti statutai. Pamatan buvo paimti rusų statutai, kuriuos teko perdirbti pritaikant mūsų gyvenimui. . . Pirmomis lapkričio dienomis buvo pradėtas organizuoti 1 pėstininkų pulkas. . . Kaip tik tomis dienomis atvyko į Vilnių pirmutiniai savanoriai — arti 15 žmonių, — kareivinių nebuvo, reikėjo juos kelioms dienoms sutalpinti pačios Tarybos rūmuose. . . Antroj pusėj lapkričio mėnesio padėtis jau buvo nepakencia. Kad pagaliau sužinotume, ar gausime mes ką nors iš vokiečių valdžios, ar ne, jūrų gydytojas Nagevičius ir aš nuėjome pas vokiečių atstovą p. Zimmerle. . . Tą pačią dieną vokiečiai mums davė kelis šimtus šautuvų, trims dienoms produktų ir kareivines. Kai mes įvedėm į kareivines buvusius pas mus 3 ar 4 dešimčius savanorių, tai vokiečiai klausinėjo, kur mūsų kiti savanoriai (Kadangi gyd. Nagevičius buvo pasakęs p. Zimmerlei, jog savanorių atvyko 300. St. B.). Kadangi daugiau savanorių nebuvo, tai teko pasakyti, kad mes juos išsiuntinėjome į kitus miestus. . .“

Ats. b. gen. Grigaliūnas-Glovackis rašo: „Paklausus man Giros, ką mes turime, tai pastarasis atsakė poetingai, kad galvą, dvi rankas ir dvi kojas, bet nutraukus jį nuo Olimpo kalno, paaiškėjo, jog turima 10.000 auksinų, iš kurių kiekvienam kariui dienai užlaikymui galima skirti po 5 auksinus ir nieko daugiau. Karininkams apie algą negalėjo būt ir kalbos. . . Trims keturioms dienoms praslinkus, atvyko pas mus keletas savanorių. . . Neturėdami kur juos padėti, turėjom įkurdinti Tarybos rūmų apačioje. Nesant šiaudų nakvnei, visi karininkai, kurių tuomet, rodos, arti 10 buvo, ir k. v. Uzga, sudėjom pinigų pirkti keliems kūliams, o mitybai davėm po 5 auksinus kiekvienam. . . Kareivinių išgavimas buvo mūsų pirmutinis didelis laimėjimas iš vokiečių. Atsimenu, su koku entuziazmu ir energija Nagevičius tas kareivines apžiūrėjo sanitariu žvilgsniu ir su koku triukšmu mūsų savanoriai iš Tarybos rūmų kraustėsi į tas kareivines. Kad pasirodžius galingesniais, tai kraustėmės partijomis ir kiek-

Mūsų pirmieji kariai Nepriklausomybės kovų ugnyje (Pav. Karo Muziejuje)

viena po tris kartus. Be abejojimo, toks čigonų taboras savo įspūdį padarė. . . Apie lapkričio 20 d. turėjom maždaug 150 žmonių. Pirmai progai pasitaikius, kaip tik buvo galima viešai demonstruoti, mes išstatem sargybas prie Apsaugos Štabo ir Valstybės Tarybos nuo XI. 9., o kai buvo vokiečių revoliucija, tai tas sargybas padidinom ir pastatėm prie štabo iš 8, o prie Tarybos iš 23 žmonių. . .“

Ats. plk. ltn. P. Gužas rašo: „ . . . Nuo dienos, kai tapo sudarytas naujas ministerių kabinetas, kariuomenės organizavimo darbas pradėjo eiti sparčiais šuoliais pirmyn. . . Gruodžio 24 d. naujas krašto apsaugos ministeris kapitonas Velykis reorganizavo štabą. . . Apsaugos Taryba visai likviduota. . . Visi kiti karininkai, kurie iki šiol buvo prie Apsaugos Štabo, ministerio įsakymu buvo paskirti į 1 ir 2 pėst. pulkus ir į Vilniaus komendantūrą, be to, keletas karininkų buvo paskirti į provinciją sričių karo viršininkais, kuriems buvo duotas uždavinys savo apskrityse sukurti valdžią, įvesti tvarką, verbuoti ir siųsti į Krašto Apsaugos Ministeriją savanorius. Vėliau tie sričių viršininkai buvo pavaldinti apskrities karo komendantais. . . Pirmais Vilniaus komendantūros žingsniais išleista į Vilniaus piliečius atsišaukimas (stoti savanoriais. Št. B.) . . . Be to, dar ir Laikinoji Vyriausybė išleido. . . atsišaukimus ir sąlygas stoti į Krašto Apsaugą, kurie greitu laiku buvo išplatinti po visą Lietuvą. . . Išplatinus tuos visus atsišaukimus, Vilniaus komendantūroje kasdien pradėjo didėti skaičius savanorių. Savanorių tarpe įsirašė 4 merginos, būtent: Anelė Brajevaitė 20 m. 7 kl. gimnazistė, Marija Kybartaitė 21 m. 6 kl. mokslo, Ona Labonaitė 20 m. ir Kazė Vasiliauskytė 18 m. 6 kl. mokinė, kurios pasižadėjo, reikiant, su ginklu rankoje stoti į gynėjų eiles. . .“

Kpt. Mikelėnas rašo: „ . . . 1918 m. lapkričio mėn. pradžioj karininkas Žilinskis pranešė karininkui Svilai, kad nupirkti iš vokiečių 3 kulkosvaidžiai: vienas sunkus ir du lengvi „Šaša“. Reikalinga juos apžiūrėti ir slaptai nugabenti į Tarybos rūmus, nes vokiečiai tuo laiku neleido laikyti ginklų. Aš su karininku Svila ir keliais savanoriais nuvykom į nurodytą vietą, paėmėm kulkosvaidžius, kelias dėžutes su kaspinais, primuštais

šovinių, dėžutę atsarginių dalių, ir sudėję viską pas vežikus, paslapčiomis nuvykom į Tarybą, kurios rūsyje paslėpėm pirmus ginklus. Vieną dieną buvo pranešta, kad vokiečiai sužinoję, kad pas mus yra kulkosvaidžių, nori nuginkluoti. Jauni savanoriai buvo pasiryžę nepasiduoti. Pastatę kulkosvaidžius prie langų ir prirengę šaudyti, aš su karininku Svilu ir keliais savanoriais laukėm vokiečių puolimo. Bet viskas praėjo ramiai. Netrukus buvo gauta slaptai apie 50 vokiškų šautuvų. Kelis kartus buvo keliamas triukšmas, kad lenkai ir vokiečiai nori nuginkluoti mus. . . Bet viskas praėdavo ramiai. . .“

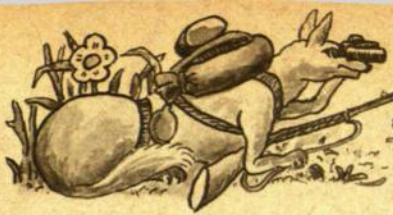
Pateikęs kitų atsiminimų trumputes ištraukas, nors trumpai pabrėšiu ir savo kareiviškus. Savanoriu Vilniuje stojau 1918

m. gruodžio 13 d. Jau radau keliasdešimt mūs savanorių naujai gautose kareivinėse. Už sienos dar tebebuvo vokiečių kareivių likučiai. Mūs savanoriai kietai miegodavo ant grėzdų (narų), nebuvo iš kur paimti minkštesnio guolio. Dienai jau gaudavome po 8 markes. Jeigu du kartu per dieną už tuos penigus šiek tiek užkašdavai, tai trečiam kartui neužtekdav. Dažniausiai nevakarienaudavome. Bet nusi-skundimų neteko girdėti. Dažnai išgirdavai savanorius besiguodžiant: „Dabar nėra iš kur paimti. Paken-tėkime, vėliau bus“. Slaptai mokydavomės rikiuotės ir su ginklu. Vieniems mokantis, kiti budėdavo, kad kas neužkluptų. Į sargybas eidavome be ginklų. Priimant sargybas, priimdavome kartu ir šautuvus. Vokiečiai neleisdavo ginkluotiems pasirodyti gatvėje, tuoj nuginkluodavo. Tik 1919 m. sausio 1 d. po pietų pirmą kartą Vilniuje viešai pasirodėme gatvėse ginkluoti. Tuomet keli kareiviai važiuovė į Gedimino kalną pakelti Lietuvos trispalvę vėliavą.

Tačiau ir patys savanoriai nuo patogumų atsiskydavo. Atvykdavo ir su aukštuoju mokslu savanorių. Kartą tokiems buvo pasiūlyta apsigabenti prie štabo, kol kareivinėse bus geriau susitvarkyta. Bet į tai aukštojo mokslo vyrukai atsakė, kad jie atvyko tarnauti kareivio teisėmis ir todėl jokių lengvatų nereikalingi ir eis drauge vargą vargti su visais. Kas yra nuovargis — tų laikų savanoris nežinojo. Po pietų parėjęs iš sargybos ir šiek tiek užvalgęs ir valandą pailsėjęs, dažnai vėl traukdavo į kitą sargybą — antrai nakčiai, nežiūrint, kad praėjusią naktį būdamas sargyboje nė akių nėra sudėjęs. Dažnai ir po tris paras iš eilės prastovėdavo sargybose, bet nerūgodavo, ir priešų agentai jo valios nepalauždavo. Iš pradžių priešų agentai bandė pirmuosius savanorius agituoti, bet kelis kartus skaudžiai pamokyti, daugiau nebedrįso ir iš tolo vengdavo savanorių prakalbinti.

Taip, Tėvynės laisvei auštant, pirmieji jos kariai į laimėjimą ėjo vargo ir erškėčių keliais. Bet jaunatviškos, pilnos entuziazmo ir energijos pirmųjų kovotojų dvasios nei priešai, nei vargai ir trūkumai neįstengė palaužti. Nes ji buvo lietuviška, vyriška!

St. B.

Kariniai šunės

Perskaitytė skelbimą

Susirinko į mokyklą

Išmoko: nešti pranešimus,

tiesti telefono liniją,

žvalgyti,

saugoti valdinį turta

KELIAS PAILGĖJO

Mergaitė: Kodėl tu, Jonai, jau trečias kartas pas mane vėliau beateini?

Eilinis Jonas: Žinai, brangioji, kad jau rajoną aptvėrė.

Kuopos solistas

Manevrų metu, kariams pas gyventojus apsinakvojus:
— Mamyte, il as noliu eiti su kaleiviais...

IS IPOČIO

Būrio vadas: Būrininkas jau kelintas kartas skundžiasi, kad tamsta rytinės mankštos metu bebėgdamas išvirsti ir atsilieki? Juk esi sveikas?

Jaunas kareivis Vėža: Taip, tamsta

leitenante. Bet esu futbolininkas ir, kai futbolo aikštėje išvirstu, teisėjas mūsų komandos naudai visada duoda baudą.

Būrio vadas: Tai tamsta iš ipročio virsti.

Jaunas kareivis Vėža: Taip, tamsta leitenante.

Vakarinis patikrinimas ...

KARYS

46